Алатау

Қоғамдық-саяси газет / Общественно-политическая газета

Газет 2000 жылдан шыға бастады

№ 7 (1062)

25.02.2022

alatau_offset@mail.ru
alatau.aqparat
alatau_gazeti

ІССАПАР

ХАЛЫҚ ҚАЛАУЛЫЛАРЫ ЕЛ ІШІНДЕ

АЛМАТЫ ОБЛЫСЫНА ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ ДЕПУТАТЫ, ҚР ПРЕЗИДЕНТІНІҢ ЖАНЫНДАҒЫ ӘЙЕЛДЕР ІСТЕРІ ЖӘНЕ ОТБАСЫЛЫҚ-ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ САЯСАТ ЖӨНІНДЕГІ ҰЛТТЫҚ КОМИССИЯНЫҢ ТӨРАЙЫМЫ ЛӘЗЗАТ КЕРІМҚҰЛҚЫЗЫ, БІРІККЕН ҰЛТТАР ҰЙЫМЫ ӘЙЕЛДЕР ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЕЛДІК ОФИСІНІҢ БАСШЫСЫ МАРИЯ ДОЦЕНКО АРНАЙЫ ІССАПАРМЕН КЕЛДІ.

Кездесуді «Nur Otan» партиясы Алматы облыстық филиалы төрағасының бірінші орынбасары Гүлнәр Тойлыбаева ашып, жүргізді.

Жиында отбасы және гендерлік саясатты іске асырудың өзекті мәселелері талқыланды. Атап айтсақ, отбасы институтын нығайту, елімізде әйелдер мен балалардың құқығын қорғау, отбасы құндылықтарын қастерлеу, қоғамдық-саяси өмірге әйелдердің араласу мәселесін алға жылжыту жұмыстарын мемлекеттік органдар, қоғамдық ұйымдар мен халықты жұмылдыра отырып шешім қабылдау.

Өз кезегінде Қазақстан Республикасы Парламенті мәжілісінің депутаты, Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссияның төрайымы Ләззат Рамазанова Алматы облысына келіп отырғандағы басты мақсаты туралы айтты. – *Мемлекеттік саясаттың басты бағыттарының бірі – әйелдер мен балалардың құқықтарын қорғау, отбасына қатысты әлеуметтік мәселелерді шешу болып табылады. Отбасылық және гендерлік саясаттың негізгі бағыттары мен міндеттерін ақпараттық қолдау, жұртшылыққа насихаттау бойынша қандай жұмыстар жүргізіліп жатқандығы туралы сөз қозғау болмақ. Өздеріңіз білесіздер, баланың алып жатқан тәлім-тәрбиесі отбасынан басталады. Оларға жастайынан қандай тәлім беріледі соны болашақта өз игіліктеріне жаратады. Сол үшін қазірден бастап ортақ игілікке жұмыс істеуге жұмылдырсақ онда алар асуымыздың маңызы арта түсері сөзсіз,* – деді халық қалаулысы.

Жиынға қатысушылар өз ойлары мен ұсыныс-пікірлерін ортаға салып, тілге тиек болған түрлі тақырыпты талқылады. Отбасылық және гендерлік саясат тұжырымдамасы қайта қаралып, 2030 жылға дейін Отбасы институтын барлық деңгейде нығайту мәселелері жөнінде нақты мақсаттар мен міндеттер айқындалды. Сонымен қатар, отбасылық гендерлік саясатты насихаттау бойынша қандай жұмыстар жүргізіліп жатқанындығы туралы есеп берілді.

Кездесуде облыс әкімі жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі комиссияның мүшесі, облыстық Аналар кеңесінің төрайымы Жамал Қасымбекқызы да сөз алып, ойын ортаға салды.

«Барлығы демеймін, бірақ, жастардың басым бөлігі «саяси соқыр». Сондықтан, біз олардың саяси сауаттылығын дамыту үшін мектеп жасынан «Жас саясаткер» атты клуб ашуымыз керек. Онда елде болып жатқан жаңалықтарды оқып, тыңдап келіп, соны ортаға талқыласын. Сол кезде жан-жақты қарап, бақылап, жүре-жүре сауат ашылады. Тағы бір тоқталатын мәселе – балалар кітап оқымайды. Осы кітап туралы айта кетейін, өсіп келетін жастарда Президентіміз Қасым-Жомарт Кемелұлына сенімділіктері аз. Неге десеңіз, өйткені балалар ол кісі туралы көп мәлімет білмейді. Ал сол басшымыздың жазған кітабын оқыса, оған деген сенім, сыйластық, махаббат артатыны сөзсіз. Ол өзінің жазған «Беласу» атты кітабында данышпан Мхатма Гандидің қоғамға үлкен залал келтіретін жеті әлеуметтік кеселін мысалға келтірген. Ол қандай кеселдер: принципсіз саясат; еңбексіз байлық; ар-ұятты жоғалтып рахатқа бату; ақиқатсыз білім; имандылықсыз сауда; ізгіліксіз ғылым; Құдайға құрбандықсыз құлшылық ету сияқты кінәлерден ада болғанда ғана еліміздің соны биіктерді бағындырары анық деген болатын. Бұдан шығатын түйін: Президент бұл тәмсілде жатқан мағыналы ойды мысал қылып келтірді және оны өзі де басшылыққа алды. Дәл осы сөздер арқылы мемлекетті басқарудағы дұрыс шешімдерді қабылдай білді. Алдағы уақытта басшымыз айтқан осы сөздер арқылы билік те әрқашан уәдесін орындап, елдің мықты болуына үлесін қосса, қоғам да үлкен сенімге ие болары анық», – деді.

Басқосуға аудан, қала әкімдерінің орынбасарлары, Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі аудандық, облыстық комиссиялардың төрағалары мен мүшелері, мәслихат депутаттары, құқық қорғау органдарының қызметкерлері, жергілікті атқарушы органдардың басшылары, белсенді үкіметтік емес ұйымдар мен бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдері қатысты

Жиын соңында облысымызға арнайы келген Ләззат Керімқұлқызы мен Мария Доценкоға ұйымдастырушылар атынан алғыс білдірілді.

Арайлым НҰРЖАПАР

АҢДАТПА

ОБРАЗОВАНИЕ 3 стр.

ЗАКРЫЛИ ТРИ ВУЗА

ДӨҢГЕЛЕК ҮСТЕЛ 5-бет

XXI ҒАСЫРДЫҢ ЕҢ ЖҰМБАҚ КЕСЕЛІ

АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ – 150 8-9-беттер

ҰЛТ ҰСТАЗЫ ӘМ АЛАШТЫҢ – АХМЕТІ

ЖАНЫНДА ЖҮР ЖАҚСЫ АДАМ 13-бет

ТАЛАПТЫДАН ШЫҚҚАН ТАЛАНТТЫ ҒАЛЫМ

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

МЕКТЕБІНДЕ НЕ ЖАҢАЛЫҚ?

САХНАЛЫҚ ҚОЙЫЛЫМ ӨТТІ

«АЛМАТЫ ОБЛЫСЫ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫНЫҢ ТАЛДЫҚОРҒАН ҚАЛАСЫ БОЙЫНША БІЛІМ БӨЛІМІ» МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІНІҢ №2 ОРТА МЕКТЕП КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІНДЕ ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТІ ПӘН БІРЛЕСТІГІНІҢ 2021-2022 ОҚУ ЖЫЛЫНА АРНАЛҒАН «ПОЛИГЛОТ» ЖОБАСЫНЫҢ ЖҰМЫС ЖОСПАРЫНА СӘЙКЕС ПӘН МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ҰЙЫМДАСТЫРУЫМЕН «АКТЕРЛІК ШЕБЕРЛІК» ЖОБАСЫ БОЙЫНША 8-СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ САХНАЛЫҚ ҚОЙЫЛЫМЫ ӨТТІ.

Жобаның басты мақсаты – мектеп оқушыларының рухани қорын, мәдени эстетикалық деңгейін кеңейту, бәсекеге бейім, дарынды әрі дара тұлғаны таныту, ақын-жазушылардың шығармашылығын насихаттау, оқушылардың шығармашылық-ізденушілік қабілеттерін қалыптастыра отырып, актерлік шеберліктерін дамыту.

Қазақстанның халық жазушысы М.Мағауиннің «Бір атаның балалары» шығармасының желісі бойынша сахналық қойылымына қатысқан оқушылар Ұлы Отан соғысы кезінде ауыл адамдарының панасыз, жетім қалған балаларды жатсынбай бауырына басып тәрбиелеп, азамат етіп өсірген кең пейілді, адамгершілік істерін шеберлікпен сомдады. Осы арқылы оқушылар қазақ халқының бауырмалдығын, адам баласының ұлтқа бөлінбейтін мейірбан қасиетін көрсете алды.

Әдебиетімізді жас ұрпаққа таныстыруда жастардың бойында патриоттық сезімін оятуға арналған мұндай іс-шаралар алдағы уақытта да өз жалғасын таппақ.

Қарлығаш САРСЕНОВА,
Гүлнұр ӘМІРҒАЛИЕВА,
№2 орта мектептің қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімдері.

БІЛІМ

ОЛҚЫЛЫҚТЫҢ ОРНЫН ТОЛТЫРУ МАҢЫЗДЫ

ЕЛДЕГІ АХУАЛҒА БАЙЛАНЫСТЫ ОҚУ ЖЫЛЫНДА КЕЗЕКТЕН ТЫС ДЕМАЛЫС ЖАРИЯЛАНДЫ ЖӘНЕ ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ САЛДАРЫНАН БОЛҒАН ОЛҚЫЛЫҚТАРДЫҢ ОРНЫН ТОЛЫҚТЫРУ МАҚСАТЫНДА ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ НЕГІЗІНЕН ҚОСЫМША ЖОСПАР ҚҰРЫЛЫП, СОНЫҢ НЕГІЗІНДЕ ЖҰМЫС ҚАРҚЫН АЛДЫ.

Бастапқы диагностикалық саралау жұмыстары мен тырнақалды деңгейлі тапсырмалар жақсы көрініс берді. Оқушы біліміндегі олқылықтардың алдын алу және жою мұғалім жұмысының маңызды құрамдас бөлігінің бірі. Сонымен қатар оқушыға бұрын өткен тақырыптар бойынша білім мен дағдыларға негізделген жаңа материалды игеру мүмкін емес. Мәселен, оқушы сабақта болған жоқ. Мұның өзі педагогикалық мәселе, ол мұғалімге ой салады. Оқушылардың білімін тексеру міндеттеледі. Мұғалімдер оқуға нақты жәрдем беру жолдарының басқа әдістерін қарастырған жөн. Әрбірі өз педагогтық қызметінде үлгерімі төмен көптеген оқушыны кездестіреді. Оқушылардың үлгермеуінің себептерін білу ұстазға сабаққа дайындық кезінде олардың кейбірін жоюға көмектеседі. Шәкірттерінің артта қалуын болдырмау олардың біліміндегі мәселелермен күресуден гөрі оңай.

Үлгерімі төмен оқушылармен жұмыс жүргізу жолдары жаңа оқу жылы басталмай тұрып жұмыс жоспары мен оны жүргізудің әдіс-тәсілдері бірлестік отырысында талқыланып, белгіленеді. Үлге-рімі төмен балалармен жұмыс жүргізу үшін алдымен олар арнайы зерттеледі. Ол үшін мына мәселелерге баса назар аудару керек. Ұжыммен, ортамен қарым-қатынасы, оқу-тәрбие процесіне ықпалы. Осылар анықталғаннан кейін баланың жеке пәндер бойынша білімі мен дағдыларын есепке ала отырып, ондағы негізгі олқылықтар анықталады. Жеке жұмыстар сол кемшіліктерді жоюға бағытталып, оңайдан қиынға карай сатылап жүргізіледі. Зерттеу жұмыстарының қорытындыларына сәйкес алдағы уақытта жүргізілетін педагогикалық жұмыстар белгіленеді.

Оқушының ұжыммен байланысын нығайту мақсатында арнайы әңгімелер, тәрбие сағатын өткізу, мінез-құлқының жақсы жақтарын жетілдіру, сабақта жұмыстар жүргізу белсенділігін арттыру, оқуға ынталы, алғыр балалардың жолдастық көмегін ұйымдастыру. Баланың қабілетін, зейінін, қызығушылығын арттыру мақсатында ойын элементтерін пайдалану оның белсенділігін арттырады. Сабақты дидактикалық материалдарды, техникалық құралдарды мейлінше молынан пайдаланып, жеке жұмыста да көрнекіліктер пайдалану. Есте сақтауын дамыту мақсатында шағын, тілге жеңіл материалдарды мақал-мәтелдер мен жұмбақ жаңылтпаштарды жаттауға ұсынып отыру. Барлық жеке жұмыстарда оңайдан қиынға, жеңілден күрделіге принципін басшылыққа алып қайталауға көбірек мән беру. Оқушы еңбектерінің жақсы жақтарын дер кезінде байқап, тиісінше мақтап, өз күшіне сезімін ояту болып табылады.

Ата-аналар тарапынан олардың оқуына, мінез-құлқына бақылау болмағандықтан оқушылардың үлгермеуі мүмкін. Ал тақырыптардан қалу, үлгермеу балаға қатты әсер етеді. Ол өз күшіне сенуден қалады, оқуды жиі тастап кетеді. Артта қалуды жою құралдарының бірі – қосымша сабақ. Оқушылармен бұл жұмысты бас-тамас бұрын оның себебі мен сипатын анықтау керек. Егер оқушы ауырып тақырыптан қалып қалса, бірақ жақсы үлгеретін болса, мұғалімнің басшылығымен істелетін өзіндік жұмыс ұштастырылуы керек. Егер бала жалқау болса, оны тым қамқорлыққа ала бермей, ұстазы, жолдастары, ата-анасының бастауымен жұмыс істеуге көндіру керек. Негізі үлгермеушілік сабақ барысында қалыптасады және оның алдын алумен күресуге болады. Ол үшін жекелеген мұғалімнің сабақтарының сапасын, талап ету дәрежесін, бекіту жұмыстарының әлсіз болмауын назарда ұстаған абзал. Үй тапсырмасының орындалуын, дұрыс ойластырылуын және тыңғылықты тексеруді күшейту қажет. Педагогтар оқушылардың танымдық қызығушылығының дамытуын жетілдіру керек. Мектепте үлгермеушіліктің алдын алу жөнінде жүйелі жұмыс жасалып, пән мұғалімдері мен сынып жетекшілеріне әлеуметтік ортақ жұмыс жүргізу міндетті болып есептеледі. Ал, тәрбие жұмысындағы олқылықтар оқушылардың сабақтағы нашар тәртібі, өз міндеттерін саналы түрде түсінбеуі салдарынан орын алып жататындығы жасырын емес. Әрине, білімінде олқылықтары бар оқушыларға оқу қиын, бірақ қиын жұмысты жеңу бәріне белгілі. Сондықтан оқу жылы артта қалған кезде оқушылар әдетте жеңілістерімен байланысты жеңістерін еске алады.

Өз жұмысында оқушылардың біліміндегі олқылықтарды жоюдың әртүрлі формаларын қолдана отырып, балалар оқуға белгілі бір қызығушылық тудырады, олардың жұмыс қабілеттілігі мен оқу деңгейі артады деген қорытынды жасай аламын. Әр мұғалім жоғарыда айтылғандардың барлығын өз тәжірибесіне қолдана алады, білімдегі олқылықтар кінә емес, көптеген оқушының мәселесі екенін есте ұстаған жөн. Біздің міндетіміз – балалар оқуында ақ дақтардың болмауына көмекте-суіміз біздің адами да кәсіби парызымыз болып қала бермек. Уақыт өте, сабақ үлгерімінде олқылығы бар бала қатарынан қалмай дамуы, жетілуі керек. Осы тұста тек қабылдау мен түзетуге, ұмтылуға уақыт бере білейік.

Б. ЖЕКСЕМБЕКОВА,
"К. Ушинский атындағы номер 7 орта мектеп" КММ қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі.

ШАРА АЯСЫНДА

ӘКЕММЕН МАҚТАНАМЫН

ҚР Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев биылғы жылды «Балалар жылы» деп жариялады. Сонымен қатар биыл Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің құрылғанына 30 жыл.

Осыған орай әскери қызметшілердің отбасы мүшелерімен жұмысты ұйымдастыру бойынша тәрбие және идеологиялық жұмыстар жөніндегі бөлім басшысының көмекшісі Дария Досанбекованың басшылығымен игі шаралар өткізілуде. Таяуда әскери бөлімнің басшылық құрамы қаламыздағы №1, №15, №18, №28 мектептерге арнайы ат басын бұрып, балалардың бойына патриоттық сезімін сіңіруде 54380 әскери бөлімнің ең үздік сержанттары Айдын Сағиев, Қайрат Аубакиров, Дастан Абдулдинов, Ритан Лукмановтардың балаларына алғыс хаттар табыстады. Олардың әкелері қаңтар қақтығысында халықты ланкестерден қорғап, өздерін жоғарғы даярлықтағы үздік жауынгерлер ретінде көрсете білгені сыныптастар алдында айтылды. 11-сынып оқушысы Берік Шалқар, 7-сынып оқушысы Бауыржан Алимжан, 2-сынып оқушысы Алижан Дастанұлы мен Рамин Лукмановтар бала болса да осы бір сәтте ерекше толқып, өздерінің әкелеріне деген мақтаныш сезімдерін қуанышты жанарларынан байқатты. Отанымыздың тыныштығын қорғауда абыройлы еңбек етіп, жоғары жетістіктер көрсетіп жүрген үлгілі және жауапкершілікті әкенің баласы екендігін сезіну, баланың әкеге деген құрметін еселей түскендей.

Бұл игі шара балалардың болашағына, белсенді талпынысы мен құлшынысына ықпал етері сөзсіз.

Гүлзада СЫДЫҚОВА,
ҚР ҚК қызметкері.
ТАЛДЫҚОРҒАН ҚАЛАСЫ

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ПРЕМЬЕР-МИНИСТР

НЕОБХОДИМО НАВЕСТИ ПОРЯДОК

Премьер-министр провел совещание по реализации поручений Президента Касым-Жомарта Токаева, где рассматривались цены на социально значимые продовольственные товары в разрезе регионов, запасы в стабфондах и меры антимонопольного реагирования, сообщает пресс-служба премьер-министра, передает корреспондент Tengrinews.kz.

Сообщается, что в разрезе регионов максимальный рост цен за неделю зафиксирован в Алматы на 0,6 процента, Восточно-Казахстанской, Костанайской и Кызылординской областях на 0,4 процента. За последнюю неделю в стабфондах сформированы запасы картофеля в объеме 100,7 тысячи тонн. Также 31,7 тысячи тонн моркови, порядка 24,5 тысячи тонн капусты, 23,5 тысячи тонн лука, 11,6 тысячи тонн гречневой крупы и 22 тысячи тонн подсолнечного масла. На сегодняшний день регионами началась реализация данных запасов для сдерживания цен на овощную продукцию.

«*На отдельных оптово-розничных рынках происходит необоснованное завышение цен. Этого быть не должно. В конечном итоге, это влияет на инфляционные процессы. Необходимо навести порядок в этой сфере. Возможно, совместно с надзорным органом. Помимо оперативных мер, необходимы и системные меры по установлению конкретных законодательных норм по доступу производителей к оптово-розничным рынкам»,* — сказал Смаилов.

Также отмечается, что в ходе совещания был рассмотрен вопрос принятия комплекса мер по контролю инфляции. Разработан проект Комплекса мер по контролю и снижению инфляции на 2022−2024 годы, который состоит из пяти направлений, включающих 66 мероприятий оперативного и среднесрочного характера. Они предусматривают увеличение объемов производства продукции, хранение, логистику товаров, транспорт, розничную торговлю товарами, контроль ценообразования, антимонопольное и внешнеторговое регулирование.

Агентством по защите и развитию конкуренции заключено пять актов по недопущению нарушений законодательства в области защиты конкуренции, а также в части снижения торговой надбавки на продукты с 15 до 10 процентов при реализации в Атырауской, Карагандинской и Костанайских областях. Участники совещания также рассмотрели вопрос реализации дополнительных проектов в западных и южных регионах страны в рамках программы «Ауыл – ел бесігі». В соответствии с поручением Главы государства в рамках программы сформирован перечень из 130 проектов образования, культуры и спорта, здравоохранения. В целом по итогам 2022 года будет построено и модернизировано в западных регионах: 8 медицинских объектов, 15 объектов образования, 14 – спорта, 15 – культуры. В южных регионах: 26 медицинских объектов, 23 – образования, 14 – спорта, 15 – культуры.

Реализация указанных проектов позволит обеспечить качество предоставления медицинских, образовательных, спортивных и других услуг для более чем 500 тысяч сельских жителей, проживающих в 112 сельских населенных пунктах западных и южных регионов республики.

ОБРАЗОВАНИЕ

ЗАКРЫЛИ ТРИ ВУЗА

ТРИ КАЗАХСТАНСКИХ ВУЗА-АУТСАЙДЕРА ЗАКРЫТЫ ПО РЕШЕНИЮ СУДА ЗА ПЛОХОЕ КАЧЕСТВО ОБРАЗОВАНИЯ. РЕЧЬ ИДЕТ О ЦЕНТРАЛЬНО-АЗИАТСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ, АКТАУСКОМ ГУМАНИТАРНО-ТЕХНИЧЕСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ И УНИВЕРСИТЕТЕ «АСТАНА», ПЕРЕДАЕТ ИА «NEWTIMES.KZ».

Как сообщили в МОН РК, последние годы эти вузы занимали стабильно низкие позиции в рейтинге образовательных программ, проводимом НПП «Атамекен» по заказу министерства. Большинство образовательных программ этих вузов не соответствовали требованиям работодателей и не пользовались спросом среди обучающихся.

«К примеру, Центрально-Азиатский университет в 2019 году участвовал в рейтинге по 36 образовательным программам, в 2020 году – по 37, в 2021 году – по 11. То есть по большинству программ не ранжировался из-за малого количества выпускников. Закрытые вузы не работали над улучшением качества, почти не инвестировали в образовательные программы, не привлекали специалистов-практиков. Анализ показывает, что вузы с низкими показателями рейтинга образовательных программ коррелируют с вузами, попадающими в зону риска. В результате вузы-аутсайдеры лишены лицензии и прекратили образовательную деятельность», – отметила председатель комитета по обеспечению качества в сфере образования и науки МОН РК Гулзат Кобенова.

Аналогичная ситуация и в университете «Астана», и в Актауском «Гуманитарно-техническом» университете. 70−75% образовательных программ этих вузов не соответствуют требованиям качества и запросам работодателей.

«В то же время, сейчас идут судебные процессы по результатам проверок и с другими вузами. Так, подготовка кадров по педагогическим и техническим направлениям не в полной мере отвечает требованиям работодателей у Университета дружбы народов имени академика А. Куатбекова. Важно улучшить качество подготовки кадров. Если сегодня университеты не будут соответствовать необходимым требованиям, то завтра мы получим таких же специалистов, знания и квалификации, которых не будут соответствовать запросам работодателей. При этом мы даем вузам время для устранения нарушений, однако они не спешат это делать. В связи с чем позже мы применяем уже более жесткие меры. Важно сделать так, чтобы вузы улучшили условия обучения, образовательные программы и в целом подход к обучению студентов тем или иным профессиям. Иначе вузы так и будут выдавать дипломы, не предоставляя при этом, качественные знания», – добавила Гулзат Кобенова.

Между тем, анализ оценки работодателями качества образовательных программ вузов за последние 3 года показывает, что, в целом, наблюдается рост удовлетворенности работодателей. Уже 85% образовательных программ вузов согласованы с работодателями, к учебному процессу с начала учебного года массово привлекаются специалисты-практики благодаря принятым поправкам.

МОН напоминает абитуриентам, студентам и их родителям, что при выборе университета необходимо ориентироваться на качество. Подробнее с результатами Рейтинга вузов можно ознакомиться на официальных сайтах МОН РК и НПП РК «Атамекен».

РАТИФИКАЦИЯ

ОБНОВЛЕНО ВОЕННОЕ СОГЛАШЕНИЕ С РОССИЕЙ

Депутаты сената парламента Казахстана ратифицировали договор с Россией о военном сотрудничестве, который был подписан 16 октября 2020 года, передает ИА «NewTimes.kz».

Данный договор заменит действующее соглашение между Казах-станом и Россией о военном сотрудничестве от 28 марта 1994 года.

Замминистра обороны РК Султан Камалетдинов отметил, что целью договора является осуществление и развитие военного сотрудничества между двумя странами.

По его словам, ратификация договора позволит осуществлять военное сотрудничество в таких сферах, как совместное планирование и применение войск в интересах обеспечения безопасности государства, совместное противодействие вызовам и угрозам региональной безопасности, взаимодействие в рамках международных организаций, культуры и спорта и другим направлениям военного сотрудничества.

Камалетдинов отметил, что РФ является стратегическим партнером Казахстана, а также партнером в рамках международных организаций, как ОДКБ, ШОС и СНГ.

Реализацию договора планируется осуществлять в соответствии с программой стратегического партнерства в военной области на трехлетний период.

В декабре 2021 года мажилис одобрил ратификацию договора о сотрудничестве военных ведомств Казахстана и России, а заместитель министра обороны РК Дарын Туяков рассказал о договоренностях РК и РФ в случае возникновения угрозы.

МИНФИН

КАК БУДЕТ ВОЗВРАЩАТЬ

НЕЗАКОННО ВЫВЕЗЕННЫЕ ИЗ КАЗАХСТАНА ДЕНЬГИ

МИНИСТР ФИНАНСОВ РК ЕРУЛАН ЖАМАУБАЕВ НА ЗАСЕДАНИИ ПРАВИТЕЛЬСТВА РАССКАЗАЛ О ПРОВОДИМЫХ РАБОТАХ ДЛЯ ВОЗВРАТА НЕЗАКОННО ВЫВЕЗЕННЫХ ИЗ КАЗАХСТАНА СРЕДСТВ И ПРИОБРЕТЕННЫХ ТАМ АКТИВОВ, ПЕРЕДАЕТ ИА «NEWTIMES.KZ».

По его словам, на сегодня подготовлена правовая база по международному сотрудничеству в части обмена информации в целях налогового администрирования. В рамках многостороннего соглашения об автоматическом обмене информацией по финансовым счетам налажен процесс получения сведений от 62 юрисдикций.

«*Также одобрена ратификация подписанного соглашения с правительством США о совершенствовании международной налоговой дисциплины, благодаря которому будет осуществляться взаимообмен информацией о финансовых счетах резидентов обеих стран. Ратифицирована многосторонняя конвенция по предотвращению злоупотребления положениями международных договоров в части уклонения от налогообложения и вывода капит*ала», – заявил Ерулан Жамаубаев.

С учетом поручений главы государства создана рабочая группа с участием руководителей всех заинтересованных госорганов. Будут выработаны конкретные предложения в части возврата капитала в страну из-за рубежа и усиления мер, направленных на противодействие оттоку денежных средств из страны, в том числе в оффшорные юрисдикции.

Помимо этого, разработаны законодательные поправки в части налогообложения дивидендов, ограничения вычета по нематериальным услугам и контролируемых иностранных компаний.

Накануне президенту РК Касым-Жомарту Токаеву было доложено, что в этом году в три раза увеличилось количество приостановленных подозрительных операций, их общая сумма составила около 150 млрд тенге.

2 февраля представители демократической партии «Ак жол» потребовали предоставить информацию о крупных переводах средств из Казахстана в зарубежные страны в период январской трагедии.

КОВИД-19

УРОВЕНЬ КОЛЛЕКТИВНОГО ИММУНИТЕТА

Вице-министр здравоохранения – главный государственный санитарный врач Казахстана Айжан Есмагамбетова сообщила, что уровень коллективного иммунитета к коронавирусу в Казахстане составил 53 процента, передает корреспондент Tengrinews.kz.

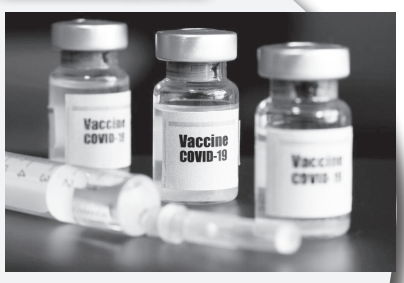

«В Казахстане больше 10 миллионов человек получили дозу вакцины от коронавирусной инфекции. Если говорить о численности взрослого населения, подлежащего вакцинации, это больше 82 процентов, а если посчитать от численности населения, как мы говорим, коллективный иммунитет, то это больше 53 процентов», – рассказала Есмагамбетова.

Она подчеркнула, что ревакцинация очень важна. *«Наша задача состоит из того, чтобы не только создать коллективный иммунитет, но и поддерживать его уровень. Поддержать уровень коллективного иммунитета мы можем только ревакцинацией»,* – заключила главный санврач страны.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

МЕЗГІЛ МӘСЕЛЕСІ

Қаңтардағы қанды қасірет

«ЖУАС АТТЫҢ МӨҢКІГЕНІ ЖАМАН БОЛАДЫ» ДЕУШІ ЕДІ КӨНЕКӨЗ ЖАРЫҚТЫҚТАР... ИЛЕУІҢЕ КӨНІП, АЙДАУЫҢА ЖҮРІП ТҰРАТЫН ЖЫЛҚЫНЫҢ ЖУАСЫ МОЙЫНЫН ІШІНЕ АЛЫП ТУЛАСА, ДЕМЕК, ОНЫҢ ДА МІНІП ЖҮРГЕН ИЕСІНЕН КӨҢІЛІ ҚАЛҒАНЫ ДА. ҚОЙДАЙ ҚОҢЫР, ЖЫЛҚЫДАЙ ЖУАС ҚАЗАҚТА ОТЫЗ ЖЫЛ БИЛІКТІҢ ИЛЕУІНДЕ КЕЛДІ. БАСШЫСЫНА ҚҰДАЙДАЙ СЕНДІ. БІРАҚ ЕЛДІҢ ТҰРМЫСЫ ОҢАЛМАҚ ТҮГІЛІ КЕРІ КЕТТІ.

Қоғамды жайлаған жемқорлық, жұмыссыздық, әлімжеттілік, азық-түліктен бастап, жанар-жағармай, газ, коммуналдық төлемдердің, баспаналардың бағасы шарықтады. Елдің мұңын мұңдайды, жоғын жоқтайды деген шенді-шекпенділердің өздері бірінен кейін бірі жемқорлықпен шатылды. Елдің тынысын тарылтып, «Бізде бәрі жақсы, халықтың өзі жалқау, қит етсе жоғарыға алақан жайып, жаман үйренген» – деген Сенат депутаты Әли Бектаевтың да орынсыз сыны жуас аттың қитығына тиді. Алаңға шығып, талап-тілектерін айтқан адамдарды полиция да қолдарын қайырып, заңсыз ереуіл жасады деп айыппұл арқалатып, абақтыға тоғытты. Әйел, еркек демеді. Арқасы ауыр жуас ат осыдан соң мөңкімегенде қайтеді. Батыстан басталған бейбіт шерудегі жуас жылқы алдына келгенді тістеп, артынан келгенді тепкен жоқ. Бар болғаны мойынын ішіне алып тулады. Батысты қолдаған барлық қазақстандық әу баста бейбіт шеруге шыққан-ды. Алайда, түбі бір ереуіл болатынын күтіп, билікті күшпен тартып алмақ болған арандатушылар жуас жылқының шабына тиіп, оны қос аяқтап теуіп, тарпуына мәжбүр етті. Халықты азғырды, арбады, қорқытты, үркітті, ішкізді. Арандатуға түсіп қалған жасөспірімдердің болашағына балта шапты. Билікті біржола төңкеріп тастаймыз деген арампиғылдыларға, Отанын сатқан опасыздардың айтқанына тек қана халық арбалып қалған жоқ. Арыстандай айбары бар күштік құрылымдардың өздері де алданды. Оны қаңтардағы қан төгісте көрдік. Бұл ақпаратты жерден, көктен алып отырғамыз жоқ. Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың Алматы қаласындағы басқа өңірлердегі Қауіпсіздік комитеттінің өкілдері ғимараттарды қараусыз қалдырып кетіп қалғандарын айтқан-ды. Әкімдер, полиция, прокурор, генералдар мен орынбасарлары жұмыс орындарын тастай қашқандарын ел біледі. Сол қашқындар ғимараттар бүлініп, ел қырылып, Қ. Тоқаев тәртіпті орнатқан соң, болары болып, бояуы сіңгенде ғайыптан пайда болған қызырдай айбаттанып, ереуілге шыққандарды тұзақтап, заңды белшеден басып ұрып-соғып, денелеріне ыстық су құйып, үтік басып, онсызда шектен шыққан мәселені одан сайын ушықтырды. «Қорқыт дегенге өстіп қорқытасың ба» – дегендей, қанды қырғыннан шошынып қалған жұрт қайтадан Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтан көмек сұрады. Мемлекеттік хатшы Ерлан Карин адвокат Абзал Құспанды қабылдап, «Аманат» қоғамдық ұйымы құрылып, абақтыда отырғандар босатыла бастады. Сең қозғалды. Тергеу барысында зорлық-зомбылық көрсеткен полицейлердің үстінен де іс қозғалды. Оны прокуратура органдары бақылауға алды. Жемқорлыққа қарсы қызметтік бабын асыра сілтеген қызметкерлердің қаншамасын жауапқа тартатынын алдағы уақыт көрсетеді. Пәрәнжілерін шешкен Парламент депутаттарының бүйрегі халыққа бұрылды. Үйқыларынан оянып, құзыр-лы органдарды сілкілеп жатыр. Өңірлерге шығып халықпен кездесулер өткізуде. Мәжіліс депутаты Жанарбек Әшімжан қаңтар оқиғасына байланысты істі болып жатқандардың ата-ана және туыстарымен жолығып, тергеу изоляторына кіріп, күн-діктілермен кездесіп шықты. Қазір осы оқиғаға байланысты әр түрлі алып қашпа әңгімелер тарауда. Оны таратып жүргендер де блогерлер. Мәселен блогер Мейіржан Төребаев Талдықорғанда тергеу барысында үш жігітті өлтірді деген ақпарат таратқан болатын. Кейінен бұл ақпаратты тексермей салып жібердім деп кешірім сұрап ақталды. «Қалың орманды бір тал шырпы өртеп жібереді» – дегендей, блогердің жалған ақпараты халықты біраз шулатты. Міне, осы жағдайға байланысты депутат Жанарбек Әшімжан облыстық прокурорлардан тергеу кезінде бір азаматтың қаза тапқаны жайлы естігенін айтты. Ол азаматтың тергеуде азаптаудан қайтыс болғанын, қызметін асыра пайдаланған полицейдің үстінен қылмыстық іс қозғалып тергеу жүріп жатқанын мәлім етті. Бұған дейін де Алматы облыстық прокуратураның бірінші орынбасары Рәшид Әміров қаңтар оқиғасына байланысты 25 қылмыстық іс қозғалғанын және үйқамаққа алынған кәме-леттік жасқа толмаған жасөспірімдерді сабаққа жіберуге рұқсат етілгенін әрі оларды ата-аналарының қарауына берілгенін айтқан-ды. *«Жалпы Алматы облысында қаңтар айындағы тәртіпсіздіктерден кейін тергеу және уақытша ұстау изоляторларынан 33 адам босатылған, оның 8-і кәмелетке толмаған бала екені мәлім болған. Қаңтар оқиғасынан кейін жаппай қамауға алынғандардың арасынан нағыз бүлікшілерді табу тағы да із кесушілердің құзырында болып тұр. Құрылған «Аманат» атты қоғамдық комиссия мүшелері «Шаш ал десе, бас алатын» тергеу орындарынан жапа шеккендерге әрі Президент Қасым-Жомарт Тоқаев айтқан: «Қылмыстық әрекеттерінде ауырлататын жағдайлар болмаса, ұсталғандарды қылмыстық жауаптан босату» туралы тапсырмасына орай, абақтыдан көптеген адамдарды шығарып жатқандарын айтып, ғаламтор желісінде үздіксіз ақпараттар беруде. Алматы облысында бүгінгі таңда 88 адам қамауда, 60 адамға қатысты қоғамнан оқшаулауға байланысты емес басқа да бұлтартпау шаралары таңдалған. Жеке басын, жасын, денсаулық жағдайын, қатысу дәрежесін, іс-әрекетке қатынасын және басқа да сипаттайтын мәліметтерді мұқият зерттегеннен кейін сот бұлтартпау шараларына рұқсат берді. Қаңтар оқиғаларының нәтижесінде облыс бойынша 758 адам, оның ішінде 643 полиция қызметкері, 78 әскери қызметкер, 37 азаматтық тұлға жарақат алғанын прокуратура органдары айтқан-ды. Сондай-ақ, зардап шеккендердің көпшілігі жеңіл жарақат алды және олардың өміріне қауіп төніп тұрған жоқ. Мұнда әр құқық бұзушының әрекеттері жете қаралды. Оның сипаты мен ауырлық дәрежесі бағаланды»,* – деп атап көрсетті Алматы облысы прокурорының міндетін атқарушы Рашид ӘМІРОВ.

Естеріңізге сала кетейік, қаңтар айындағы оқиғалар бойынша барлығы 409 қылмыстық іске тергеу жүргізіліп жатыр, оның ішінде 158 ұрлық, 191 қаруды заңсыз сақтау, 11 терроризм, 3 орын алған жаппай тәртіпсіздік, 3 кісі өлтіру. Жеке басын, жасын, денсаулық жағдайын, қатысу дәрежесін, іс-әрекетке қатынасын және басқа да сипаттайтын мәліметтерді мұқият зерттегеннен кейін сот бұлтартпау шараларына рұқсат берген-ді. Жазаны жеңілдетуге 93 апелляциялық өтініш енгізілді, оның 71-і тұтқыннан босатуға, 22-сі айыппұлдан ескертуге ауыстырылды. Прокурордың актілерін сот қанағаттандырды және қазіргі уақытта облыста әкімшілік құқық бұзушылықтар бойынша қамауға алынғандар жоқ дейді. Енді қызметтік өкілеттіктерін асыра пайдаланып жіберген қызыл жағалыларға қатысты Алматы облысы бойынша сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет азаптаулар фактілері бойынша 37 қылмыстықісті тергеуде, оның ішінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметпен – 27, ПД ҚҚБ-мен – 6 іс, прокуратура органдарымен – 4 іс тіркелген. Бір ғажабы қаңтар оқиғасынан кейін көтеріліске қатысқандар жаппай қамалып тергеуге алынса, сол күдіктілерді ұрып-соғып, азаптаған 37 полицейлердің ешқайсысы қамауға алынбағанына халық наразы. Құзырлы орган прокуратурада да, қаржы полициясында да тергеу жүріп жатыр. Әзірге кінәлілер міндетті түрде жауапқа тартылады деген ақпарат қана берумен келеді. Ал, полицейлерден жәбір көргендер мен олардың ата-аналары және бүкіл жұрт асыра сілтеген қызметкерлер қамауға алынсын деген талабын күнде айтумен келеді.

«Жәбірленушілердің өтініштерінде құқық қорғау органдарының қызметкерлері «қаңтардағы оқиғалар» бойынша қылмыс-тық істерді тергеу кезінде қылмыс жасады деп тану мақсатында азаптаулар жасағаны баяндалған. Полиция және басқа да құқық қорғау органдары қызметкерлерінің әрекеттеріне қатысты қорғаушылар, туыстары, ата-аналары және жәбірленушілердің өздері өтініш білдірді. Сонымен қатар күн сайын БАҚ мониторингі жүргізіледі, солар бойынша қажетті тергеу әрекеттері іске асырылады. Қазіргі уақытта тергеудің жан-жақтылығын қамтамасыз ету үшін күн сайын бірқатар тергеу амалдары жүргізілуде, – деді Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет департаменті бастығының орынбасары Дулат МАДИЯРОВ. Сондай-ақ, қаңтардағы оқиға кезінде күштік құрылымдарды басып кіріп, қару-жарақтарды талапайлап алып кеткендерге қатысты: *«Атыс қаруын заңсыз сақтаған адам оны өз еркімен тапсырған жағдайда, егер оның әрекеттерінде өзге қылмыс құрамы болмаса қылмыстық жауаптылықтан босатылады»*, – деді ПД тергеу басқармасының бастығы Руслан ЧАРАПИЕВ. Қаңтардағы қанды қасіреттен жалпы республика бойынша 227 адам оққа ұшқан. Ал 1986 жылы желтоқсан оқиғасында 8,5 мың адам ұсталып, олардың 2401-і уақытша қамау орындарына жеткізіліп, 1,7 мың адам дене жарақатын алған. 99 адам сотталып, 264 студент оқудан шығарылғанын қоғам белсенділері айтқан болатын. Араға отыз алты жыл салып қайталанған қаңтардағы бейбіт шерудің ортасына кіріп кеткен арандатушылар мен ұйымдастырушылар жазасыз қалмаулары керек дейді.

Уақыт өтер, сыздаған жара жазылар. Орны толмас қайғыға ұшыраған отбасылардың да тіршілігі жалғасар. Түрмеге тоғытылғандар мен үйқамағына түскендердің, кепілмен босатылғандардың да жазықты, жазықсызы айқындалар. Өзекті өртейтін өкініш осы ереуілде арандап қалған жастардың обалына қалған, бүлікті ұйымдастырушылардың басшылары толықтай ұсталып, билікті басып алмақ болған кландар арасындағы бітіспес майдан террорлық айла-тәсілге жүгінгендердің соты халық алдында ашық өтсе екен. Себебі олар халық пен әскерилер және полиция арасына от жақты.

Айтақын МҰХАМАДИ
Суреттер ғаламтордан алынды.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ДӨҢГЕЛЕК ҮСТЕЛ

XXI ҒАСЫРДЫҢ ЕҢ ЖҰМБАҚ КЕСЕЛІ

БҮГІНГІ ТАҢДА АДАМ БАЛАСЫН АЛАҢДАТЫП ОТЫРҒАН ДЕРТТІҢ БІРІ – ШАШЫРАҢҚЫ СКЛЕРОЗ БОЛЫП ОТЫР. ӘЛЕМ БОЙЫНША ОСЫ ДИАГНОЗБЕН 2,3 МЛН. АДАМ АУЫРАДЫ ЕКЕН. БҰЛ ТУРАЛЫ ТАЛДЫҚОРҒАН ҚАЛАСЫНДАҒЫ ОБЛЫСТЫҚ АУРУХАНАНЫҢ КОНФЕРЕНЦ-ЗАЛЫНДА НЕВРОЛОГИЯ БӨЛІМІНІҢ МЕҢГЕРУШІСІ, НЕВРАПОТОЛОГ ДӘРІГЕР ИНДИРА СЕРІКБОЛОВАНЫҢ ҰЙЫТҚЫ БОЛУЫМЕН ӨТКЕН ДӨҢГЕЛЕК ҮСТЕЛДЕ АЙТЫЛДЫ.

«Шашыраңқы склерозды емдеудегі терапияның жаңа мүмкіндіктері» атты тақырыпты арқау еткен жиынға Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Жоғары медициналық мектебінің клиникалық мамандықтар факультетінің доценті, Алматыдағы шашыраңқы склероз кабинетінің меңгерушісі Қарлығаш Күжібаева және өңіріміздің аудан, қалаларынан келген невропатолог -дәрігерлері қатысты.

Дөңгелек үстелді ашып, жүргізген модератор Индира Тохтарқызының сөзінше, шашыраңқы склероз – орталық жүйке жүйесінің ауыр аутоиммунды ауруы. Оның ең жиі белгілері – көру қабілетінің бұзылуы, әлсіздік сондай-ақ қозғалыс үйлесімділігіндегі қиындықтар. Ауруға шалдыққан 10 жыл ішінде уақтылы ем қабылдамаған пациенттердің 50 пайызы мүгедек болып қалады.

Бұл ауру 20 жас пен 50 жас аралығындағы адамдар, әсіресе, әйелдер үшін қауіпті.

Шашыраңқы склероздың проблемалық жайына шолу жасаған модератор сөзінше, ШС – бұл өз иммундық жасушаларың жүйке талшықтарының қабықшасына шабуыл жасайтын жүйке жүйесінің созылмалы ауруы. «*Адамдардың көпшілігі «шашыраңқы склероз» терминін естігенде бұл ауру қарт адамдарда ғана кездеседі деп қателеседі. Шын мәнінде, шашыраңқы склероз – жастардың ауруы, ол адамдарды ең белсенді өмір сүру кезеңінде, яғни мансап қуалап, отбасын құрып, балалар туатын кезінде аяғынан шалады*», – деген невропатолог бұл кеселге «емделеді» деген термин қолданылмайтынын айтады. Дегенмен уақытында жасалған диагностика, дұрыс тағайындалған ем және ауруды кешенді басқару науқастардың толыққанды өмір сүруіне көмектеседі. Дұрыс тағайындалған ем жүргізбесе, шашыраңқы склероз кезіндегі болжам жақсы болмайды. Ауруы басталған соң 10 жылдан кейін науқастардың 30-37 пайызы біреудің көмегінсіз жүруден қалса, 50 пайызы кәсіби міндеттерін орындауда қиыншылықтарға кезігеді, 15 жылдан кейін науқастардың 50 пайызы ғана жұмыс

істеуге, өз-өзіне қызмет көрсетуге және біреудің көмегінсіз жүруге қабілетін сақтап қалады екен. «*Аурудың нақты пайда болу себептері: шашыраңқы склероз генетикалық бейімділікпен қатар вирустық инфекцияның, қоршаған ортаның, шылым шегудің, күйзелістің, сонымен қатар қандағы D дәрменінің тапшылығы әсерінен болуы мүмкін. Біздің облыста қырыққа жуық адам осы кеселмен зардап шегеді. Олардың бәрі дәрігердің жіті бақылауына алынған. Оның басым көпшілігі арнайы перпараттар алады,* – дейді неврапотолог И. Тохтарқызы.

Мұнан кейін сөз алған Алматыдағы шашыраңқы склероз кабинетінің меңгерушісі Қарлығаш Кенжеахметқызы аталмыш кесел жайында кеңінен сөз қозғады. Оның айтуынша қай аурудың болсын жақсысы жоқ. Шашыраңқы склероздан негізінен 20-дан 40 жасқа дейінгі жастар зардап шегеді. Сондықтан да Қазақстанда бұл әлеуметтік маңызды аурулар тобына жатқызылған. Ауруды дер кезінде диагностикалау және шашыраңқы склероздың (ПИТРС) ағымын өзгертетін препараттармен барабар дербестендірілген емдеуді ерте жүргізу асқынудың алдын алуға мүмкіндік береді, аурудың өршуін және емделушілердің мүгедек болып қалу процесін айтарлықтай баяулатады. «*Қазақстан – емделушілерге дер кезінде айырықша көңіл бөлінетін және сапалы терапияға уақтылы мән берілетін ТМД бойынша аз ғана мемлекеттердің бірі. Мемлекет осы санаттағы науқастарының дәрі-дәрмекпен қамтамасыз етілу шығындарын жабады, олар халықаралық емдеу стандарттарына сәйкес тұрғылықты жері бойынша тегін заманауи препараттар алады*», – деген доцент Қ. Күжібаева Алматыдағы шашыраңқы склероз кабинеті туралы да айтып өтті. Дәл қазіргі таңда Алматы қаласы бойынша осы кеселге шалдыққан 315 науқас тіркелсе, оның 234-і қымбат ем алады екен. Бұл кабинет 2001 жылы ұйымдастырылса, нақты 2016 жылдан бастап арнайы кабинет болып ашылған. Ал оған жауапты етіп Қарлығаш Кенжеахматқызын бекітіпті.

«*Облыс орталығы Талдықорған қаласына келу себебім, осы өңірдегі шашыраңқы склерозбен ауыратын науқастарға арнайы кабинет ашуды ұйымдастыру жұмысына көмектесуге және оларға қандай қиындық болуы мүмкін, науқастардың дұрыс адекватты ем алуына қандай ыңғайлы жағдай жасау керектігін айтуға арнайы келдім. Сонымен қатар менің миссиям, науқастарды дұрыс емдеуді қалай таңдауға болатынын да толыққанды түсіндіріп, кеңес беру»,* – дейді ол.

Қазіргі таңда шашыраңқы склерозбен ауыратын науқастарға арналған кабинет Астана, Ақтөбе, Орал, Шымкент, Тараз, Петропавл және Алматы қаласында болса, Қарағанды қаласында ұйымдастыру жоспарда бар екен. Қарлығаш Күжібаеваның сөзінше, мұндай кабинетті ашу қоғамдағы басты қажеттіліктердің бірі болып отыр. Бұл өте ауыр кесел болғандықтан, ілгерілеуге бейім. Екіншіден, мұның емдеу құны өте қымбат. Жоғары технологияның дамуына байланысты дәрілер өте көп. Сондықтан дәріні дұрыс, адекватты жазып беруі, дұрыс ем болуы үшін мамандар дәрілер туралы нақты ақпаратты білуі тиіс.

Жалпы, шашыраңқы склероз мәселесіне мемлекет тарапынан көп көңіл бөлінетінін де айта кету керек. Ал, міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесін енгізгелі шашыраңқы склерозға шалдыққан науқастар тегін қамтамасыз етілетін дәрі-дәрмектің тізімі ұзарған. Өз сөзінде Қ.Кенжеахметқызы: «*Біз әлемдік стандартқа бағытталамыз. Сондықтан біздің жұмыс Украина, Беларуссия үшін үлгі. Өтетін әр семинар, конференцияларда олар үнемі біздің науқастардың қымбат емінің жүз пайыз мемлекет тарапынан қамтамасыз етілетініне, мұның бәрін қалай алатынымызға таңданыспен қарайды. Арнайы кабинеттің жұмысы қалай және қандай механизм бойынша жолға қойылғандығы туралы қызығушылық білдіріп жатады. Біз олармен өзара бөлісіп жатамыз. Негізінде, бұл тұста біз ТМД елдері бойынша бірінші орындамыз»,* – дейді.

Дөңгелек үстел барысында шашыраңқы склерозды қалай анықтауға болатыны туралы да нақты ақпарат берілді. Мамандар сөзінше, шашыраңқы склероз белгілері аурудың пайда болу себептері секілді әр түрлі болып келеді, бұл тыртықтардың мидың қай бөлігінде пайда болғанына байланысты. Бастапқы кезеңде келесі белгілері жиі кездеседі. Атап айтсақ:

– *көру қабілетінің нашарлауы: бұлдырлау, бұрмаланып көріну, бір немесе екі көздің көру қабілетінің нашарлауы; аяқ-қолдардағы жайсыздық сезімі және әлсіздігі : ұю, шаншу, тартылу, түршігу; координацияның бұзылуы: кенеттен бастың айналуы, тепетеңдіктен айырылу, жүргенде жайсыздық сезіну; эмоцияларының жиі ауысуы; аяқ-қолының дірілдеуі; сөйлеудегі қиыншылықтар: сыбырлау, баяу сөйлеу, дауыс үндестілігінің өзгеруі; суық және ыстықты ажырату қиыншылықтары; денесінде кенеттен электр разрядын сезіну; несеп шығару қиыншылықтары: жиі несеп шығару, кенеттен несеп шығарғысы келу, несеп шығарудағы іркілістер және басқасы.*

Осындай белгілер бар болса, нақты диагностика жасау үшін дәрігерге бару керек.

Талдықорған қаласындағы облыстық аурухананың баспасөз қызметі.

МАМАН МІНБЕРІ

ТІЛ – ҰЛТТЫҚ ҚАЗЫНАМЫЗ

ТІЛ ЖАЙ СӨЗ ЕМЕС, ӨМІРДІҢ ТАЛАЙ СЫНЫНАН ӨТКЕН, ӨСКЕЛЕҢ ТАЛАПТАРҒА СӘЙКЕС ӨРІСТЕЙ ТҮСКЕН ТОЛЫҚҚАНДЫ АҚИҚАТ ДЕСЕК, ЖАҢЫЛА ҚОЙМАСПЫЗ.

Тіл – әр адамға ана сүтімен бірге еніп, қалыптасады. Тіл байлығы – әрбір елдің ұлттық мақтанышы. Ол – атадан балаға мирас болып отыратын баға жетпес мұра. Мемлекеттік тілдің абыройын асқақтату –әрбір қазақстандықтың абзал борышы. Біздің барша ұлттық келбетіміз бен болмысымыз, салт-санамыз бен діниміз – ұлттық мәдениетіміз бен тілімізде жатыр. Тәуелсіз елдің жас ұрпағын парасатты да білімді, іскер де қабілетті, отансүйгіш те ұлтжанды тұлға етіп қалыптастыруда мемлекеттік тілдің атқаратын қызметі орасан зор.

Тіл – таусылмайтын байлық. Қанша тіл білсең, өзгеден сонша кез биіксің. Дегенмен, алдымен туған еліңнің, не тұрып жатқан жеріңнің мемлекеттік тілін білуге міндеттісің. Қазақ тілі – өте бай тіл. Ол шаруашылықтың бар саласын өркендете түсуге себепші күш, халқымыздың мәдени дәрежесін көтеруші пәрменді құрал, жұртшылықты жаппай оташылдық рухта тәрбиелеудің қуатты қаруы. Ана тілі – ар өлшемі. Олай болса, тілді шұбарлау- арды шұбарлау, көңіл тұнығын лайлау. Ұлттық мәдениеттің гүлденуі, адамдардың тарихи қалыптасқан тұрақты қауымдастығы ана тілдің дамуына, оның қоғамдық қызметінің кеңеюімен тығыз байланысты.

Ұлттық өнерді, мәдениеттілікті, қоғамның белсенді азаматы болуды сол ұлттың тілі арқылы үйренеді. Халық өзінің ғасырлар бойы жасаған асыл мұраларын ұрпақтан ұрпаққа алдымен ана тілі арқылы табыс етеді. Сондықтан ана тілін білмей, ұлттық мәдениетті жете меңгеру мүмкін емес.

Айнагүл ҚҰТТЫБЕКОВА,
Көксу аудандық сотының бас маманы.

Дүйсенбі - Понедельник, 28 ақпан

ҚАЗАҚСТАН

06.00, 03.05 Әнұран
06.05, 02.45 Д/ф «Дала өркениеті»
06.25 Masele
07.00 «Tansholpan»
10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 20.00, 00.20 AQPARAT
10.10, 18.00 Т/х «Дениз»
12.00 Т/х «Ауыл мұғалімі»
13.10 «Қызық екен»
13.50 «Теледәрігер»
15.15 «Apta»
16.05, 23.30 Т/х «Күйеу бала»
17.15 «Жүз жыл жырлаған жүрек»
17.40 «Көңіл толқыны»
20.35 «Ashyq Alan»
21.30 Т/х «Ауыл мұғалімі»
22.30 Т/х «Өмір ызғары»
00.55 «Ashyq Alan»
01.45 «Теледәрігер»

ХАБАР

05.00, 01.00 ҚР Әнұраны
05.00, 16.00 Телесериал
06.00 Discovery: Сквозь червоточину с Морганом Фрименом
07.00 «Таңғы хабар»
10.00 Мегахит. «ПЕШКА»
12.00 Т/х «Бәсеке»
12.30 «Тағдыр тартуы»
15.00 «Бүгін»
18.00 Мегахит
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Өмір жолы» Жамбыл Жабаев
21.00 Итоги дня
21.30 Т/х «Келінжан-3»
22.30 Тұсаукесер «Түңгі хабар»
00.00 Концерт

АСТАНА

06.00 Т/х «Белгісіз жан»
06.50 Сериал «Домашние войны»
07.20 М/с «Маша и медведь»
09.20, 21.50 Т/х «Қарындасым, қарлығашым»
11.20 Т/х «Қызым»
12.20, 21.00 «Қара ниет»
13.30, 04.00 «Қызық болған»
14.30 Т/х «Жемчужина дворца»
16.00 Худ/ф «Баксы»
18.00 «Фазилет ханым»
19.00 Т/х «Ене»
20.00 ASTANA TIMES
23.40 Т/х «Сарай жауһары»
01.00 Т/х «Сулеймен Сұлтан»
02.10 Т/х «1001 түн»
03.00 ASTANA TIMES повтор
05.00 «Хон Гиль Дон»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Жить здорово!»
07.00 «ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, ҚАЗАҚСТАН!»
08.00 «ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН!»
09.00 «Поле чудес»
10.20 Сериал «Не было бы счастья-2»
14.00 Новости
14.15 Жаңалықтар
14.30 QOSLIKE
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «KOREMIZ»ның тұсаукесері
20.00 Главные новости
20.40 «Пять минут тишины. Новые горизонты»
00.20 Сериал «Цыпленок жареный»
01.20 «Серябряный волк»
02.10 Новости
02.25 Жаңалықтар
02.40 «Паутина»
03.25 «Басты жаңалықтар»
03.50 «Той базар»

КТК

07.00 ҚР Әнұраны
07.05 «Дау-дамайсыз»
07.30 Т/х «Аманат»
09.00 Т/х «Адасқан қыз»
11.00 «Астарлы ақиқат»
11.50 «Любимая» мелодрама
13.45 «Карта мечты»
15.30 «Чума» криминальная драма
18.30 Т/х «Тоғжан»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 «Астарлы ақиқат. Таныссыз танылғандар»
21.00 Вечерние новости
21.40 «Бедная Саша» мелодрама
23.35 «Лесник. Своя земля»
01.30 «Чума» (повтор)
02.10 Т/х «Адасқан қыз»
03.40-04.10 «Кешкі жаңалықтар»

ЖЕТІСУ

07.05 Инфо-блок
07.10 «Әсем әуен»
07.25 Инфо-блок
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир
09.00 Апта (қаз)
10.00 Апта (рус)
11.00 «Олжа»
11.30 Д/ф «Әлем ғажайыптары»
12.00 Жаңалықтар /тікелей эфир/
12.15 «Спорт-тайм»
12.20 Инфо-блок
12.30 Жаңалықтар
12.40 Д/ф «Әлем ғажайыптары»
13.00 Новости
13.25 Инфо-блок
13.30 «Дәрігер кеңесі» /тікелей эфир/
14.25 Инфо-блок
14.30 Новости
14.45 Инфо-блок
14.50 Мәдениет жаңалықтары
14.55 Инфо-блок
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Спорт-тайм»
15.25 Инфо-блок
15.30 Жаңалықтар
15.45 Инфо-блок
16.00 Новости
16.20 Инфо-блок
16.30 Новости
16.45 «Спорт-тайм»
16.50 Инфо-блок
17.00 Жаңалық
17.20 Экономика жаңалықтары
17.25 Инфо-блок
17.30 Жаңалықтар
17.45 Инфо-блок
18.00 Новости
18.20 Мәдениет жаңалықтары
18.25 «Спорт-тайм»
18.30 «Шашу»/тікелей эфир/
19.15 Новости
19.30 Д/ф «Әйгілі режиссер»
20.00 «Жанашыр»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.05 Экономика жаңалықтары
21.10 Инфо-блок
21.15 Мәдениет жаңалықтары
21.20 «Спорт-тайм»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Ай мен күн» телехикаясы
22.35 Д/ф «Голливуд жұлдыздары»
23.00 «Дәрігер кеңесі»
23.30 Жаңалықтар

31 КАНАЛ

06.00, 04.00 Әзіл студио
07.00, 05.00 Ризамын
07.30 Информбюро
08.30, 21.55 Сериал «Анупама»
10.00, 01.40 Сериал «Ханшайым»
11.00, 21.00 Сериал «Ұшқан Ұя»
12.00 «Күліп All»
12.40 М/ф «Аладдин»
13.40 Сериал «Женатики»
14.50 Худ/ф «Заложница-2»
16.50 Сериал «Отель Элеон» (повтор)
18.30 Сериал «Отель Элеон»
20.00 ИНФОРМБЮРО
23.35 Кино. «Американские животные»
02.20 Сериал «Поселенцы»
04.30 What s upp?

7 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Қуырдақ»
07.00, 12.30 Т/х «BLOGGERBEK»
07.30, 02.00 «Оян, QAZAQSTAN»
08.00, 14.20 «Серт пен сезім»
09.00 «Орел и решка»
10.00, 16.30, 01.20 Сериал «Гадалка»
10.30, 19.30 Сериал «Ветреная женщина»
13.20, 22.20 «Бастық боламын»
15.20 Сериал «Женский доктор»
17.30, 23.20 Т/х «Көзайым»
18.30, 00.20 «Aibat»
19.00 «Студия-7»
21.20 Т/х «Меховая 8/1»
00.50 «Студия 7»
02.30 «Тамаша 7 км»
03.30 Т/х «Япырай»
04.00 «Айна-online»

Сейсенбі - Вторник, 1 наурыз

ҚАЗАҚСТАН

06.00, 03.15 Әнұран
06.05 Д/ф «Дала өркениеті»
06.25, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 20.00, 00.20 AQPARAT
07.00 «Tansholpan»
10.10, 18.00 Т/х «Дениз»
13.50 «Теледәрігер»
16.05 Т/х «Күйеу бала»
20.35 «Ashyq Alan»
21.30 Т/х «Ауыл мұғалімі»
22.30 Т/х «Өмір ызғары»
23.30 «Астана күні ызғарлы»
01.30 «Ashyq Alan»
02.20 «Теледәрігер»
03.20 Әнұран

ХАБАР

05.00, 01.00 ҚР Әнұраны
05.00, 16.00 Телесериал
07.00 «Таңғы хабар»
11.00, 18.00 Телемарафон
13.00 «Тағдыр тартуы»
15.00 «Большая неделя»
19.30 Документальный фильм
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Біздің назарда»
21.00 Итоги дня
21.30 Т/х «Келінжан-3»
22.30 Тұсаукесер «Түңгі хабар»
00.00 Кино. «Біздің сүйікті дәрігер»

АСТАНА

06.00 Т/х «Белгісіз жан»
06.50 Сериал «Домашние войны»
07.20 М/с «Маша и медведь»
09.20, 21.50 Т/х «Қарындасым қарлығашым»
11.20 Т/х «Қызым»
12.20, 21.00 «Қара ниет»
13.30 «Жомарт жүрек»
18.00 «Фазилет ханым»
19.00 Т/х «Ене»
20.00 ASTANA TIMES
23.40 Т/х «Сарай жауһары»
01.00 Т/х «Сулеймен Сұлтан»
02.10 Т/х «1001 түн»
03.00 ASTANA TIMES повтор
04.00 «Айтарым бар»
05.00 «Хон Гиль Дон»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Жить здорово!»
07.00 «ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, ҚАЗАҚСТАН!»
08.00 «ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН!»
09.00 «На самом деле»
10.20 «Пусть говорят»
11.10 Сериал «Цыпленок жареный»
12.10 «Тайна Марии»
14.00 Новости
14.15 Жаңалықтар
14.30 QOSLIKE
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «KOREMIZ»ның тұсаукесері
20.00 Главные новости
20.40 «Пять минут тишины. Новые горизонты»
00.20 Сериал «Цыпленок жареный»
01.20 «Серябряный волк»
02.10 Новости
02.25 Жаңалықтар
02.40 «Паутина»
03.25 «Басты жаңалықтар»
03.50 «Той Базар»

КТК

07.00 ҚР Әнұраны
07.05, 03.40-04.10 Кешкі жаңалықтар
07.30 Т/х «Аманат»
09.30 Т/х «Адасқан қыз»
11.20 Д/ф «Қаңтар қасіреті»
11.50 НОВОСТИ
12.30 «Бедная Саша»
14.30 «Лесник. Своя земля»
16.40 «Маркус»
18.30 Т/х «Тоғжан»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 «Астарлы ақиқат. Таныссыз танылғандар»
21.00 Вечерние новости
21.40 «Бедная Саша» мелодрама
23.35 «Лесник. Своя земля»
01.30 «Чума» (повтор)
02.10 Т/х «Адасқан қыз»

ЖЕТІСУ

07.05 Инфо-блок
07.10 «Әсем әуен»
07.25 Инфо-блок
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир
8.50 «Спорт-тайм»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Ай мен күн» телехикаясы
10.35 Экономика жаңалықтары
10.40 Инфо-блок
10.45 Мәдениет жаңалықтары
10.55 «Зерде»
11.30 «Жанашыр»
11.55 Инфо-блок
12.00 Жаңалықтар /тікелей эфир/
12.15 «Спорт-тайм»
12.20 Инфо-блок
12.30 Жаңалықтар
12.40 Д/ф «Әлем ғажайыптары»
13.00 Новости/тікелей эфир/
13.25 Инфо-блок
13.30 «Талқы» /тікелей эфир/
14.25 Инфо-блок
14.30 Новости
14.45 Инфо-блок
14.50 Мәдениет жаңалықтары
14.55 Инфо-блок
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Спорт-тайм»
15.25 Инфо-блок
15.30 Жаңалықтар
15.45 Инфо-блок
16.00 Новости
16.20 Инфо-блок
16.30 Новости
16.45 «Спорт-тайм»
16.50 Инфо-блок
17.00 Жаңалық
17.20 Экономика жаңалықтары
17.25 Инфо-блок
17.30 Жаңалықтар
17.45 Инфо-блок
18.00 Новости
18.20 Мәдениет жаңалықтары
18.25 «Спорт-тайм»
18.30 Шашу»/тікелей эфир/
19.15 Новости
19.30 «Сегодня» /прямой эфир
20.00 Д/ф «Бүгінгі дін»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.05 Экономика жаңалықтары
21.10 Инфо-блок
21.15 Мәдениет жаңалықтары
21.20 «Спорт-тайм»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Ай мен күн» телехикаясы
22.35 Д/ф «Голливуд жұлдыздары»
23.00 «Талқы»

31 КАНАЛ

06.00, 04.00 Әзіл студио
07.00, 05.00 Ризамын
07.30 Информбюро
08.30, 21.55 Сериал «Анупама»
10.00, 01.40 Сериал «Ханшайым»
11.00, 21.00 Сериал «Ұшқан Ұя»
12.00 «Күліп All»
12.40 М/ф «Аладдин»
13.40 Сериал «Женатики»
14.10 «Американские животные»
16.50 Сериал «Отель Элеон» (повтор)
18.30 Сериал «Отель Элеон»
20.00 ИНФОРМБЮРО
23.35 Худ/ф «Готика»
02.20 Сериал «Поселенцы»
04.30 What s upp?

7 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Қуырдақ»
07.00, 12.30 Т/х «BLOGGERBEK»
07.30, 02.00 «Оян, QAZAQSTAN»
08.00, 14.20 «Серт пен сезім»
09.00, 15.20 Сериал «Женский доктор»
10.00, 16.30, 01.20 Сериал «Гадалка»
10.30, 19.30 Сериал «Ветреная женщина»
13.20, 22.20 «Бастық боламын»
15.20 Сериал «Женский доктор»
17.30, 23.20 Т/х «Көзайым»
18.30, 00.20 «Aibat»
19.00 «Студия-7»
21.20 Т/х «Меховая 8/1»
00.50 «Студия 7»
02.30 «Тамаша 7 км»
03.30 Т/х «Япырай»
04.00 «Айна-online»

Сәрсенбі - Среда, 2 наурыз

ҚАЗАҚСТАН

06.00, 03.15 Әнұран
06.05 Д/ф «Дала өркениеті»
06.25, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 20.00, 00.20 AQPARAT
07.00 «Tansholpan»
10.10, 18.00 Т/х «Дениз»
12.00 Т/х «Ауыл мұғалімі»
13.10 «Қызық екен»
13.50 «Теледәрігер»
15.15 «KELBET»
15.40 Д/ф «Қазақтар»
16.10, 23.30 Т/х «Күйеу бала»
17.15 «Қызық екен» 3 маусым
20.35 «Ashyq Alan»
21.30 Т/х «Ауыл мұғалімі»
22.30 Т/х «Өмір ызғары»
00.55 «Ashyq Alan»
01.45 «Теледәрігер»
02.45 Д/ф «Қазақтар»

ХАБАР

05.00, 01.00 ҚР Әнұраны
05.00, 16.00 Телесериал
07.00 «Таңғы хабар»
10.00, 18.00 Мегахит
12.00 Т/х «Бәсеке»
12.30 «Тағдыр тартуы»
15.00 «Бүгін»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Народный контроль»
21.00 Итоги дня
21.30 Т/х «Келінжан-3»
22.30 Тұсаукесер «Түңгі хабар»
00.00 «Біреудің есебінен»

АСТАНА

06.00 Т/х «Белгісіз жан»
06.50 Сериал «Домашние войны»
07.20 М/с «Маша и медведь»
09.20, 21.50 Т/х «Қарындасым қарлығашым»
11.20 Т/х «Қызым»
12.20, 21.00 «Қара ниет»
13.30 «Айтарым бар»
14.30 Т/с «Жемчужина дворца»
17.10 «Ой мен ойын»
18.00 «Фазилет ханым»
19.00 Т/х «Ене»
20.00 ASTANA TIMES
23.40 Т/х «Сарай жауһары»
01.00 Т/х «Сулеймен Сұлтан»
02.10 Т/х «1001 түн»
03.00 ASTANA TIMES повтор
04.00 «Айтарым бар»
05.00 «Хон Гиль Дон»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Жить здорово!»
07.00 «ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, ҚАЗАҚСТАН!»
08.00 «ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН!»
09.00 «На самом деле»
10.20 «Пусть говорят»
11.10 Сериал «Цыпленок жареный»
12.10 «Тайна Марии»
14.00 Новости
14.15 Жаңалықтар
14.30 QOSLIKE
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «KOREMIZ»ның тұсаукесері
20.00 Главные новости
20.40 «Пять минут тишины. Новые горизонты»
00.20 Сериал «Цыпленок жареный»
01.20 «Серябряный волк»
02.10 Новости
02.25 Жаңалықтар
02.40 «Паутина»
03.25 «Басты жаңалықтар»
03.50 «Той Базар»

КТК

07.00 ҚР Әнұраны
07.05, 03.40-04.10 Кешкі жаңалықтар
07.30 Т/х «Аманат»
09.30 Т/х «Адасқан қыз»
11.20 Д/ф «Январь: Хроника Беспредела»
11.50 НОВОСТИ
12.30 «Бедная Саша»
14.30 «Лесник. Своя земля»
16.40 «Маркус»
18.30 Т/х «Тоғжан»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 «Астарлы ақиқат. Таныссыз танылғандар»
21.00 Вечерние новости
21.40 «Бедная Саша» мелодрама
23.35 «Лесник. Своя земля»
01.30 «Чума» (повтор)
02.10 Т/х «Адасқан қыз»

ЖЕТІСУ

07.05 Инфо-блок
07.10 «Әсем әуен»
07.25 Инфо-блок
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир
8.50 «Спорт-тайм»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Ай мен күн» телехикаясы
10.35 Экономика жаңалықтары
10.40 Инфо-блок
10.45 Мәдениет жаңалықтары
10.50 Инфо-блок
11.00 «Сегодня»
11.30 «Бүгінгі дін»
11.50 Инфо-блок
12.00 Жаңалықтар /тікелей эфир/
12.15 «Спорт-тайм»
12.20 Инфо-блок
12.30 Жаңалықтар
12.40 Д/ф «Әлем ғажайыптары»
13.00 Новости
13.25 Инфо-блок
13.30 «Талқы» /тікелей эфир/
14.25 Инфо-блок
14.30 Новости
14.45 Инфо-блок
14.50 Мәдениет жаңалықтары
14.55 Инфо-блок
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Спорт-тайм»
15.25 Инфо-блок
15.30 Жаңалықтар
15.45 Инфо-блок
16.00 Новости
16.20 Инфо-блок
16.30 Новости
16.45 «Спорт-тайм»
16.50 Инфо-блок
17.00 Жаңалық
17.20 Экономика жаңалықтары
17.25 Инфо-блок
17.30 Жаңалықтар
17.45 Инфо-блок
18.00 Новости
18.20 Мәдениет жаңалықтары
18.25 «Спорт-тайм»
18.30 «Шашу»/тікелей эфир/
19.15 Новости
19.30 «Бүгін» /тікелей эфир
20.00 «Зейнеп апаның әңгімелері»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.05 Экономика жаңалықтары
21.10 Инфо-блок
21.15 Мәдениет жаңалықтары
21.20 «Спорт-тайм»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Ай мен күн» телехикаясы
22.35 Д/ф «Голливуд жұлдыздары»
23.00 «Талқы»

31 КАНАЛ

06.00, 04.00 Әзіл студио
07.00, 05.00 Ризамын
07.30 Информбюро
08.30, 21.55 Сериал «Анупама»
10.00, 01.20 Сериал «Ханшайым»
11.00, 21.00 Сериал «Ұшқан Ұя»
12.00 «Күліп All»
12.30 М/ф «Аладдин»
13.30 Сериал «Женатики»
14.40 Худ/ф «Готика»
16.50 Сериал «Отель Элеон» (повтор)
18.30 Сериал «Отель Элеон»
20.00 ИНФОРМБЮРО
23.35 Кино. «Животное»
02.00 Сериал «Поселенцы»

7 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Қуырдақ»
07.00, 12.30 Т/х «BLOGGERBEK»
07.30, 02.00 «Оян, QAZAQSTAN»
08.00, 14.20 «Серт пен сезім»
09.00, 15.20 Сериал «Женский доктор»
10.00, 16.30, 01.20 Сериал «Гадалка»
10.30, 19.30 Сериал «Ветреная женщина»
13.20, 22.20 «Бастық боламын»
17.30, 23.20 Т/х «Көзайым»
18.30, 00.20 «Aibat»
19.00 «Студия-7»
21.20 Т/х «Меховая 8/1»
00.50 «Студия 7»
02.30 «Тамаша 7 км»
03.30 Т/х «Япырай»
04.00 «Айна-online»

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫ

БІЛІМДЫ ҰРПАҚ – ЖАРҚЫН БОЛАШАҚ КЕПІЛІ

ЖАҢАНДАНУ ЖӘНЕ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ҚАРҚЫНДЫ ДАМУЫ ДӘУІРІНДЕ АДАМИ КАПИТАЛҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР ӨЗГЕРДІ. БҮГІНГІ САПАЛЫ БІЛІМ – ТАБЫСҚА АПАРАР ЖОЛ ЖӘНЕ ЭКОНОМИКАНЫ ДАМЫТУДЫҢ БАСТЫ ҚҰРАЛЫ.

Қазақстанның әлемдік қоғамдастықтың неғұрлым бәсекеге қабілетті елдерінің қатарына жедел жылжуындағы басымдықтарының бірі – зияткерлік қоғам қалыптастыру болып табылады. Әлемде болып жатқан тарихи оқиғалар кәсіби құзыреттіліктің тиісті деңгейін, жоғары білімді қоғам және оның өмір бойы іздену ілиміне сай болуын талап етеді. Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университеті дәл осы мақсатта жас мамандардың тұтас буынын тәрбиелеп отыр.

Білім беру жүйесі жаңа шындыққа тез бейімделуді қажет ететіндіктен, Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университеті мамандардың креативті әлеуетін қарқынды дамыту бағытында сандық технологиялар мен оқытудың инновациялық әдістемелерінің жаңа форматтарын белсенді түрде білім беру үдерісіне енгізген. Университетте тұтынушыларға ғылыми-техникалық ақпарат ресурстарының барлық түріне орталықтандырылған қол жеткізуді қамтамасыз ететін бірыңғай ғылыми ақпараттық кеңістікті қалыптастыруға қолайлы жағдай жасау мақсатында құрылған электронды кітапхана қызмет істейді. Барлық білім беру бағдарламалары бойынша оқытылатын пәндер сандық білім беру қорымен (бейне дәрістер мен курстар, электронды оқулықтар, жаппай ашық онлайн курстары) қамтамасыз етілген және электронды ресурстар Smart ZhetySU білім беру порталында жүктелген.

Жоғары автоматтандырылған ақпараттық ортада өмір сүру және кәсіби қызметтің жаңа жағдайларына бейімделген профессорлық-оқытушылар құрамы сандық білім беру ресурстарын оқу үдерісінде тиімді пайдаланылады. Мәселен, цифрлық құралдар мен электронды ресурстарды білімгерлер сабақтан тыс уақытта қосымша ақпарат көздері ретінде зерттеп, түсініктер мен әр түрлі идеяларын оқытушының дербес ізденіс жүргізуге және бірлесіп жұмыс жасауға ынталандыратын кеңесші, конструктивист ретіндегі рөл атқаратын «Төңкерілген оқыту», стандартты емес тапсырмаларды орындауға негізделген, білім алушылардың да, оқытушылардың да шығармашылық қабілеттерін ашуды және дамытуды көздейтін – білім берудегі геймификация, кластерлер, салыстырмалы схемалар, SWOT-талдау, психологиялық тренингтер, Bar Camp, ментальді карта, білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін ашу мен дамытуды болжайтын пікірлер ауқымын құру, жаңа материалды дәрісханада зерделеуден бұрын зерттеуді көздейтін – авангардтық өзіндік жұмыс, тағы басқа интербелсенді әдістер мен технологиялар оқу үдерісіне кеңінен енгізілген.

Университетте білім беру сапасын ұйымдастырудың жүйелік моделіндегі жетекші рөл – жоғары оқу орнының қажеттіліктерін қанағаттандыру мүмкіндігі тұрғысынан әлеуетті тұтынушылармен байланысты ұйымдастыруға, түлектерді даярлау сапасының қажетті деңгейіне үздіксіз қолдау көрсетуге және қол жеткізуге бағытталған. Аталған бағытта бі-лім алушылардың жобалаушы, коммуникативті, гностикалық, зерттеушілік, интегративті құзі-реттіліктерін дамытуға негіз болатын кәсіби тәжірибелерді ұйымдасты-руға да ерекше назар аударылады.

Кәсіби іс-тәжірибелерді сапалы ұйымдастыру үшін университет Алматы облысының Білім басқармасы, ғылыми-зерттеу институттары мен жобалау ұйымдары, қаржы және банк мекемелері, кәсіпорындар, ұйымдармен 3 жылдан 5 жылға дейін келісім шарттар негізіндегі ынтымақтастық орнатылған.

Білім теориялық және практикалық зерттеу нысаны бола отырып, білім беру процесінің теоретиктері мен практиктерінің екі жақты ынтымақтастығынан көрінетін «сынақ алаңы» ретінде әрекет етеді. Осы орайда, университетте дуалды білім беру элементтерін енгізу оқу процесінің практикалық бағытын күшейту үшін ЖОО-ның стейкхолдерларының (мемлекет, білім алушылар, жұмыс берушілер және жалпы тұтас қоғам) пікірлері мен сұраныстарын ескеру, білікті мамандарды даярлауды жақсарту, сондай-ақ бірлескен ғылыми зерттеулер жүргізу және олар-дың нәтижелерін өндіріске енгізу мақсатында іске асырылады. Білім беру бағдарламалары бойынша дуалды оқыту элементтерін іске асыру мақсатында жоғары мектеп филиалдары ашылған. Университетте барлық білім беру бағдарламалары бойынша қазақ, орыс және ағылшын тілдерін қатар меңгеру негізінде тілдік құзыреттілікке ие, халықаралық білім беру кеңістігінде және еңбек нарығында ұтқыр, мәдениетаралық коммуникацияға, бәсекеге қабілетті білікті мамандарды даярлауға бағытталған көптілді білім беру жүзеге асырылады.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» және «Ғылым туралы» заңдарына сәйкес бакалавриат, магистратура және PhD докторантура арқылы кадрларды дайындауда көпсатылы үздіксіз жүйені жоғары және жоғары білімнен кейінгі кәсіби білімді қалыптастыру мақсатында І.Жансүгіров атындағы Жетісу университеті жоғары біліммен қатар, магистратураның 29 және докторантураның 11 білім беру бағдарламалары бойынша білім береді. Бакалавриатта жоғары кәсіби білім алып, білім беру бағдарламасы бойынша кешенді тестілеуді сәтті тапсырған жағдайда магистратура, ары қарай докторантурада оқуға болады. Магистратура және докторантураға жоғары білімі бар Қазақстан азаматымен қатар, шетел азаматтары да мамандық бойынша шет тілінен түсу сынақтарынан өткен жағдайда оқуға қабылданады.

Білім және ғылым министрлігі 2021 жылдан бастап үміткерлер жылына екі рет магистратура мен докторантураға құжат тапсыра алады деген шешім қабылдаған болатын. Қандай да бір себептерге байланысты алғашқы қабылдау науқанында өтініш беруге мүмкіндігі болмаған үміткерлер кешенді тестілеу тапсыруға және магистратураға, докторантураға түсуге тағы бір мүмкіндік алады. Магистратураға қабылдау 1 маусымнан 15 шілдеге дейін және 5 қарашадан 18 қарашаға дейін, докторантураға қабылдау 3 шілдеден 3 тамызға дейін және 1 қарашадан 15 қарашаға дейін өтеді.

«Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №600 бұйрығына магистратураға және докторантураға қабылдау бойынша өзгерістер енгізілген болатын. Магистратураға түсуші тұлғалар: шет тілі (таңдау бойынша ағылшын, неміс, француз), білім беру бағдарламалары тобының бейіні, оқуға дайындығын анықтауға арналған таңдауы бойынша қазақ немесе орыс тіліндегі кешенді тестілеу тапсырады. Шет тілін меңгерудің жалпыеуропалық құзыреттеріне (стандарттарына) сәйкес шет тілін меңгергенін растайтын халықаралық сертификаттары бар тұлғалар кешендік тестілеудің шет тілі бойынша сынағынан босатылады.

Докторантураға түсу емтиханы 2020 жылдан бастап электронды форматта өтеді. Үміткерлер компьютерде эссе жазады, докторантурада оқуға дайындығын растау үшін тест тапсырады және білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтихан тапсырады. Сонымен қатар докторантураға түсушілер шет тілін меңгерудің жалпыеуропалық құзыреттілікке (стандарттарына) сәйкес шет тілін меңгергендігін растайтын халықаралық сертификаттарын ұсынады. Магистратураға және докторантураға қабылдау емтиханы тестілеу орталықтарының базасында өтеді.

Білімге қойылатын талаптар өзгеруге, ұтқыр және экономика мен технологиялардың қазіргі заманғы талаптарына тез бейімделетін болуы тиіс. Жоғары оқу орындарының түлектері «кадрлар бәрін шешеді» дейтін нарық заңдарына сәйкес болған кезде ғана сұранысқа ие болады. Сол себептен, Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің білім беру саласындағы стратегиялық мақсаты – экономиканың инновациялық даму талаптарына, қоғамның және әр азаматтың заманауи қажеттіліктеріне сәйкес келетін сапалы білімнің қол жетімділігін арттыру. Яғни, әр білім алушыға бүгінгі күн ағымымен өмір сүріп, өткен күннің даналығын тиімді пайдалану, жарқын болашақты құрудың алтын кілті – өз өмірінде жоғары жетістіктерге қол жеткізуге мүмкіндік беретін сапалы білім беру болып табылады.

К. АХМЕДИЕВА,
І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің оқу-әдістемелік бөлімінің бас әдіскері.

КӘСІПКЕРЛІК

ҚАРЖЫЛАЙ ЕМЕС ҚОЛДАУЫ КӨРСЕТІЛДІ

ӨҢІРЛІК КӘСІПКЕРЛЕР ПАЛАТАСЫ БАСПАСӨЗ ҚЫЗМЕТІНІҢ ХАБАРЛАУЫНША, АЛМАТЫ ОБЛЫСЫНЫҢ 16 МЫҢНАН АСТАМ КӘСІПКЕРІНЕ МЕМЛЕКЕТТІҢ ҚАРЖЫЛАЙ ЕМЕС ҚОЛДАУЫ КӨРСЕТІЛДІ.

2021 жылы Алматы облысында 16 мыңнан астам кәсіпкерге 22,5 мың сервистік қызметтер мен кеңестер көрсетілді.

Кәсіпкерлер негізінен жеке бизнесті ашу, бизнес-жоспарды әзірлеу, бухгалтерлік есепті тапсыру сияқты қызметтерге жүгінген. Палата менеджерлері жалпы сомасы 20,5 млрд. теңге болатын 645 бизнес-жоспар әзірледі. Оның ішінде экономиканың түрлі секторларындағы 140 жоба мемлекеттік бағдарламалар мен екінші деңгейлі банктер аясында қаржыландырылды.

«Кәсіпкерлер ақысыз негізде бухгалтерлік, заң, маркетингтік қызметтерді, сондай-ақ мемлекеттік сатып алулармен, ұлттық компаниялар мен жер қойнауын пайдаланушылардың сатып алуларымен байланысты қызметтерді ала алады. Сондай-ақ, Кәсіпкерлер палатасының барлық аудандық және қалалық филиалдарында кәсіпкерлік субъектілері мен өз ісін бастағысы келетін азаматтарға мемлекеттік қолдау шаралары туралы ақпарат пен кеңестер беріледі. Бұл қызметтер g4b.kz порталы арқылы онлайн режимде де қолжетімді», – деді Алматы облысы Кәсіпкерлер палатасы директорының міндетін атқарушы Дәурен Оналбаев.

Еске салсақ, қаржылай емес қолдау – өңірлік кәсіпкерлер палатасы қызметінің басым бағыттарының бірі. «Бизнестің жол картасы – 2025» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде Кәсіпкерлерге қызмет көрсету орталықтары арқылы ақысыз қаржылай емес қолдау көрсетіледі.

Ш. ХАМИТОВ.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ – 150

ҰЛТ ҰСТАЗЫ ҺӘМ

ТІЛ – ҚАШАН ДА ҰЛТТЫҢ ҰЙТҚЫСЫ. СӨЗІ АНА ТІЛІНДЕ ШЫҚҚАН ХАЛЫҚТЫҢ ЕГЕМЕНДІГІ БАЯНДЫ, ТҰҒЫРЫ ҚАШАН ДА БИІК. ҚАЙ ХАЛЫҚТЫ АЛСАҚ ТА ӨЗ АНА ТІЛІМЕН АЙБЫНДЫ. ТІЛДІ БІЛУ АРҚЫЛЫ БІЗ СОЛ ХАЛЫҚТЫ ТАНИМЫЗ. БҮТІН БОЛМЫСЫМЕН, САЛТ-ДӘСТҮРІМЕН ТАНЫС БОЛАМЫЗ. СОНДЫҚТАН ДА «ЖЕТІ ЖҰРТТЫҢ ТІЛІН БІЛ, ЖЕТІ ТҮРЛІ БІЛІМ БІЛ», – ДЕП БЕКЕР АЙТПАСА КЕРЕК-ТІ.

Тіл – мемлекеттің тұғырлы тірегі, халықтың рухани байлығы, өткені мен болашағының айқын көрінісі. Ана тілінің қадір-қасиетін білген халқымыз оны ұлттың рухына, қазына байлығына балайды. Себебі, тіл – халықтың жаны, сәні, тұтастай кескін-келбеті, ұлттық болмысы. Адамды мұратқа жеткізетін – ана тілі мен ата дәстүрі. Біздің осындай халықтық қасиетті мұрамыз, ана тіліміз – қазақ тілі. Ұлы Абайдың өзі «Өткірдің жүзі, кестенің бізі, өрнегін сендей сала алмас» - деп таңырқап тағзым еткен тіл. Алаш арысы Ахмет Байтұрсынұлының: «Сөзі жоғалған жұрттың өзі де жоғалады» - деп көрегендікпен айтылған сөзіне бүгінде жер бетінен мәңгілікке жойылып кеткен біршама ұлттардың тағдыры куә.

Биылғы жыл халқымыздың көрнекті қоғам қайраткері, кешегі Абай, Ыбырай, Шоқан салған ағартушылық, демократтық бағытты ілгері жалғастырушы ірі ғалым, көсемсөз шебері, әдебиет зерттеуші, дарынды ақын-аудармашы Ахмет Байтұрсынұлының туғанына мерейлі 150 жыл толып отыр.

Ахмет Байтұрсынұлы еңбегі жанған жанның бірі. Ахмет тағылымын бір сәтте оқып білуге уақыт жетпейді. Оны жылдар бойы оқып үйренуіміз керек. Ахмет Байтұрсынұлының ақын, публицист, ғалым, қоғам қайраткері санатында жасаған барлық еңбегі, тартқан қорлық, көрген азабы, болашаққа сенген үміт-арманы барлығы ұлы миссияны орындауға, туған халқы үшін қасықтай қаны қалғанша қалтықсыз қызмет етуге арналған.

Ахмет Байтұрсынұлы – қазақтың ақыны, тіл және әдебиет зерттеуші ғалым, түркітанушы, публицист, педагог, аудармашы, қоғам қайраткері. Қазақ халқының XX ғасырдың басындағы ұлт-азаттық қозғалысы жетекшілерінің бірі, мемлекет қайраткері, қазақ тіл білімі мен әдебиеттану ғылымдарының негізін салушы ғалым, ұлттық жазудың реформаторы, ағартушы, Алаш Орда үкіметінің мүшесі. Ұлтым деп еміреніп, қазақ деп қызмет еткен біртуар тұлғаның мерейтойына орай Ахаңның аруағының алдында арымызға міндет санап осы мақаланы жазуды ұйғардым.

Ахмет Байтұрсынұлының дүниеге келген жылы біздің дәуірге жақын болғандықтан оның туған жылы туралы деректерде алауыздық жоқ. Алайда, шыққан тегі туралы түрлі деректер кездеседі. Соның бізге ең жақыны, әрі сенімдісі М.Әуезовтың дерегі. Замандас інісі, үзеңгілес әріптесі, әрі қаламдасы Мұхтар Әуезов 1923 жылы Ахаңа арнап жазған мақаласында оның тегі жөнінде былай деген:

«Сүйегі-Арғын, оның ішінде Үмбетей болады. Бергі аталары Үмбетейден шыққан Шошақ, Түбек. Ақаң Шошақтың немересі. Өз әкесінің аты – Байтұрсын».

Алаштың Ахметі 1872 жылы 5 қыркүйекте қазіргі Қостанай облысы, Жангелді ауданы Сарытүбек ауылында дүниеге келген. Ахаң туған ауыл мен Қостанай қаласының арасы – 665 шақырым. Ұлт ұстазы дүниеге келген мекенге жол тартсаңыз аспан мен жер ғана кездесетін қазақтың сары даласынан кесіп өтесіз. Шетсіз, шексіз мекенмен келе жатқаныңызда кейде көзге басқа ештеңе шалынбайды. Нағыз көк аспанды көрпе ғып, қара жерді төсеніш қып өмір сүретін көшпелілер ғана түсініп, көшпелілер ғана меңгере алатын табиғи маңғаздық. Торғай даласының қысы суық және ызғарлы. Ондай климатта туып-өскен адамдардың табиғатынан өмірдің ауыртпалығына деген шыдамы берік болатыны бесенеден белгілі. Ахаңның ғұмырында кездескен қиыншылықтарға сынбай, қарсы тұруы туған өлкенің табиғатынан дарыған қасиет болса керек.

Ахмет Байтұрсынұлы дүниеге келген кезең халқымыз үшін аумалы-төкпелі дәуірмен тұспа-тұс келді. Олай дейтініміз қазақта хандық билік жойылып, патшалық Ресей құрамына енген кезең еді. Жасыратыны жоқ халқымыз дала заңымен ұштасқан өркениетті өмірін, батыстың жаңа талаптарымен алмастырған кезең еді. Бала кезде ауыл молдасынан арабша хат таныған Ахмет орыс тілін де, батыс мәдениетін де жетік меңгерді. Болашақ білімді жастардың қолына ауысатынын дер кезінде бағамдай білген атасы Шошақ ағасы Ерғазы кішкентай Ахметті Торғайдағы екі сыныптық орыс-қазақ мектебіне оқуға берген. Білімге құштар, оқуға зейін бала тоғыз жасында аталған мектепті тәмәмдап, Орынбар қаласына аттанады. Онда ол төрт жылдық мұғалімдер мектебіне оқуға түсіп, аталған оқу орнын 1895 жылы педагогикалық кеңестің шешімімен «бастауыш училищенің оқытушысы» деген атақпен аяқтайды.

Ал, 1895 жылы жас Ахметтің оқытушылық қызметі басталады. 1909 жылға дейін ол Ақтөбе, Қостанай мен Қарқаралы уездеріндегі орыс-қазақ мектептерінде сабақ беріп, Қарқаралы қалалық училищесінде меңгеруші мен оқытушы қызметін қоса атқарып жүрді. Омбыда екі жыл бойы Торғай облысы Халықтық училище директорының іс жүргізуші лауазымында жұмыс істеді. Осы жылдар аралығында Ахмет Байтұрсынұлы – қазақ жастарына, бала шәкірттерге білім ғана беріп қойған жоқ. Болашақ ұлтжанды тұлғалардың жүрегіне жол табушы, білім нәрін себуші бола білді десек аз болады. Ахаң алдына келген жас жеткеншек баланың білімін, ой-танымын, өмірлік көзқарасын, қала берді алдағы өміріне мақсатына жол сілтеуші бола білді. Сол себепті ұлт ұстаз атанған Ахмет үнемі ізденіп, әр шәкіртінің балапан ұясында баптаған құс секілді шыр-пыр болып, тер төкті. Барынша қазақы асыл қасиет, мол білім, тапқырлық, еңбекқорлық, ізденімпаздыққа жетеледі. Шәкірттеріне аса мейірімді, сөзіне берік, шыншыл мінезді, жүрегі батыр, өнегесі асыл, жаны жомарт, пейілі дархан ерен еңбекшіл, ойы өткір бола білген жан. «Ұстаз болу – өз уақытыңды аямау, өзгенің уақытын аялау» – деген қатаң қағиданы жанына серік еткен Ахмет Байтұрсынұлы талай қазақтың жастарына темірқазық бола білді. Аристотельді – Ескендір Зұлқарнайын, Төле биді – Абылай хан, Абайды – Шәкәрім, Сүйінбайды – Жамбыл өзіне ақылшы әрі ұстаз тұтқаны секілді талай қазақ жастарының ішінен Мағжан мен Мұхтар, Міржақып пен Сәкендер – Ахметті ұстаз санаған.

Алаш үшін тәуелсіз ел атанып, төбемізге ту тігіп, тіліміздің мәртебесі артып, әлемге атымызды таныту жолында аянбай еңбек етті. Ұстаздық қызметпен айналысқан Ахаң «Мұғалім – мектептің жаны» деп бағалаған.

Ахмет Байтұрсынұлының ұлт жанашыры ретінде қалыптасып, пісіп-жетілу кезеңі осы жылдармен тұспа-тұс келеді. Олай дейтін себебіміз Ахаң бұл жылдарда ұстаздық қызметпен ғана айналысып қоймай қалың қазақтың мұң-мұқтажын көре білді, саяси көзқарастарын білдіре бастады.

Нақты деректермен келтірер болсақ 1905 жылы Қоянды жәрмеңкесінде жазылған Қарқаралы құзырхатының (петициясын) авторларының бірі Ахмет Байтұрсынұлы болатын. Осы құзырхатқа 14500 адам қол қойған деген дерек бар. Қарқаралы петициясы мазмұнында жергілікті басқару, сот, халыққа білім беру істеріне қазақ елінің мүддесіне сәйкес өзгерістер енгізу, ар-ождан бостандығы, дін ұстану еркіндігі, цензурасыз газет шығару және баспахана ашуға рұқсат беру, күні өткен дала ережесін қазақ елінің мүддесіне сай заңмен ауыстыру мәселелері көтерілді. Онда қазақ даласына орыс шаруаларын қоныс аударуды үзілді-кесілді тоқтату талап етілген болатын. Сол кезеңнен бастап Байтұрсынұлы жандармдық бақылауға алынды. 1908 жылы саяси көзқарасы үшін әуелі Қарқаралы абақтысына қамалып, кейіннен екі жылға Орынборға жер аударылады. Семей түрмесіне де жабылды.

Жалпы, 1915 жылға дейін әлеуметтік ахуалды баяндаған цензура көтермейтін мақалалар жариялағаны үшін Ахмет Байтұрсынұлына бірнеше рет айыппұл салынды. Абақтыға үш рет қамалды.

Ахаңның ауыр тағдыры, тар жол тайғақ кешуі, барлық қиыншылықтарға қарамай ұлт үшін күресуіне Сәкен Сейфуллин былай деп баға береді: *«Өзге оқыған мырзалар шен іздеп жүргенде қорлыққа шыдап, құлдыққа көніп, ұйқы басқан қалың қазақтың ұлт намысын жыртып, ұлттық арын жоқтаған патша заманында жалғыз-ақ Ахмет еді. Қазақтың ол уақыттағы кейбір оқығандары уез, губерния соттарына күш салып, тілмәш болып, кейбірі арын сатып ұлықтық іздеп жүргенде, Ахмет қазақ ұлтына жанын аямай қызмет қылды. Халықтың арын іздеп, өзінің ойға алған ісі үшін бір басын бәйгеге тікті»*.

Байтұрсынұлының өмірінде кездесетін қиыншылықтар мұнымен ғана, яғни патшалық Ресей үкіметінің өктемдігімен ғана шектелген жоқ. Өкінішке орай теңдік алып береміз деп жалған ұрандатқан. Кеңестік билік кезінде де құдалауға ұшырады. Біз оны Ахаңның өміріндегі Орынбор кезеңінен айқын көріп біле аламыз. Соған қарамастан өмірінің Орынбордағы кезеңі оның қоғамдық-саяси қызметінің аса құнарлы шағы болды.

Ол осы қалада өзінің ең жақын сенімді достары – Әлихан Бөкейханов және Міржақып Дулатовпен бірігіп, сондай-ақ қалың қазақ зиялыларының қолдауына сүйеніп, тұңғыш жалпыұлттық «Қазақ» газетін шығарып тұрды.

XVIII-XIX ғасырлардағыдай қолға қару алып көтеріліс жасаудың халық үшін тек зиян әкелетіні көзі қырақты әр азамат үшін анық еді. Ұлт тағдырына өздерін жауапты сезінген Алаш қайраткерлері, соның ішінде Ахмет Байтұрсынұлы қазақ халқының мүддесін қорғауда білектің күшімен емес, ақыл-ойдың қарымымен есе қайтарудың жолын таңдады. Бұл жол ұлттың мүддесін қорғауда ұлттық-саяси мінберге айналған «Қазақ» газетін өмірге әкелді.

1913 жылдың 2 ақпанынан бастап халыққа жол тартқан «Қазақ» газеті 1918 жылға дейін 266 саны шығып үлгеріпті. Халықтың көзі, құлағы һәм тіліне айналған «Қазақ» газеті ұлы даламыздың әрбір облысына тарап жатты.

Енді басылымның неліктен «Қазақ» аталғанына тоқталайық. Басылымның «Қазақ» аталуында екі түрлі мағына бар екені аңғарылады.

Біріншіден, жалпыұлттық газет болғандықтан, мақсаты жері бөлшектеніп, елі бытырап жүрген қазақ халқын топтастырып, бір ортаға біріктіру болғандықтан ұлт атын иемденіп «Қазақ» аталды.

Екіншіден, кітәби, әдеби, ғылыми айналымда қазақ атының өз аты аталмай, қырғыз аталып келгендігі белгілі, сондықтан, туған халқының төл атын қайта оралту мақсатында қазақ зиялылары өз баспасөзін осылай атауды мақұл көрген. Ахмет Байтұрсыновтың бұл жайында: «Аталы жұртымыздың, ауданды ұлтымыздың аруақты аты деп газетіміздің есімін «Қазақ» қойдық», – дейді. Осыдан аңғаратынымыздай, ұлт зиялылары газетті шығаруда ұлттың мүддесін басты орынға қойды. Бұл азаттық қозғалыстың XX ғасырдағы өркениетті түрі болатын. Сондай-ақ, Ахмет Байтұрсынұлы «Қазақ» газетінің бірінші санындағы халыққа былай деп арнауын жолдайды:

«Аталы жұртымыздың, адуынды ұлтымыздың аруақты аты деп газетіміздің есімін «Қазақ» деп қойдық. Ұлт үшін деген күштің ұлғаюына күшін қосып, көмектесе қызмет ету қазақ баласына міндет. Қызмет етем десеңдер, азаматтықтың зор жолының бірі осы».

Сонымен қатар «Қазақ» газетінің осы №1 санында Ахаң «Құрметті оқушылар» атты кіріспе мақаласындағы қазақ үшін баспасөздің айрықша қажеттілігін былайша өткір ойларымен жеткізген екен: *«Газетті жұрт керек қылмаса, миллиондап капитал ол үшін жұмсамас еді. Осылардың бәрі де газет керек нәрсе екендігін көрсетеді. 1907 жылғы санаққа қарасақ, Россияда сол жылы 2173 газет һәм журнал шыққан екен. Оның 1396-ы орыс тілінде, 867-і басқа тілде басылыпты. Сол 867-нің ішінде қазақтың бір басылымы да болмады. Одан бері 5 жыл өтті. Бұл 5 жыл ішінде газет журналдардың саны бұрынғыдан да өсті. Біз де құр қалғанымыз жоқ. «Айқап» журналы шықты. Бұл бұрынғыдан гөрі, бір адым болса да ілгері басқанымыздың белгісі. Бірақ бір адым ілгері басып, сол күйімен тұрып қалсақ, онымен алысқа ұзай алмаймыз. Ілгері басқанның үстіне ілгері басуымыз керек. Озғандарға жету керек, жеткендерден озу керек. Дүниенің төріне қызыққандар төрден орын алып жатыр. Тырмыспағандар есікте қалып жатыр. Есікте қалмай, төрге тырмысалық, басқалар төрге қарай бара жатқанына қарап, бізде солардың істегенін істейік. Басқалардың заманға қарай өтіп жатқан амалын көруімізге газет-журнал керек»*.

Басылымның таралымы қазақ мекендеген барлық аймаққа жетіп жатты. Тіпті Ресей, Қытай, Өзбекстан мен Түркия қазақтары да тапсырыс беріп, алдыртып оқыған.

Сын сағатта туып, Алаш автономиясының үніне айналған «Қазақ» газеті халық алдындағы өз миссиясын орындады. Атап айтқанда:

Сол кездегі қазақ халқының ұлттық мұң-мүддесінің, теңдік пен бостандыққа ұмтылған күресінің, тарихы мен мәдениетінің, күнделікті тұрмыс-тіршілігінің айнасы болды;

- XX ғасырдың басында қазақ қоғамының шамшырағына айналған, еуропалық үлгідегі ұлттық–демократиялық мемлекеттік құрылымның үлгісін көрсеткен Алашорда үкіметінің саяси үнқағазына айналды;
- Ғылыми жұмыстармен де, оқуағарту ісімен де, көркем творчествосымен де қатар айналысты. Басқа сөзбен айтқанда, газет сол кездегі қазақ қауымының рухани сұраныстарына мүмкіндіктерінше толық жауап беруге атсалысты;
- Халықты оқуға, көшпелі шаруаларды отырықшылыққа шақыруда, шаруашылықты жүргізудің прогерссивті формаларын, әйел теңдігін насихаттауда, патша үкіметі тарапынан жүргізіліп отырған оташылдық саясатқа қарсы қоғамдық пікір қалыптастыруда айтарлықтай онды істер тындырды;
- XX ғасырдың әр салада білім алып келген зиялы қазақ азаматтарының басын біріктірген негізгі ұйытқы «Қазақ» газеті болғандықтан, аталмыш басылым бетінде ұлттық, әлеуметтік-экономикалық, құқықтық, мәдени мәселелер жарияланып тұрды. Алаш қайраткерлері «Қазақ» газетін қазақ ұлтының тағдырына қатысты барлық істерге пайдаланды;
- Ең бастысы қазақ тіліндегі кәсіби газет стилін қалыптастырып кетті.

Өкінішке орай, газет шыққан кезеңнен бастап оның авторлары мен сол жұмыстың төңірегіне шоғырланған қазақ интелегенциясы құдалауда болды. Патшалық Ресей үкіметі түрлі сылтау мен желеулерді алға тартып, оның жабылуына жұмыс жасады. Тіпті газет мазмұны толық бақылауда болды десек те болады. Сондай бір кезеңдерде Әлихан Бөкейхановтың: «Ашылып ақыл айтып жазатын халім бар ма? Көкіректе сайрап тұр, қолымды заман байлап тұр» – деп іштегі бұлығып жатқан шерін шығарса керек. Тек 1917 жылғы ақпан төнкерісінен кейін ғана «Қазақ» құғыннан құтылып, оның авторларының қолы бұғаудан босады. Сол жылдың наурызынан бастап газет өз халқы – қазағына ашықтан-ашық, еш бүркемесіз қызмет етуге мүмкіндік алды. Сөйтіп «Қазақ» газеті тарихының жаңа кезеңі басталды.

Алайда қуаныш ұзаққа созылмады. Кеңес үкіметі де патшалық Ресей ұстанған саясаттан алыстамады. Отар халықтың білімді, өнерлі болуын қаламайтыны бесенеден белгілі еді. Олар да қазақ қоғамын ағартушылыққа бастаған бұл баспаның жұмысын қатаң бақылауда ұстап, шалыс басса жауапкершілікке тар-тып, тіпті құдалауды да қолға алды. Осы бір кезеңді көрнекті жазушы Мұхтар Әуезов былай деп суреттейді: *«Бұл уақыт жылдай, саусақпен санағандай аз жыл болса да, болып өткен оқиғаларына қарағанда көп заманға жауап ұратын толқынды заманның бірінде»* – талай тар жол, тайғақ кешуді басынан өткерсе де, соңғы нөміріне дейін өзінің ұлттық сипатын сақтап қалуы, оның әрбір қазақтың жүрегінен орын алып, жалпы халықтық сүйіспеншілікке бөленуіне әсер етті. «Қазақ» газеті халықтың рухани және ақшалай қолдауымен шыққан ұлттық сипаттағы басылым.

«Қазақ» газеті Ахмет Байтұрсынұлының өміріндегі ең бір мазмұнды еңбегі, маңдай тері, халықты азаттық пен білімге бастаған жемісті жұмысы еді. XX ғасыр тарихының жарқын, әрі

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ – 150

АЛАШТЫҢ – АХМЕТІ

елеулі кезеңі – қазақ оқығандарының әлемдік уақыт көшінен қалмай, қаймана қара қазағын өрге сүйреп, ойраны шыққан ордасын қайта тігіп, мемлекеттік түсінікті санасына ұялатуы болатын. Аталмыш кезеңді зерттегенде негізгі дерек көздің бірі де, бірегейі «Қазақ» газеті болып саналады. Осы баспа жұмысы арқылы Ахаң «Алашорда» үкіметінің басты идеологиялық бағытында көшбасшылардың бірі болды.

1917 жылдың І жалпықазақтық съезінде дүниеге келген «Алаш» партиясының қазақ мүддесіне жасалған 10 тармақтан тұратын бағдарламасының жобасы «Қазақ» газетінің 1917 жылғы 21 қарашадағы санында басылып, халыққа жол тартты.

Қазақ халқы үшін XX ғасыр басындағы басты жаңалық Алаш автономиясының құрылуы болды. 1917 жылдың 5-13 желтоқсанында Орынборда өткен ІІ жалпықазақтық съезінде қазақтың оқығандары мен атқамінерлері жиылып, саяси тұрақсыздық заманда қазаққа пана болар мемлекеті болуы керек деп шешті. Қазақ тарихында атаулы оқиға болып қалған автономия жарияланған сәтті «Қазақ» газетінде Міржақып Дулатов «Мадияр» атты бүркеншік есімімен «Алашорда» мақаласында әсерлі жеткізе білді. Қазақ зиялылары үшін ең ұтымды іс – «Алаш» партиясын құрғандығы екені дау тудырмайды. Себебі, саяси ахуал ушығып тұрған кезеңде қазақтың мүддесін қорғайтын бір партия шынымен-ақ керек болатын.

Патшалық билік құлдырап, елде берекесіздік орнаған шақта азаттық үшін бұдан ыңғайлы сәт тумайтындығын сезінген ұлт зиялыларымен бірлесіп «Алаш» партиясының жұмысын жандандырды. Алаш партиясы бағдарламасын даярлаған шағын топтың құрамында болды және ІІ жалпықазақ съезінде оқу-ағарту комиссиясы төрағасы болып сайланды. 1919 жылы наурызда Алашорда үкіметі атынан Мәскеуге Кеңес үкіметімен келіссөзге барды. Сол жылы сәуірде Байтұрсыновтың ықпалымен Алашорда басшылары мен мүшелеріне Кеңес үкіметінің кешірімі жарияланды. 1920 жылы Қазревком мүшесі ретінде Қазақстанның Ресеймен шекарасының қалыптасу ісіне белсенді түрде араласты.

Ахмет Байтұрсынұлы саясатқа бел шешіп кіріскенімен өзінің ұстаздық қызметінен алыс кеткен жоқ. Ол әр жылдары түрлі салада қызмет етсе де ізінен ерген жастарымыздың білімді, сауатты, мәдениетті болуы үшін барын салды. Қазақстан Халық ағарту комиссариаты жанындағы ғылыми-әдеби комиссияның төрағасы, Халық ағарту комиссары, Бүкілресейлік ОАК-ның, ҚР ОАК-нің мүшесі, Түркістан Компартиясы ОК-нің органы «Ақ жол» газетінде қызметкер (1922-25жж.), Қазақ халық ағарту институтында (Ташкент) және ҚазПИ-де (Алматы) оқытушы (1925-29жж.) болды. Осы жылдар аралығында халық ағарту комиссариаты жанынан құрылған академиялық орталықтың тұңғыш төрағасы ретінде қазақ елінің ғылымын академиялық жолмен басқаруды ұйымдастырудың негізін қалады. Қазақ өлкесін зерттеу қоғамының құрметті төрағасы болады. Қазақ елінің екінші астанасы болған Қызылорда қаласында тұрып, әрі ұлт жұмысының көшбасында болады. 1928 жылы қыркүйекте Алматы Қазақ мемлекеттік университетіне профессор лауазымымен қызметке кіреді. 4 қарашада «Еңбекші қазақ» газеті «Қазақ университетінің ашылуы» атты құттықтау сөзін, «Емле туралы» мақаласын жариялайды. Мұнда 1929 жылдың маусымына дейін қызмет атқарады.

Ертеректе, нақтырақ айтар болсақ, ұстаздық қызмет жолы басталған шақта қазақ әліппесі мен қазақ тілі оқулықтарын жазып шыққан. Онымен қоса қазақ графикасын жасауға кіріседі. Жоғарыда аталған оқу орындарының қабырғасында да бұл жұмыстарын жан-жақты жетілдіріп, дамытып отырды. Атап айтқанда, араб таңбаларын қазақ фонетикасына икемдейді, ол үшін қазақ дыбыстары жоқ таңбаларды алфавиттен шығарады, арабша таңбасы жоқ дыбыстарына таңба қосады, қазақ тілінің жуанды-жіңішкелі үндестік заңына сай жазуға ыңғайлы дәйекші белгі жасайды. Сөйтіп, 24 таңбадан тұратын өзі «қазақ жазуы» деп, өзгелер «Байтұрсынов жазуы» деп атаған қазақтың ұлттық графикасын түзеді. Одан осы жазуды үйрететін әліппе жазды. Сөйтіп, оқу-ағарту идеясына сол кездегі интелегенция жаппай мойын бұрды.

1911-1912 жылдары Уфа мен Орынбор қалаларының баспаханаларында жарық көрген Ахмет Байтұрсынұлының әліппесі «Оқу құралы» деген атпен 7 рет қайта басылып, оқыту ісінде ұзақ әрі кең пайдаланылды. 1926 жылы ғалым «Әліп-бидің» жаңа түрін жазды. Сол кезде оның атақты «Тіл – құрал» атты үш бөлімнен тұратын, үш шағын кітап болып жарияланған оқулықтар жазылды. Ахметтің тағы бір зор еңбегі – терминдерді жасау. Бұдан бөлек, ғалым қазақ тілі грамматикасына қатысты категориялардың әрқайсысына қазақша атау ұсынды. Осы күні қолданылып жүрген зат есім, сын есім, етістік, есімдік, одағай, үстеу, шылау, бастауыш, баяндауыш, жай сөйлем, құрмалас сөйлем, қаратпа сөз деген сияқты сан алуан лингвистикалық атаулардың баршасы – ғалымның жазып кеткен мұрасы.

Жоғарыда атқарылған еңбектері туралы ғалымның өзі *«Орынборға келгеннен кейін, ең алдымен, қазақ тілінің дыбыстық жүйесі мен грамматикалық құрылысын зерттеуге кірістім, одан кейін қазақ әліпбиі мен емлесін ретке салып, жеңілдету жолында жұмыс істедім, үшіншіден, қазақтың жазба тілін бөтен тілдерден келген қажетсіз сөздерден арылтуға, синтаксистік құрылысын өзге тілдердің жат әсерінен тазартуға әрекеттендім; төртіншіден, қазақ прозасын жасанды кітаби сипаттан арылтып, халықтық сөйлеу тәжірибесіне ыңғайластыру үшін ғылыми терминдерді қалыптастырумен айналыстым»*, – деп жазды.

1926 жылы Бакуде болған түркітанушылардың Бүкілодақтық 1-съезіне қатысып, «Түркі тілдеріндегі терминология жайлы» деген тақырыпта баяндама жасады. Байтұрсынұлы қазақ балаларының ана тілінде сауатын ашуына көп күш жұмсады. Қазақ грамматикасына қатысты категориялардың әрқайсысына қазақша ғылыми термин жасап, морфологиялық тұлға-тәсілдерді жаңаша талдау жасап анықтамалар берді. Қазақ фонетикасы мен грамматикасын талдауда тілдің типологиялық ерекшеліктері мен өзіндік даму барысын ескеру принципін ұстады. Байтұрсынұлы қазақ тіл білімін XX ғасырдың бас кезінде қалыптастырып, оның іргетасын қалады. Араб графикасына негізделген қазақ жазуының реформаторы болды.

Ахмет Байтұрсынұлының көпшілік біле бермейтін тағы бір қыры – қазақ балаларының кедергісіз білім мен өнер үйренуі үшін құрылған «Азамат» қайырымдылық қорын құруы еді. Үзеңгілес әріптесі М.Дулатовпен бірігіп құрған қор жұмысына Ә.Бөкейханов, Ш.Құдайбердіұлы, Х.Досмұхамедов және т.б. қазақ зиялылары үлес қосқан. «Азамат» сериясы – қайырымдылық шараларын ұйымдастырумен айналысқан мәдени ұйым. 1913 жылы желтоқсан айында Орынборда құрылған. Негізгі мақсаты – мүшелік жарна есебінен қазақ тіліндегі газет-журналдарды үзіліссіз шығып тұруына жәрдемдесу. Сондай-ақ, қазақ қоғамындағы оқу-ағарту жұмыстарын өрістетіп, оқу құралдары мен әдебиеттерді баспадан шығару, мектеп-медреселердегі мұқтаж шәкірттерге қаржылай көмек беру т.б. қайырымдылық шараларын ұйымдастыру ісімен айналысты.

XIX ғасырдың аяғы мен XX ғасыр басында қазақ даласы техникалық даму тұрғысынан батыс елдерінен біршама артта қалған болатын. Әрине, оған қазақ жастарының ғылым мен білімге деген талпынысының кенде болуы да өз әсерін тигізіп келген еді. Ахмет пен оның замандастары осы қоғамның жас буын өкілдерін шабыттандырумен, оятумен, жігер берумен кеңінен айналысты. Материалдық тұрғыдан шаруа қазақ балаларын оқуға қызықтырса, енді бірін өлең-жырларымен жігерлендіріп отырды. Сол кезеңдегі қазақ даласындағы өмірдің бейнесін Ахаңның жазған шығармаларынан, еңбектері мен өлеңдерінен айқын көруге болады.

Онда ол еңбекші халықтың ауыр халін, арман-тілегін, мұң-мұқтажын көрсетіп, жұртшылықты оқуға, білім-ғылымға, рухани биіктікке, адамгершілікке, мәдениетті көтеруге, еңбек етуге шақырады. Патшалық Ресейдің қанаушылық-отаршылдық саясатын, шенді-шекпендінің алдында құлдық ұрған шенеуніктердің опасыздығын сынады.

Ақынның алғашқы өлеңдері «Қырық мысал» атты аударма жинағында 1909 жылы Санкт-Петербургте жарық көрді. Бұл кітабы арқылы қалың ұйқыда жатқан қараңғы елге жар салып, олардың ой-санасын оятуға бар жігер-қайратын, білімін жұмсайды. Ақын әрбір аудармасының соңына өзінің негізгі ойын, айтайын деген түйінді мәселесін халқымыздың сол кездегі тұрмыс-тіршілігіне, мінезіне, психологиясына сәйкес қосып отырған.

Ахмет Байтұрсынұлының 1911 жылы жинақталып, жарық көрген маңдайалды еңбектерінің бірі – «Маса». Бұл кітапқа енген өлеңдерінде ақын қараңғылық, надандық, шаруаға енжарлық, кәсіпке марғаулық сияқты кемшіліктерді сынады. Байтұрсынұлы мысал жанрының қызықты формасы, ұғымды идеясы, уытты тілі арқылы әлеуметтік сананың оянуына ықпал етті. Ақынның азаматтық арман-мақсаты, ой-толғамдары кестеленген өлеңдері арқылы көрініс береді. Шығармаларының негізгі идеялық қазығы – жұртшылықты оқуға, өнер-білімге шақыру, мәдениетті уағыздау, еңбек етуге үндеу. Абайдың ағартушылық, сыншылдық дәстүрін жаңарта отырып, Байтұрсынұлы XX ғасыр басындағы қазақ әдебиетін төңкерісшіл-демократтық дәрежеге көтерді.

Ол Шоқан, Абай, Ыбырай қалыптастырған дәстүрлерді, гуманистік, демократиялық бағыттағы өрісті ойларды өзінше жалғастырушы ретінде көрінді. «Қазақ салты», «Қазақ қалпы», «Досыма хат», «Жиған-терген», «Тілек батам», «Жауға түскен жан сөзі», «Бақ» және тағы басқа өлеңдерінің мазмұны осыны танытады.

Сондай-ақ ол әдебиет тарихының мұрасын, ауыз әдебиеті үлгілерін жинаған зерттеуші ғалым. Ахмет Байтұрсынұлы халық ауыз әдебиетінің үлгілерін жинап жарыққа шығаруға зор үлес қосты. Қазақтың «Ер Сайын» атты эпостық жырына алғы сөз бен түсініктемелер жазып, оны 1923 жылы Мәскеуде шығарды. Бұдан бөлек, қазақ ауыз әдебиетінде молынан сақталған жоқтау-жырларын арнайы жүйелеп, 1926 жылы «23 жоқтау» деген атпен жеке кітап етіп жариялады.

Ахаңның «Қазақтың бас ақыны» деген көлемді мақаласы – әдебиеттану ғылымындағы алғашқы зерттеу еңбектердің бірі. Мақалада ұлы ақын Абайдың тарихи миссиясы, рухани болмысы, өлеңдерінің ұлттық сөз өнеріндегі маңызы, көркемдік-эстетикалық сипаты баяндалды. Ол Абай өлеңдерінің даралығын, сөзі аз, мағынасы көп, тереңдігін, сыншылдығын ұғындырды. Оның Абайдың ақындық шеберлігі, поэзияға деген көзқарасы туралы ғылыми тұжырымдары қазақ әдебиеттану ғылымында жалғасын тапты.

Байтұрсынұлының қазақ әдебиеттану ғылымы мен әдебиет тарихы жөніндегі тұңғыш көлемді еңбегі – «Әдебиет танытқыш» (1926). Автор әдебиет тарихына, теориясы мен сынына, методологиясына тұңғыш рет тиянақты анықтама беріп, қазақ әдебиеттану ғылымының жүйесін жасады. Халық тілінің бай қорынан мағынасы терең, ұғымдық аясы кең сөздерді термин етіп алып, соның негізінде қазақ әдебиетінің барлық жанрлық формаларын топтап, жіктеп берді.

Ахмет Байтұрсынұлы Еуропа жұртындағы сындар әдебиетінің бай тәжірибесін меңгеруге бет алушылық, қазақ көркемсөз ізденістерінде сәйкестік, үйлесімділік тапқанын айтады. Байтұрсынұлы әдебиет зерттеушісі ретінде қазақ әдебиетінің даму процесін жеке дара бөліп қарамай, барлық халық әдебиетіне ортақ сипаттармен ұштастыра талдауға тырысады. Байтұрсынұлының жыраулардың мұрасын жетік білетінін осы еңбегінен айқын көреміз. Сөз өнерінің көне дәуірдегі үлгілері, XV-XVII ғасырлардағы жыраулар поэзиясының біразы ақын назарына іліккен. Асан Қайғы, Нысанбай жырау, Бұдабай ақын, Наурызбай би, Құбыла ақын, Жарылғап ақын, Алтыбас, Ақмолда, Әбубәкір, Шортанбай, Байтоқ, Сүгір ақын, Мұрат, Досжан, Орынбай, Шернияз т.б. ақын-жазушылар шығармаларынан үзінділер бар.

Байтұрсынұлы қалдырған бай мұраның тағы бір саласы – көркем аударма. Ол орыс классиктерінің шығармаларын қазақ тіліне аударып, көркем қазынаның бұл саласын байытуға мол үлес қосты. И. А. Крылов мысалдарының бір тобын қазақ тіліне аударып, «Қырық мысал» деген атпен жеке жинақ қылып бастырды. И .И. Хемницердің «Атпен есек», А.Пушкиннің «Балықшы мен балық», «Алтын әтеш», «Ат», «Данышпан Аликтің ажалы» шығармаларын, орыстың белгілі лирик ақыны С.Я.Надсонның өлеңін қазақ тіліне аударды.

Тіршілік бастау алған дәуірден қазіргі кезеңге дейін қаншама адам дүние керуенінен көшті. Алайда жеке азаматтың есіне алар, ұлт жадында қалған тұлға аз. Ұлтымыздың тарихында өзіндік орыны бар тұлғаның бірі һәм бірегейі – Ахмет Байтұрсынұлы. Ұлт үшін жасаған еңбегі ұмытылмақ емес. Қиын-қыстау кезеңде тіліміз, мәдениетіміз, жеріміз және азаттық үшін күресті. Оның барлығын санамалай берсек тауыса алмасымыз ақиқат. Алайда үзеңгілес інісі М.Әуезовтың: *«Ахаң ашқан қазақ мектебі, Ахаң түрлеген ана тілі, Ахаң салған әдебиеттегі елшілдік ұраны – «Қырық мысал», «Маса», «Қазақ» газетінің қан жылаған қазақ баласына істеген еңбегі, өнер-білім, саясат жолындағы қажымаған қайраты біз ұмытсақ та, тарих ұмытпайтын істер болатын»* - деген сөзі Ахмет Байтұрсынұлының ұшан теңіз еңбегіне берілген лайықты баға деп білеміз.

Бірақ зорлықпен, күшпен дегенін болдырып үйренген большевиктер бұл ақиқатты теріске шығарып, оның есімін де, еңбегін де тарихтан өшіруге тырысып бақты. Оны бар ғұмырын адал қызмет етуге арнаған туған халқына жау етіп көрсетіп, «халық жауы» деген жалалы жамылғыны жауып атқызды, атын атағандарды құғынға салды. Бәрібір олар мақсатына жете алмады. Жала – бұлт, шындық – күн екен, заманы қайта туып, шындықтың шұғыласы өз нұрын төкті. Ұлтын сүйген ұлтжанды Ахаң өз халқымен қайта табысты. Биылғы жылы Ахмет Байтұрсынұлының 150 жылдық мерейтойы кең көлемде аталып өтілмек.

Қазақтың дарынды ұлы, ұлтжанды азаматы – Ахмет Байтұрсынұлының бір жарым ғасырлық ғұмыры әлемнің 193 мемлекеті мүше БҰҰ-ның ғылым-білім және мәдениет бойынша мәселелерімен айналысатын саласы ЮНЕСКО көлемінде кең ауқыммен тойланбақ.

Өткен 2021 жылдың қараша айында Үкіметіміз арнайы қаулы шығарып, осы мерейтойды ұйымдастырып өткізуге төрағасы ҚР Премьер министрінің орынбасары басқарған жауапты комиссияның құрамын бекітті.

Осы комиссия Ахмет Байтұрсынұлының 150 жылдық мерейтойын дайындау және өткізу жөніндегі жалпыреспубликалық жоспар әзірледі. Аталған жоспар аясында ғалым ретінде көңілге қонымды тұстарын атап өтуді жөн санадым. Оның біріншісі, әрине ғалымның еңбектерін әлемнің танымал тілдерінде басып шығарып, халыққа таратуға бағытталған шара. Екіншісі, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы ғылым саласындағы мемлекеттік сыйлық тағайындау. Үшіншісі, ғылыми конференцияларды халықаралық деңгейде ұйымдастыру. Төртіншісі, ТҮРКСОЙ аясында отандық және шетелдік зиялы қауым өкілдерінің қатысуымен Ыстамбұл қаласында дөңгелек үстел мен фотокөрме ұйымдастыру көзделген.

Ал, басты шараның діңгегі – ЮНЕСКО ұйымының штаб пәтері орналасқан Париж қаласында өткізілмек. Сонымен қатар, Әзербайжан астанасында «Баку конгресі және Ахмет Байтұрсынұлы» атты конференция өткізу жоспарланған.

Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай мемлекеттік университетінің базасында қайраткер тұлғаның өмірін, қызметі мен мұрасын зерттеуге арналған «Ахмет әлемі» интерактивті порталы құрылмақ.

Мен осы мақаланы жазу барысында Ахаңның құрған «Азамат» қайырымдылық қорын тілге тиек еткен едім. Тарихшы, жазушы, зерттеуші ретінде ұлт перзентінің осы бір игі бастамасын қайта жаңғыртып, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы қор халықаралық дәрежеде құрылса екен деген тілегімді жеткізгім келеді.

Сонымен қатар қазіргі таңда Ахаңның атына көшелер беріліп, ескерткіштер орнатылу да белсенді қолға алынуда. Дегенмен, Ахмет Байтұрсынұлының құнды кітаптарын әлі де зерттеуді қажет ететін шығармалары кеңінен басып шығарылуы қажет деп білемін. Ол үшін Ахмет Байтұрсынұлының еңбектерін алыс-жақын шетелдердің архивтерінен іздестіріп, ғылыми айналымға енгізу бойынша зерттеу жұмыстары науқаншылықпен емес, жүйелі түрде жүргізілсе екен.

Ел тағдырының келешегіне алаңдаулы ақын көп қырлы ісімен, даналық саясатымен қазақ ұлтының, оның келешегі саналатын жастарының рухани көсемі бола білді. Ахмет Байтұрсынұлының ғұмырын, еңбектерін өткеннің ғана еншісінде қалдырмай, келешек жастардың санасына сіңдіру біздің ұрпақ алдындағы парызымыз деп білемін. Тарихи сабақтастық арқылы бізге жеткен жәдігерлерін жаңа қырынан таныту «Ахметтану» ғылымының алдында тұрған міндет. Біз сонда ғана жастардың санасын оятып, оның тарих алдындағы лайықты бағасын бере алмақпыз.

Нағашыбек ҚАПАЛБЕКҰЛЫ
ЮНЕСКО қамқорлығындағы Мәдениеттерді жақындастыру Орталығының бас ғылыми қызметкері, жазушы.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

РАЗМЕР ВЫПЛАТ ИЗ ЕНПФ В 2022 ГОДУ ПОВЫШЕН НА 5 ПРОЦЕНТОВ

Выплаты из ЕНПФ осуществляются в соответствии Методикой, утвержденной Постановлением Правительства Республики Казахстан от 2 октября 2013 года № 1042 (с изменениями, введенными в действие с 1 апреля 2021 года). Согласно этой Методике выплаты выходящим на пенсию рассчитываются следующим образом: сумма пенсионных накоплений умножается на ставку выплат пенсионных накоплений – 6,5% и делится на 12. Получается размер ежемесячных выплат из ЕНПФ в первый год их получения. Для получателей определенных категорий: людей с инвалидностью 1 или 2 группы, установленных бессрочно, а также людей, работавших на вредных и опасных производствах, чьи накопления сформированы за счет обязательных профессиональных пенсионных взносов в совокупности не менее шестидесяти месяцев, Методикой расчета пенсионных выплат предусмотрены поправочные повышающие коэффициенты.

В последующие годы размер ежемесячной пенсионной выплаты ежегодно увеличивается на ставку индексации пенсионных выплат – 5%.

Таким образом, с 1 января 2022 года на 5% увеличены выплаты пенсионерам, которые вышли на пенсию с 1 апреля 2021 года. Лица, реализовавшие свое право на пенсионные выплаты из ЕНПФ с 1 января 2018 года до 1 апреля 2021 года, в прошлом году получали выплаты по старой Методике, когда сумма пенсионных накоплений умножалась на коэффициент текущей стоимости и делилась на 12 месяцев. Однако с 1 января 2022 года их прошлогодние пенсионные выплаты из ЕНПФ также проиндексированы на 5%.

Отметим, что ежемесячная пенсионная выплата из ЕНПФ осуществляется в размере не менее 70% от прожиточного минимума. Соответственно, с 1 января 2022 года минимальная выплата из ЕНПФ составит 25 212,60 тенге.

В случае, если сумма пенсионных накоплений на дату обращения за выплатой не превышает двенадцатикратный размер минимальной пенсии, установленный законом о республиканском бюджете на соответствующий финансовый год, данная сумма выплачивается получателю из ЕНПФ единовременно (в 2022 году – 555 624 тенге = 12 * 46 302 тенге).

Для пенсионеров, реализовавших право на выплату до 1 января 2018 года, в 2022 году расчет следующий: ежегодный размер их пенсионной выплаты составляет наибольшую величину из тридцатикратного размера минимальной пенсии (в 2022 году 30 х 46 302 = 1 389 060 тенге) и произведения суммы пенсионных накоплений на коэффициент текущей стоимости пенсионных накоплений в соответствующем возрасте получателя. Выплаты осуществляются по ранее выбранному графику.

Напомним, что пенсионные выплаты из ЕНПФ осуществляются до исчерпания пенсионных накоплений на индивидуальном пенсионном счете.

ДОХОДНОСТЬ ПО ПЕНСИОННЫМ АКТИВАМ ЕНПФ ПОД УПРАВЛЕНИЕМ НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА ПРЕВЫСИЛА 11%

Сумма пенсионных накоплений вкладчиков Единого накопительного пенсионного фонда на 1 января 2022 года достигла 13,1 триллионов тенге. Как известно, данная сумма включает в себя пенсионные взносы и инвестиционный доход.

Значительный прирост пенсионных накоплений был обеспечен благодаря чистому инвестиционному доходу, который с 1 января 2021 года по 1 января 2022 года достиг 1,4 трлн тенге, что превышает показатели прошлого года на 138,2 млрд тенге или 11%. Доходность по пенсионным активам ЕНПФ под управлением Национального банка Казахстана с начала года составила 11,13%, при инфляции в 8,4%.

Напомним, в состав инвестиционного дохода входят доходы в виде вознаграждения по ценным бумагам (вкладам и другим операциям), доходы в виде рыночной переоценки финансовых инструментов, доходы в виде валютной переоценки, доходы по активам, находящимся во внешнем управлении и т.д.

В целом инвестиционный доход, обеспеченный Национальным банком с момента объединения всех пенсионных активов в ЕНПФ, составил 6,04 трлн тенге. При этом инвестиционная доходность со дня основания самой накопительной пенсионной системы (1998 год) на 1 января 2022 года с нарастающим итогом составила 681,13%, инфляция составила 546,77%. Таким образом, реальная доходность пенсионных активов за период с начала действия накопительной пенсионной системы до 1 января 2022 года составила 134,36 %.

Стоит подчеркнуть, что пенсионные накопления – это долгосрочные инвестиции и анализировать размер инвестиционного дохода целесообразно за период не менее 1 (одного) года. Краткосрочные данные (еженедельные, ежемесячные и т.д.) – не являются показательными, т.к. зависят от постоянных изменений рыночной конъюнктуры.

Вся система инвестиционного управления и учета пенсионных активов является прозрачной: каждый вкладчик имеет возможность видеть свой инвестиционный доход в личном кабинете на сайте enpf.kz или в мобильном приложении. Отметим, что переоценка пенсионных активов производится еженедельно и в последний день месяца.

Информация по инвестиционному управлению пенсионными активами ЕНПФ и о финансовых инструментах, в которые размещены пенсионные активы ЕНПФ, публикуется на официальном сайте ЕНПФ (www.enpf.kz) в разделе «Показатели/Инвестиционная деятельность».

НА 1 ЯНВАРЯ 2022 ГОДА НА СЧЕТАХ ВКЛАДЧИКОВ ЕДИНОГО НАКОПИТЕЛЬНОГО ПЕНСИОННОГО ФОНДА СФОРМИРОВАНЫ ПЕНСИОННЫЕ НАКОПЛЕНИЯ НА СУММУ 13,1 ТРЛН ТЕНГЕ. ЗА ГОД, С 01.01.2021 ГОДА ПО 01.01.2022 ГОДА, СУММА УВЕЛИЧИЛАСЬ НА 156,6 МЛРД ТЕНГЕ ИЛИ НА 1%.

КЛЮЧЕВЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ ЕНПФ НА 1 ЯНВАРЯ 2022 ГОДА

Основная сумма пенсионных накоплений сформировалась за счёт обязательных пенсионных взносов (ОПВ) и составила 12,7 трлн тенге (рост за последние 12 месяцев составил 1%). Сумма пенсионных накоплений по обязательным профессиональным пенсионным взносам (ОППВ) составила 361,0 млрд тенге (произошло увеличение на 15%), сумма пенсионных накоплений по добровольным пенсионным взносам (ДПВ) составила порядка 1,7 млрд тенге.

За 12 месяцев 2021 года вкладчики ЕНПФ внесли в полтора раза больше средств, чем за аналогичный период прошлого года. На 1 января 2022 года на счета вкладчиков поступили пенсионные взносы в общем объёме порядка 1,3 трлн тенге, что превысило показатель за аналогичный период 2021 года на 255,7 млрд тенге. Из общего объёма взносов 95,8% составляют поступления в ЕНПФ по ОПВ – 1,3 трлн тенге (рост за последние 12 месяцев 24%), по ОППВ поступило 55,6 млрд тенге (рост 19%), 799 млн тенге было перечислено по ДПВ (рост 48%).

Помимо взносов самих вкладчиков значительный прирост пенсионных накоплений был обеспечен благодаря чистому инвестиционному доходу, который с 1 января 2021 года по 1 января 2022 года достиг 1,4 трлн тенге, что превышает показатели прошлого года на 138,2 млрд тенге или 11%. Доходность по пенсионным активам ЕНПФ под управлением Национального банка Казахстана с начала 2021 года составила 11,13%, при инфляции в 8,4%.

Число индивидуальных пенсионных счетов в ЕНПФ на 1 января 2022 года составило 11,7 млн единиц. Наибольшее количество счетов открыто по обязательным пенсионным взносам (ОПВ) – 10 871 285 единиц. Далее идут счета, сформированные за счёт ОППВ, 547 136 ед., количество счетов за счёт ДПВ в ЕНПФ сейчас 61 604 ед.

С начала года вкладчикам ЕНПФ выплатил 2,9 трлн тенге, большую часть составили единовременные пенсионные выплаты (ЕПВ) на цели улучшения жилищных условий и лечение - 2,6 трлн тенге. Выплаты по возрасту - 101,4 млрд тенге. Переводы в страховые организации составили порядка 60,5 млрд тенге, выплаты по наследству - 57,5 млрд тенге, выплаты в связи с выездом на ПМЖ за пределы РК - 41,3 млрд тенге, выплаты на погребение - 5,4 млрд тенге и выплаты по инвалидности - 2,2 млрд тенге.

Стоит отметить, что сумма средней ежемесячной выплаты по графику из ЕНПФ (в связи с достижением пенсионного возраста) составила 28 471 тенге, а максимальная сумма ежемесячной выплаты составила 707 326 тенге.

ОБРАЗОВАНИЕ

В НОГУ СО ВРЕМЕНЕМ

ZHANSUGUROV COLLEGE ПРИ ЖГУ ИМЕНИ И. ЖАНСУГУРОВА ЗАНИМАЕТ СВОЕ ОСОБОЕ МЕСТО В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОСТРАНСТВЕ ТАЛДЫКОРГАНА И ЗА КОРОТКИЙ СРОК ЕГО УЧАЩИЕСЯ СДЕЛАЛИ МНОГО НУЖНЫХ И ПОЛЕЗНЫХ ДЕЛ.

За время своей деятельности смог подготовить прочную базу для обучения квалифицированных специалистов в области педагогики, дошкольного воспитания и обучения, начального образования,финансов, правоведения, переводческого дела, дизайна, информационных систем, физической культуры и спорта. Наши студенты – выпускники с успехом применяют свои знания на практике.

Я уверена, что наш колледж внесет большой вклад в повышение качества образования страны, повышая уровень подготовки специалистов, научно – исследовательской деятельности, инновационных разработок. И в первую очередь, свою задачу колледж видит не просто в подготовке специалистов - профессионалов, а в воспитании настоящих граждан, патриотов страны. Выпускники должны быть готовыми служить своему отечеству, а также способными решать любые жизненные задачи.

Имидж колледжа складывается из множества внутренних и внешних компонентов. С одной стороны, востребованность наших специалистов, качество преподавания, престиж дипломов, перспективы трудоустройства. С другой – общий культурный уровень преподавателей и студентов, социально-психологический климат коллектива, социальные аспекты деятельности колледжа. Информированность и мнение общественности о каждой составляющей о деятельности колледжа, оказывает влияние на формирование имиджа колледжа в целом.

Отметим, к 30- летию Независимости Республики Казахстан, в колледже в рамках декады информационных дисциплин, провели интеллектуальную игру «100 к 1». Она прошла увлекательно и интересно. Студенты 1 курса показали глубокие знания по информатике. Победителям вручили грамоты и призы.

С. ИСКАКОВА,
преподаватель информатики.
ZhansugurovCollege

Бейсенбі - Четверг, 3 наурыз

ҚАЗАҚСТАН

06.05 Д/ф «Дала өркениеті»
06.25, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 20.00, 00.55 AQPARAT
07.00 «Tansholpan»
10.10, 18.00 Т/х «Дениз»
12.00, 21.30 Т/х «Ауыл мұғалімі»
13.10, 17.15 «Қызық екен»
13.50 «Теледәрігер»
15.15 Д/ф «Тұлға»
15.40 «Ауылдастар» 3 маусым
16.10, 23.35 Т/х «Күйеу бала»
20.35 «Ashyq Alan»
22.30 Т/х «Өмір ызғары»
00.2 5 «Parasat Maidany»
01.30 «Ashyq Alan»
02.20 «Теледәрігер»

ХАБАР

05.00, 16.00 ТелеТ/с
07.00 «Таңғы хабар»
10.00, 18.00 Мегахит
12.00 Т/х «Бәсеке»
12.30 «Тағдыр тартуы»
15.00 «Большая неделя»
19.30 «Үкімет»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 Д/ф «Трагический январь»
21.00 Итоги дня
21.30 Т/х «Келінжан-3»
22.30 Тұсаукесер «Түңгі хабар»
00.00 «Біреудің есебінен»

АСТАНА

06.00 Т/х «Белгісіз жан»
06.50 Т/с «Домашние войны»
07.20 М/с «Маша и медведь»
09.20, 21.50 Т/х «Қарындасым қарлығашым»
11.20 Т/х «Қызым»
12.20, 21.00 «Қара ниет»
13.30 «Айтарым бар»
14.30 Т/с «Жемчужина дворца»
16.00 Т/с «103»
17.10 «Ой мен ойын»
18.00 «Фазилет ханым»
19.00 Т/х «Ене»
20.00 ASTANA TIMES
23.40 Т/х «Сарай жауһары»
01.00 Т/х «Сулеймен Султан»
02.10 Т/х «1001 түн»
03.00 ASTANA TIMES повтор
04.00 «Айтарым бар»
05.00 «Хон Гиль Дон»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Жить здорово!»
07.00 «ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, ҚАЗАҚСТАН!»
08.00 «ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН!»
09.00 «На самом деле»
10.00 «Пусть говорят»
11.10 Т/с «Цыпленок жареный»
12.10 «Тайна Марии»
14.00 Новости
14.15 Жаңалықтар
14.30 QOSLIKE
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «KOREMIZ»ның тұсаукесері
20.00 Главные новости
20.40 «Пять минут тишины. Новые горизонты»
22.35 Худ/ф «Отдельное поручение»
00.20 Т/с «Цыпленок жареный»
01.20 «Серебряный волк»
02.10 Новости
02.25 Жаңалықтар
02.40 «Паутина»
03.25 «Басты жаңалықтар»
03.50 «Той Базар»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар
07.30 Т/х «Аманат»
09.00 Т/х «Адасқан қыз»
11.00 АСТАРЛЫ АҚИҚАТ
11.50 НОВОСТИ
12.30 «Бедная Саша»
14.30 «Лесник. Своя земля»
16.40 «Маркус»
18.30 Т/х «Тоғжан»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 «Астарлы ақиқат. Таныс-сыз танылғандар»
21.00 Вечерние новости
21.40 «Бедная Саша» мелодрама
23.35 «След тигра»
01.20 «Маркус»
02.00 Т/х «Адасқан қыз»
03.30-04.00 Кешкі жаңалықтар

ЖЕТІСУ

07.05 Инфо-блок
07.10 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир
8.50 «Спорт-тайм»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Ай мен күн» телехикаясы
10.35 Экономика жаңалықтары
10.45 Мәдениет жаңалықтары
11.00 «Бүгін»
11.30 Д/ф «Әлем ғажайыптары»
12.00 Жаңалықтар /тікелей эфир/
12.15 «Спорт-тайм»
12.20 Инфо-блок
12.30 Жаңалықтар
12.40 Д/ф «Әлем ғажайыптары»
13.00 Новости
13.30 «Талқы» /тікелей эфир/
14.30 Новости
14.50 Мәдениет жаңалықтары
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Спорт-тайм»
15.30 Жаңалықтар
16.00 Новости
16.30 Новости
16.45 «Спорт-тайм»
17.00 Жаңалық
17.20 Экономика жаңалықтары
17.30 Жаңалықтар
18.00 Новости
18.20 Мәдениет жаңалықтары
18.25 «Спорт-тайм»
18.30 «Шашу»/тікелей эфир/
19.15 Новости
19.30 «Сегодня» /прямой эфир
20.00 «Әдептен озбайық»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.05 Экономика жаңалықтары
21.10 Инфо-блок
21.15 Мәдениет жаңалықтары
21.20 «Спорт-тайм»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Ай мен күн» телехикаясы
22.35 Д/ф «Голливуд жұлдыздары»
23.00 «Талқы»

31 КАНАЛ

06.00, 04.00 Әзіл студио
07.00, 05.00 Ризамын
07.30 Информбюро
08.30, 21.55 Т/с «Анупама»
10.00, 01.30 Т/с «Ханшайым»
11.00, 21.00 Т/с «Ұшқан Ұя»
12.00 «Күліп Ali»
12.40 М/ф «Аладдин»
13.40 Т/с «Женатики»
14.50 Кино.«Животное» повтор
16.50 Т/с «Отель Элеон» (повтор)
18.30 Т/с «Отель Элеон»
20.00 ИНФОРМБЮРО
23.35 Кино. «Колдунья»
02.10 Т/с «Поселенцы»
04.30 What s upp?

7 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Қуырдақ»
07.00, 12.30 Т/х «BLOGGERBEK»
07.30, 02.00 «Оян, QAZAQSTAN»
08.00, 14.20 «Серт пен сезім»
09.00, 15.20 Т/с «Женский доктор»
10.00, 16.30, 01.20 Т/с «Гадалка»
10.30, 19.30 Т/с «Ветреная женщина»
13.20, 22.20 «Бастық боламын»
17.30, 23.20 Т/х «Көзайым»
18.30, 00.20 «Aibat»
19.00 «Студия-7»
21.20 Т/х «Меховая 8/1»
00.50 «Студия 7»
02.30 «Тамаша 7 км»
03.30 Т/х «Ипырай»
04.00 «Айна-online»

Жұма - Пятница, 4 наурыз

ҚАЗАҚСТАН

06.05, 01.40 Д/ф «Қазақ даласының құпиялары»
06.25,10.00,13,00, 15.00, 17.00, 20.00, 00.20Aqparat
07.00 «Таңшолпан»
10.10, 18.00 Т/х «Дениз»
12.00, 21.30Т/х «Ауыл мұғалімі»
13.10, 17.15 «Қызық екен»
13.50, 01.45 «Теледәрігер»
15.15, 02.45 «Шаңырақ»
15.40 «Ауыластар»
16.10, 23.30 Т/х «Күйеу бала»
20.35, 00.55 «Ашық алаң»
22.30 Т/х «Өмір ызғары»

ХАБАР

05.00, 16.00 ТелеТ/с
07.00 «Таңғы хабар»
10.00, 18.00 Мегахит
12.00 Т/х «Бәсеке»
12.30 «Тағдыр тартуы»
15.00 «Бүгін»
20.00 Қорытынды жаналықтар
21.00 Итоги дня
21.30 Т/х «Келінжан-3»
22.30 «Түңгі хабар»
00.00 «Біреудің есебінен»

АСТАНА

06.00 Т/х «Белгісіз Жан»
06.50 Т/с «Домашние войны»
07.20 М/ф «Маша и Медведь»
09.20, 21.50 «Қарындасым, қарлығашым»
11.20 Т/х «Қызым»
12.20, 21.00 Т/х «Қара ниет»
13.30, 04.00 «Айтарым бар»
14.30 «Жемчужина дворца»
16.00 Т/с «103»
17.10 «Ой мен ойын»
18.00 «Фазилет ханым» Т/х
19.00 «Ене» Т/х
20.00, 03.00 «Астана таймс»
23.40 Т/х «Сарай жауһары»
01.00 Т/х «Сулеймен Сұлтан»
02.10 Т/х «1001 түн»
05.00 Т/х «Хон Гиль Дон»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Жить здорово!»
07.00 «Қайырлы таң,Қазақстан!»
08.00 «Доброе утро»
09.00 «На самом деле»
10.00 «Пусть говорят»
11.10 Т/с «Цыпленок жареный»
12.10 «Тайна Марии»
14.00 Новости
14.15 Жаңалықтар
14.30 «Қослайк»
18.30, 04.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Көреміз!
20.00 «Главные новости»
20.40 Д/ф «Трагический январь»
21.50 Т/с «Срок давности»
01.30 Концерт
03.15 Новости
03.30 Жаңалықтар
03.45 «Паутина»

КТК

07.05, 03.40 Кешкі жаңалықтар
07.30 Т/х «Аманат»
09.20 «Адасқан қыз»
11.10 «Астарлы ақиқат»
12.00 Новости
12.40 Т/с «Бедная Саша»
14.40 Детектив «След тигра»
16.40, 01.10 Мелодрама «Маркус»
18.30 Т/х «Тоғжан»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 «Дау-дамайсыз»
20.35, 03.20 «КТКweb»
21.00 «Вечерние новости»
21.40Т/с «Корзина для счастья»
01.50 Т/х «Адасқан қыз»

ЖЕТІСУ

07.05 Инфо-блок
07.10 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир
8.50 «Спорт-тайм»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Ай мен күн» телехикаясы
10.35 Экономика жаңалықтары
10.45 Мәдениет жаңалықтары
10.50 Инфо-блок
11.00 «Сегодня»
11.30 Д/ф «Әлем ғажайыптары»
12.00 Жаңалықтар /тікелей эфир/
12.15 «Спорт-тайм»
12.30 Жаңалықтар
12.40 Д/ф «Әлем ғажайыптары»
13.00 Новости
13.30 «Талқы» /тікелей эфир/
14.30 Новости
14.50 Мәдениет жаңалықтары
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Спорт-тайм»
15.30 Жаңалықтар
16.00 Новости
16.30 Новости
16.45 «Спорт-тайм»
17.00 Жаңалық
17.20 Экономика жаңалықтары
17.30 Жаңалықтар
18.00 Новости
18.20 Мәдениет жаңалықтары
18.25 «Спорт-тайм»
18.30 «Шашу»/тікелей эфир/
19.15 Новости
19.30 «Бүгін» /тікелей эфир
20.00 «Зейнеп апаның әңгімелері»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.05 Экономика жаңалықтары
21.15 Мәдениет жаңалықтары
21.20 «Спорт-тайм»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Ай мен күн» телехикаясы
22.35 Д/ф «Голливуд жұлдыздары»
23.00 «Талқы»

31 КАНАЛ

06.00, 04.00 «Әзіл студио»
07.00, 05.00 «Ризамын»
07.30, 20.00 Информбюро
08.30, 21.55 Т/с «Анупама»
10.00, 01.40 Т/с «Ханшайым»
11.00, 21.00 Т/с «Ұшқан ұя»
12.00 «Біздің шоу»
14.00 М/с «Аладдин»
14.30 Кино «Колдунья»
16.50, 18.30 Т/с «Отель Элеон»
21.50 Т/с «Ханшайым»
23.35 «Комната страха»
02.20 Т/с «Поселенцы»
04.30 «What`s up?»

7 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Қуырдақ»
07.00, 12.30 Т/х «Bloggerbek»
07.30, 02.00 «Оян, Қазақстан!»
08.00, 14.20 Т/х «Серт пен сезім»
09.00, 15.20 Т/с «Женский доктор»
10.00, 16.30, 01.20 Т/с «Гадалка»
10.30 Т/с «Ветреная женщина»
13.20, 22.20 Т/х «Бастық боламын»
17.30, 23.20 Т/х «Көзайым»
18.30, 00.20 «Айбат»
19.00, 00.50 «Студия-7»
19.30 Т/с «Хорошие руки»
21.40 Т/х «Меховая 8/1»
02.30 «Тамаша 7км»
03.30 Т/х «Ипыр-ай»
04.00 «Айна-онлайн»

Сенбі - Суббота, 5 наурыз

ҚАЗАҚСТАН

06.05, 02.35 «Қазақ даласының құпиялары»
06.25 «Ақпарат»
07.00 «Талпын»
07.35 «Теледәрігер»
08.35, 17.20, 02.00 «Әйел әлемі»
09.00 «Көңіл толқыны»
10.00, 18.00 Т/х Дениз
12.00 «Ән мен әнші»
14.15 Мультфильм
15.40 Т/х «Астана күні ызғарлы»
20.00, 01.20 «Мәселе»
20.40 Концерт Т.Төреәлі
22.30 Т/х «Өмір ызғары»
23.30 «Қазақстан дауысы»

ХАБАР

05.00, 16.00 Телесериал
07.00 Т/с «Департамент»
08.00 «Өзін-өзі тану»
08.15 «XXI ғасыр көш басшысы»
09.15 «Тарих.Тағдыр.Тұлға»
10.15 Кино «16 қыз»
11.45 Кино «Ең сұлу»
13.30 Т/х «Шымкент менің махавббатым»
19.15 «Маска»
21.00 «7 күн»
22.00 Концерт С.Майғазиев
23.45 Кино «Айка»

АСТАНА

06.00 Т/х Белгісіз жан
06.50 Т/с «Домашние войны»
07.20 Маша и медведь
09.20, 21.50 Т/х «Қарындасым, қарлығашым»
11.20 Т/х Қызым
12.20, 21.00 Т/х «Қара ниет»
13.30 «Жұлдыздар айтысады»
17.50 Т/с «103»
20.00, 03.20 «Астана кеші көңілді»
23.40 «Келинка Сабина»
02.00 Т/х «Сулеймен сұлтан»
02.40 Т/х «1001 түн»
04.00 «Үздік әзілдер»

ЕВРАЗИЯ

06.00, 02.45 «Той базар»
07.30, 02.00 «Паутина»
09.20 Х/ф «Конец сезона»
10.10 «Фабрика грез»
10.35 Т/с «Срок давности»
14.30 Т/с «Вторая жизнь»
18.00 «Айна» тікелей эфир
19.00 «Две звезды.Отцы и дети»
20.50 «Поле чудес»
22.00 «Пара из будущего»
00.15 «Перевал»

КТК

07.05 Мерекелік концерт
07.30 Т/х «Еркіндік құны»
08.00, 03.40 КТК-да Қабатов
09.20 Новости
10.00 Смеяться разрешается
11.10 «Корзина для счастья»
15.00 К/ф «Ынтымағың бұзылмасын»
17.00 «Шымкент-шоу»
20.00 «Ақ мама» реалити-шоу
21.00 «Большие новости»
22.00 Т/с «Нарисуй мне маму»
01.30 Мелодрама «Маркус»

ЖЕТІСУ

07.05 Инфо-блок
07.10 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық»
8.50 «Спорт-тайм»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Ай мен күн» телехикаясы
10.35 Экономика жаңалықтары
10.45 Мәдениет жаңалықтары
11.00 «Бүгін»
11.30 «Зейнеп апаның әңгімелері»
12.00 Д/ф «Мәдени байлықтар»
12.15 «Спорт-тайм»
12.30 Мәдениет жаңалықтары
12.40 Д/ф «Әлем ғажайыптары»
13.00 «Әсем әуен»
13.30 «Везучий Ганс» ертегісі
14.30 Д/ф «Голливуд жұлдыздары»
15.00 «Жанашыр»
15.20 «Спорт-тайм»
15.25 Инфо-блок
15.30 Мәдениет жаңалықтары
16.00 «Әсем әуен»
16.45 «Спорт-тайм»
17.00 Жаңалық
17.30 Жаңалықтар
18.00 Новости
18.25 «Спорт-тайм»
18.30 «Зерде»
19.15 Новости
19.30 «Безбен»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.05 Д/ф «Мәдени байлықтар»
21.00 «Сильные духом»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Сделано в Казахстане»
22.40 «Әсем әуен»
23.00 К/ф «Welcome to Zhetysu»

31 КАНАЛ

06.00, 02.30 «Әзіл студио»
07.00 «Тәтті шоу»
08.00, 01.00 «Тамаша лайв»
09.00 «Күліп ал»
09.30 «Готовим с Адель»
10.00 «Ералаш»
10.30 М/с «Аладдин»
11.30 Кино «Слепой закон»
15.15 Мультфильм «Союз зверей»
17.20 Кино «Правила съема:метод Хитча»
20.00 «Информбюро»
21.00 Х/Ф «Шпион, который меня кинул»
23.30 Кино «Ультрафиолет»
02.00 «What`s up?»
03.30 «Әзілдер күнделігі»
05.00 «Ризамын»

7 КАНАЛ

06.00, 05.10 «Қуырдақ»
06.30 «Гу-гулет»
07.00 «Ипыр-ай»
07.30 «Құтты қонақ»
08.10 Т/х «12 күн»
10.00 «Орел и решка»
11.00 Т/с «Забытая женщина»
15.00 К/ф «Бақытты шақ»
17.00, 02.30 Т/х «Зың-зың Күлпәш»
19.30 Т/х «Меховая 8/1»
21.00 Шроу «Маска»
00.30 Х/ф «Малавита»
04.30 Скетчком «Q-елі»

Жексенбі - Воскресенье, 6 наурыз

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Қазақ даласының құпиялары» д/ф
06.30, 02.10 «Күміс көмей»
07.15 К/ф «Ең сұлу»
08.40 «Көңіл толқыны»
10.00, 18.00 Т/х «Дениз»
12.00 «Шаншар»
13.50 К/ф «Күлбике»
15.35 «Жан анам» М.Жүнісованың концерті
17.25 «Әйел әлемі»
20.00, 01.20 «Апта»
20.50 «Жүзден жүйрік»
22.30 Т/х «Өмір ызғары»
23.30 «Қазақстан дауысы»

ХАБАР

05.00, 16.00 Телесериал
07.00 «Департамен»
08.00 «Самопознание»
08.15 «21 ғасыр көшбасшысы»
09.15 «Тайны.Судьбы.Имена»
10.00 Кино «В поисках мамы»
11.45 «Маска»
13.30 Т/х «Шымкент менің махаббатым»
18.00 Мегахит
20.00 Концерт
21.00 «7 күн»
22.00 Концерт К.Жанәбілов
23.45 Кино «Композитор»

АСТАНА

06.00 «Белгісіз жан»
06.50 Т/с «Домашние войны»
07.20 М/ф «Маша и медведь»
09.20, 21.50 Т/х «Қарындасым, қарлығашым»
11.20 Т/х «Қызым»
12.20,21.00 Т/х «Қара ниет»
13.30 «Алдараспан»
17.50 Х/ф «Келинка Сабина»
20.00, 03.20 «Астана кеші көңілді»
20.45, 03.50 «Аялы алақан»
23.40 Х/ф «Келинка Сабина-2»
02.00 Т/х «Сулеймен сұлтан»
02.40 «1001 түн»
04.00 «Үздік әзілдер»

ЕВРАЗИЯ

06.00, 03.00 «Той базар»
06.45 «Той заказ»
07.15, 02.15 «Паутина»
08.10 «Воскресные беседы»
08.25 «Большая разнца»
09.40 «Две звезды. Отцы и дети»
11.30 Т/с «Воспитание чувств»
15.20 Комедия «Пара из будущего»
17.20 «Добрый вечер, Казахстан!»
18.25 «Лучше всех»
20.00 «Грани»
21.00 Т/с «Поездка за счастьем»
00.40 Концерт

КТК

07.05, 03.30 Мерекелік концерт
07.30 «Ән мен әнші»
09.30 «Дом культуры и смеха»
12.00 Т/с «Нарисуй мне маму»
15.50 К/ф «Өмір сыны»
17.30 «Жан ана» М.Жүнісованың концерті
20.00 «Ақ мама» реалити-шоу
21.00 «Портрет недели»
22.00 Кино «Тойхана»
23.40 Комедия «Ва-банк»
01.20 Мелодрама «Маркус»

ЖЕТІСУ

07.05 Инфо-блок
07.10 «Әсем әуен»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 Д/ф «Әйгілі режиссер»
10.30 «Сильные духом»
11.00 «Безбен»
11.50 Инфо-блок
12.00 М/ф «Джеки Чан»
12.40 Д/ф «Әлем ғажайыптары»
13.00 «Әсем әуен»
13.30 «Зерде»
14.15 «Сделано в Казахстане»
14.45 «Әсем әуен»
15.00 «Дәрігер кеңесі»
15.45 Д/ф «Мәдени байлықтар»
16.00 «Әсем әуен»
18.00 Д/ф «Голливуд жұлдыздары»
18.30 «Олжа»
19.00 «Қазақ тілі»
19.20 Инфо-блок
19.30 «Жүрек сөзі»
20.00 «Зейнеп апаның әңгімелері»
20.30 Апта /қаз/
21.30 Апта /рус/
22.20 «Жұлдыз болғың келсе» концерті

31 КАНАЛ

06.00, 03.00 «Әзіл студио»
07.00, 02.00 «Тамаша live»
07.30, 01.10 «Күліп ал»
09.00 «ТелеБинго»
09.25 «Готовим сАдель»
10.00 М/с «Аладдин»
10.30 М/ф «Союз зверей»
12.30 Мультфильм «Облачно-2: Месть ГМО»
14.40 Комедия «Стюарт литтл-2»
16.20 Комедия «Правила съема: метод Хитча»
19.00 Х/ф «Сначала»
21.00 «Біздің шоу»
23.00 Х/ф «Шпион, который меня кинул»
04.00 «What`s up?»
05.00 «Ризамын»

7 КАНАЛ

06.00, 05.10 «Қуырдақ»
06.30 «Гу-гулет»
07.00 Т/х «Ипырай»
07.30 «Құтты қонақ»
08.10 Т/х «12 күн»
10.00 «Орел и решка»
12.00 Шоу «Маска»
15.00 Х/ф «Любовь в большом городе»
16.50, 03.00 Т/х «Тақиясыз періште»
19.30 Т/х «Меховая 8/1»
21.00 Т/с «Женщина его мечты»
00.50 Х/ф «Малавита»
04.30 Скетчком «Q-елі»

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

БЖЗК ЗЕЙНЕТАҚЫ ҚОРЫ ПЕНСИОННЫЙ ФОНД

БЖЗҚ-дан төленетін төлем мөлшері 2022 жылы 5 пайызға көтерілді

БЖЗҚ-дан төлемдер Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылдың 2 қазанындағы №1042 қаулысымен (2021 жылдың 1 сәуірінен бастап қолданысқа енгізілген өзгерістермен) бекітілген Әдістемеге сәйкес жүзеге асырылады. Осы Әдістемеге сәйкес зейнетке шыққан адамдарға төлемдер былайша есептеледі: зейнетақы жинақтарының сомасы зейнетақы жинақтары төлемдерінің мөлшерлемесі – 6,5%-ға көбейтіліп, одан кейін 12-ге бөлінеді. Нәтижесінде төлем алынатын бірінші жылы БЖЗҚ-дан ай сайынғы төлемдер мөлшері есептеп шығарылады. Белгілі бір санаттағы алушылар: мерзімсіз белгіленген 1 немесе 2-топтағы мүгедектігі бар адамдар, сондай-ақ, зиянды және қауіпті өндірістерде жұмыс істеген, жинақтары міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарының есебінен кемінде алпыс ай жинақталып, жұмыс істеген адамдар үшін зейнетақы төлемдерін есептеу әдістемесінде түзету ұлғайту коэффициенттері көзделген.

Келесі жылдары ай сайынғы зейнетақы төлемінің мөлшері жыл сайын зейнетақы төлемдерін индекстеу мөлшерлемесі – 5% ұлғайтылады.

Осылайша, 2022 жылдың 1 қаңтарынан бастап 2021 жылдың 1 сәуірінен бері зейнетке шыққан зейнеткерлерге төленетін төлемдер 5% көбейді. 2018 жылдың 1 қаңтары мен 2021 жылдың 1 сәуірі аралығында БЖЗҚ-дан зейнетақы төлемдерін алу құқығын іске асырған тұлғалар ескі Әдістеме бойынша төлемдерін алды. Яғни, зейнетақы жинақтарының сомасы ағымдағы құн коэффициентіне көбейтіліп, 12 айға бөлінген болатын. Алайда 2022 жылдың 1 қаңтарынан бастап олардың былтырғы зейнетақы төлемдері де 5% индекстелді.

Айта кетейік, БЖЗҚ-дан ай сайынғы зейнетақы төлемі ең төменгі күнкөріс деңгейінің 70% кем емес мөлшерде жүзеге асырылады. Тиісінше, 2022 жылдың 1 қаңтарынан бастап БЖЗҚ-дан ең төменгі төлем 25 212,60 теңгені құрады.

Егер төлем алуға өтініш берген күнгі зейнетақы жинақтарының сомасы тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңда белгіленген ең төмен зейнетақының он екі еселенген мөлшерінен аспаған жағдайда, бұл сома алушыға БЖЗҚ-дан бір рет төленеді (2022 жылы – 555 624 теңге = 12 * 46 302 теңге).

2018 жылдың 1 қаңтарына дейін төлем алу құқығын іске асырған зейнеткерлер үшін 2022 жылы есеп мынадай: олардың зейнетақы төлемінің жыл сайынғы мөлшері ең төменгі зейнетақының отыз еселенген мөлшерінен (2022 жылы30 х 46 302 = 1 389 060 теңге) ең жоғары шаманы және зейнетақы жинақтарының сомасын алушының тиісті жасындағы зейнетақы жинақтарының ағымдағы құнының коэффициентіне көбейтуден тұрады. Төлемдер бұрын таңдалған кесте бойынша жүзеге асырылады.

Естеріңізге сала кетейік, БЖЗҚ-дан зейнетақы төлемдері жеке зейнетақы шотындағы зейнетақы жинақтары таусылғанша төленеді.

БЖЗҚ-ның 2022 жылдың 1 қаңтарындағы негізгі көрсеткіштері

2022 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры салымшыларының шоттарында 13,1 трлн теңге зейнетақы жинақтары қалыптасты. Бір жыл ішінде, яғни 2021 жылдың 1 қаңтарынан 2022 жылдың 1 қаңтарына дейін бұл көрсеткіш 156,6 млрд теңгеге немесе 1% ұлғайды.

Зейнетақы жинақтарының негізгі сомасы міндетті зейнетақы жарналары (МЗЖ) есебінен қалыптасып, 12,7 трлн теңге болды (соңғы 12 айдағы өсім 1%). Міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары (МКЗЖ) бойынша зейнетақы жинақтарының сомасы 361,0 млрд теңге (15% ұлғайды), ерікті зейнетақы жарналары (ЕЗЖ) бойынша зейнетақы жинақтарының сомасы шамамен 1,7 млрд теңге.

2021 жылдың 12 айында БЖЗҚ салымшылары былтырғы дәл осы кезеңмен салыстырғанда бір жарым есе көп қаражат салған. 2022 жылдың 1 қаңтарына қарай, салымшылардың шоттарына шамамен 1,3 трлн теңге көлемінде зейнетақы жарналары түсті, бұл 2021 жылдың сәйкес кезеңіндегі көрсеткіштен 255,7 млрд теңге артық. Жарналардың жалпы көлемінің 95,8% БЖЗҚ-ға МЗЖ бойынша түсімдер құрайды – 1,3 трлн теңге (соңғы 12 айда өсім 24%), МКЗЖ бойынша 55,6 млрд теңге (өсім 19%) түсті, ЕЗЖ бойынша 799 млн теңге (өсім 48%) аударылды.

Салымшылардың өздерінің жарналарынан басқа, зейнетақы жинақтарының едәуір өсуі таза инвестициялық табыстың арқасында қамтамасыз етілді, ол 2021 жылдың 1 қаңтарынан 2022 жылдың 1 қаңтарына дейін 1,4 трлн теңгеге жетті. Бұл былтырғы көрсеткіштен 138,2 млрд теңгеге немесе 11% артық. Қазақстан Ұлттық Банкінің басқаруындағы БЖЗҚ зейнетақы активтері бойынша кірістілік – 2021 жылдың басынан бері 11,13%,ал инфляция 8,4% болды.

2022 жылдың 1 қаңтарына қарай БЖЗҚ-дағы жеке зейнетақы шоттарының саны 11,7 млн бірлікке жетті. Шоттардың ең көп мөлшері міндетті зейнетақы жарналары (МЗЖ) бойынша ашылды – 10 871 285 бірлік. Одан әрі МКЗЖ есебінен қалыптасқан шоттар – 547 136 бірлік, БЖЗҚ-дағы ЕЗЖ есебінен қалыптасқан шоттар саны қазір – 61 604 бірлік.

Жыл басынан бері БЖЗҚ салымшыларына 2,9 трлн теңге төледі, оның басым бөлігі тұрғын үй жағдайын жақсарту және емдеу мақсаттарына арналған біржолғы зейнетақы төлемдері (БЗТ) – 2,6 трлн теңге. Жасына байланысты төлемдер – 101,4 млрд теңге. Сақтандыру ұйымдарына аударымдар шамамен 60,5 млрд теңгені, мұрагерлік бойынша төлемдер – 57,5 млрд теңгені, ҚР шегінен тыс ТТЖ кетуге байланысты төлемдер – 41,3 млрд теңгені, жерлеуге арналған төлемдер – 5,4 млрд теңгені және мүгедектік бойынша төлемдер – 2,2 млрд теңгені құрады.

БЖЗҚ-дан кесте бойынша ай сайынғы орташа төлем сомасы (зейнет жасына толуына байланысты) 28 471 теңге, ал ай сайынғы ең жоғары төлем сомасы 707 326 теңге болды.

Ұлттық Банктің басқаруындағы БЖЗҚ зейнетақы активтері бойынша кірістілік 11% асты

Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры салымшыларының зейнетақы жинақтары 2022 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша 13,1 триллион теңгеге жетті. Бұл сома зейнетақы жарналары мен инвестициялық табысты қамтиды.

Зейнетақы жинақтарының едәуір өсуі 2021 жылдың 1 қаңтары мен 2022 жылдың 1 қаңтары аралығында1,4 трлн теңгеден асқан таза инвестициялық табыстың арқасында қамтамасыз етілді, бұл былтырғы көрсеткіштен 138,2 млрд теңгеге немесе 11% артық. Қазақстан Ұлттық Банкінің басқаруымен БЖЗҚ зейнетақы активтері бойынша кірістілік жыл басынан бері 11,13%, ал инфляция 8,4% құрады.

Естеріңізге сала кетейік, инвестициялық табыстың құрамына бағалы қағаздар (салымдар және басқа операциялар) бойынша сыйақы түріндегі кірістер, қаржы құралдарын нарықтық қайта бағалау түріндегі кірістер, валюталық қайта бағалау түріндегі кірістер, сыртқы басқарудағы активтер бойынша кірістер және т. б. кіреді.

Жалпы, барлық зейнетақы активтері БЖЗҚ-ға біріктірілген сәттен бастап Ұлттық банк қамтамасыз еткен инвестициялық табыс 6,04 трлн теңгеге жетті. Бұл ретте 2022 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша жинақтаушы зейнетақы жүйесінің құрылған күнінен бастап (1998 жыл) инвестициялық кірістілік өсу қорытындысымен – 681,13%, ал инфляция 546,77% болды. Осылайша, жинақтаушы зейнетақы жүйесі қолданысқа енген кезден бастап 2022 жылдың 1 қаңтарына дейінгі кезеңде зейнетақы активтерінің нақты кірістілігі 134,36% .

Айта кету керек, зейнетақы жинақтары – бұл ұзақ мерзімді инвестициялар, әрі инвестициялық табыстың мөлшерін кемінде 1 (бір) жыл кезеңінде талдау орынды. Қысқа мерзімді деректер (апта сайынғы, ай сайынғы және т.б.) – айқын нәтиже көрсетпейді, өйткені, ол нарықтың құбылмалы өзгерістеріне тәуелді.

Инвестициялық басқарудың және зейнетақы активтерін есепке алудың барлық жүйесі ашық болып табылады: әрбір салымшының өзінің инвестициялық табысын enpf.kz сайтындағы немесе мобильді қосымшадағы жеке кабинеттен көруге мүмкіндігі бар. Айта кетейік, зейнетақы активтерін қайта бағалау апта сайын және айдың соңғы күні жүргізіледі.

БЖЗҚ зейнетақы активтерін инвестициялық басқару жөнінде және БЖЗҚ зейнетақы активтері орналастырылған қаржы құралдары туралы ақпарат БЖЗҚ ресми сайтындағы (www.enpf.kz) «Көрсеткіштер»/«Инвестициялық қызмет» бөлімінде жарияланады.

МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛ

ОРТАҚ ІСКЕ ҮЛЕС ҚОСАЙЫҚ

ҚАЗАҚ ХАЛҚЫ БАР ТАРИХЫН КӨШІП ЖҮРІП ӨТКІЗСЕ ДЕ, БОДАНДЫҚ ЗАМАНДА ЖОЙЫЛЫП КЕТУДІҢ АЗ-АҚ АЛДЫНДА ҚАЛҒАН АНА ТІЛІМІЗДІҢ АБЫРОЙЫН АСҚАҚТАТЫП, «БАТПАҚҚА БАТЫРМАЙ, ҚҰМҒА ШАШПАЙ, ЖҰРТЫНДА ҚАЛДЫРМАЙ, ШЫБЫНДЫҒА АЛДЫРМАЙ», БАРЛЫҚ ЖИҒАН ТІЛ БАЙЛЫҒЫН, КҮЙ МЕН ЖЫРЫН БІЗГЕ ЖЕТКІЗДІ.

Енді сол құндылығымыздың мәртебесін арттыра түсу мәртебесін өсіріп, мерейін тасыту жолында егемен елімізде іргелі істер істеліп жатыр. Кеңейту туралы Мемлекеттік бағдарламаларда да баса айтылған. Мәселен, осы орайда қабылданған Қазақстан Республикасындағы тіл саясатын іске асырудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының мақсаты қазақ тілінің мемлекеттік тіл ретіндегі толыққанды қызметін қамтамасыз ете отырып, латын графикалы әліпби негізінде қазақ тілін жаңғыртуға, тіл мәдениетін одан әрі арттыруға және тілдік капиталды дамытуға бағытталған үйлесімді тіл саясатын жүргізу болып табылады.

Ал сот төрелігін жүзеге асырудағы сот ісінің тілі туралы қағидаттың сақталмауына байланысты бірқатар кемшіліктерге жол беріліп келе жатқаны құпия емес. Мәселен, сотқа дейінгі тергеп-тексеру кезінде тергеушілер өздері жақсы меңгерген орыс тілінде істі жүргізуге мүдделі болып, айыпталушыны да, жәбірленушілерді де осы тілде жауап беруге мәжбүрлеген жағдайлар аз кездеспейді. Бұған қоса қорғаушылар тарапынан да өздерін қорғауындағы адамдарды өздерінің айтқандарына көндіріп, айдағандарына жүргізуге тырысатынын да кездестіріп жатамыз.

Мемлекеттік тілді білу – Қазақстанның әрбір азаматының парызы. міндеті деп те айтуға болады. Жастар ағылшын тілін немесе басқа да тілдерді аз ғана уақытта меңгере алатынын көріп отырмыз. Сондықтан өздерінің ана тілі – мемлекеттік тілді меңгергісі келгендер егер шындап ынтасы мен ықыласын қойса қысқа мерзімде үйреніп алып, еркін сөйлеп кетуі даусыз. Біз тіптен өзге ұлттың өкілдерінің өздері тілімізді тәп-тәуір меңгеріп алған мысалдарды күнделікті көріп жүрміз. Демек, бұрын мән бермей жүргендер тілді меңгеруді белсене қолға алса нәтиже шығатынына күмән жоқ. Халқымызда «Ештен кеш жақсы» деген нақыл бар емес пе. Сөйтіп, әркім ортақ іске өз үлесін қосса нұр үстіне нұр болар еді.

Самал ҚАЛИМОЛДИНОВА,
Талдықорған қалалық сотының судьясы.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ЖАНЫҢДА ЖҮР ЖАҚСЫ АДАМ

ТАЛАПТЫДАН ШЫҚҚАН ТАЛАНТТЫ ҒАЛЫМ

1989 ЖЫЛЫ ТАЛАПТЫ ОРТА МЕКТЕБІН АЛТЫН МЕДАЛЬМЕН ТӘМӘМДАҒАН ТАЛАПТЫ ҚЫЗ ТҰЛЫМЫ ЖЕЛБІРЕП АЛАТАУДЫҢ БАУРАЙЫНДАҒЫ ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІНІҢ ФИЛОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТІНЕ ҚҰЖАТТАРЫН ТАПСЫРАДЫ. СОЛ КЕЗДЕГІ ЕРЕЖЕ БОЙЫНША МЕКТЕПТІ МЕДАЛЬМЕН БІТІРГЕНДЕР ЕГЕР ОҚУҒА ТҮСЕТІН ЕМТИХАННЫҢ АЛҒАШҚЫСЫН ШЫҒАРМАНЫ «5» ДЕГЕН БАҒАҒА ЖАЗСА, ҚАЛҒАН ЕМТИХАНДАРДАН БОСАТЫЛЫП, БІРДЕН ҚАБЫЛДАНАТЫН.

Бір көрген жанға мінезі бұйығы көрінетін, сөзін баптап, салмақтап сөйлейтін, ер бала тұрпатты Мәмила бірінші емтиханнан 5/5 алып, бірден университетке қабылданады. Ол кездер де талап қатаң болатын, 5/5 деген баға алу ілеуде біреуге ғана қойылатын. Айды аспанға шығарған арда қыз қуанышын ата-анасымен бөлісуге асығып, ауылына асығады. Қауышу қуаныш, құрбы құрдастың құттықтауларын қабыл алып, көңіл жайланған соң, шыққан биігіне масаттанбай сабыр сақтап, қазақ әдебиетінің классикалық шедеврлерін қайтара бір оқып, жадына тоқып, күрең күз келген кезде Алматыға жол тартады. Қызығы мол студенттік шақтардың қиындығы да болып тұрады. Бірақ Мамила оқу жағынан қиналмады. Мектепте алған білімі, қазақтың маңдайалды ғалымдары кілең бір академик, профессорлар Зейнолла Қабдолов, Тұрсынбек Кәкішев, Алтай Аманжолов, Талғат Сайрамбаев, Мырзатай Серғалиев, Абдулхамит Мархабаев тәрізді ғалымдардан тыңдаған дәрісі Мәмила Тұрғанбайқызын ғылымға баулып, алдағы мақсат жолын да айқындай түсті. 1994 жылы университетті үздік дипломмен бітіріп, жолдамамен І.Жансүгіров атындағы университетттің қазақ әдебиеті кафедрасына оқытушылық қызметке келді. Алматыда оқып, Талдықорғанды танымай қалған М.Тұрғанбайқызын алғаш ауылдас апасы, ұстазы, сол кезеңдегі облыстық мұғалімдер білімін жетілдіру институтының әдіскері, марқұм Ақжолтай Нүсіпова жетектеп келіп еді. Қызыл дипломның қызуы ма, әлде академиктердің алдын көріп келген іріліктен бе, бізге тосырқай қарап таңданғандай кейіп танытты.

Кафедра меңгерушіміз өте талапшыл әрі әділ Күлтай Әбілқасымқызы Мәмиланың жұмысқа жауапкершілігін, дәрістерін де жоғары деңгейде оқитынын аракідік алдыңғы толқын бізге шетпұшпақтап «қызым саған айтам» сілтемесімен ескертіп қоятын. «Жылқы кісінескенше, адам түсініскенше» тұйықтау көрінген жас әріптесімізбен жылы-жылы сөйлесіп, ортамызға тез-ақ үйіріп алдық. Жамалы жайраңдап тұрмаса да жақсыны жатырқамайтын Мәмила Шара Әсетқызына үйірсектеп жүріп, сіңілісіндей сіңісіп кетті. Сөзге шешендігі, тапқырлығы, әзілге де жүйріктігі байқалып қалған Мәмиланың бізге әлі ашпаған сыры мен өнері де мол екен. Дастархан басында майысып отырып, домбырамен «Келтірейік ыңғайға-ай» деп, қазақтың қуақы әнін нәшіне келтіріп сызылтады, көкке шықсақ гитарамен «Түсімде де жүрсің сен, әппақ гүлдер, әппақ гүлдер ұсынып» деп назды әуенге салады. Батыр аңғал деген, пішімі кесек Мәмиланың Қожанасырлығы да, тапқырлығы да, өткір әзілдері де өзіне жарасып тұрады. Қазақ ұлттық университетінде ауыр атлетикадан, диск лақтырудан бірнеше дүркін жеңімпаз атанған әріптесіміз жыл сайын өтетін спорттық жарыстарда атан жілік жігіттермен бірге арқан тартысып, факультет намысын қорғауға да қатысып жүрді. «Ел мақтаған жігітті қыз жақтағанның» кері керісінше келіп, біз мақтаған қыздың дабысы Мұратбекке (профессор Иманғазинов) еріп ортамызға жиі келгіштеп кеткен Беріктің де құлағына жетіп, бір күні қолтықтасып келіп тұр. «Жөн болған екееннен» басқа не айтасың. Ақ тілегімізді күндіз күміс, түнде алтын ағатын қасиетті Қараталдың жағасына барып айттық. «Ал, Беке, басындағы бағыңды ұшырып алма» деп әзілдейміз ғой, Бекең де қалыңдығының оңайшылықпен қозғала қоймайтынын біліп қалса керек, «ұшпайтын құс сияқты ғой» – деп мәз болады. Уақыт бәріне таразы. Үйлі-баранды, балалы-шағалы болды. Тұрмыстың мәселесін бір ыңғайлап, таразының басын теңестіріп алғаннан кейін, 2001 жылы І.Жансүгіров атындағы университеттің аспирантурасына түсіп, кешегі өзіне дәріс оқыған ұстазы филология ғылымдарының докторы, ҚазҰУ-дың профессоры Зейнелғабиден Бейсенғалиевтың жетекшілігімен кандидаттық диссертациясының тақырыбын «Ерлікті бейнелеудің ұлттық өрнектері» деп бекіттіріп келді. Қайткенмен, Мәскеуді қорғаған Мұсабек батырдың ұрпағы емес пе, шегінерге жер жоқ, айналасы 2 жылдың ар жақ бер жағында диссертациясын қорғап, ер мінезді, ерлікке құштар қызымыз ғалым атанды.

М. Тұрғанбайқызы университетке қызметке келген күннен бастап 30 жылға жуық уақытта ғылым жолында да талай биік белестерді бағындырыпты. Қомақты 2 монография, 2 оқу құралын, 75-тен астам ғылыми мақала жазып, жығылсаң нардан жығыл – дегендей, оның 4-еуін Scopus деректер базасына енгізілген Жапон, Түрік, Польша, Иран елдерінің ғылыми журналдарына жариялапты. Талабы да, талғамы да биік өзі де ғылымға ынтық жастарға жетекшілік жасап, бүгінгі күнге дейін 20-дан астам магистранттың диссертацияларын сәтті қорғатып, енді докторанттарға да кеңес беріп, жетегіне алып келеді.

Отбасы мен ғылымның тізгінін тең ұстап, аяулы жар, абзал ана атанып, екі қыз, бір ұл тәрбиелеп отыр. Жолдасы Берік те педагог, физика-математика пәнінің жоғары санатты мұғалімі. Үлкен қыздары Жанерке 2016 жылы «Дарынды балаларға арналған М. Арын атындағы №24 экономика және бизнес арнаулы лицейін» Алтын белгімен бітіріп, Қазақ–Британ техникалық университетінің «Ақпараттық жүйелер» мамандығын тәмәмдап, бүгінгі таңда осы университеттің ақпараттық жүйелер департаментінде сарапшы болып қызмет жасайды. №24 арнаулы лицейінің 9 сынып оқушысы ортаншы ұлы Жасын да оқу озаты. Жаннұр №19 М. Жұмабаев атындағы мектеп-гимназиясының 8 сынып оқушысы.

Таяуда Мәмила Тұрғанбайқызы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» конкурсының жеңімпазы атанды. Бүгінде «Екі жиырма бесті» еңсеріп тастаған әріптесіміздің бұл жеңісі ғылым жолындағы жетістіктерінің, табыстарының тамаша көрсеткіші, еңбегінің әділ бағасы.

Бір сәт артыңа бұрылып қарағанда ғылымдағы жеңісің мен жетістіктерің мұнартып көрінсе, ол үлкен бақыт. Мәмила Тұрғанбайқызы еңбегімен, ерлігімен, кесек келбетімен қандай сынға салсаң да озып шығар бабындағы арда кер. Әркімнің жүріп өткен жолы, өзінше бір тарих, ескірмейтін естелік.

Сайлау ҚАЖЫБЕКҰЛЫ,
І.Жансүгіров атындағы
Жетісу университеті.

МАМАН МІНБЕРІ

ОРМАН ӨРТІНЕ ЖОЛ БЕРМЕЙІК

Орман – бұл ағаштармен, өсімдіктермен және бұталармен жабылған жер учаскесі. «Арманымен – ер сұлу, орманымен – жер сұлу» деген қазақ мақалы өте керемет айтылған деп ойлаймын. Орман – бүкіл қоршаған орта үшін өте маңызды ресурс болып табылады.

Өрт – бұл адамның өмірі мен денсаулығына, қоғам мен мемлекетке зиянын тигізетін, қоршаған ортаға үлкен материалдық зақым келтіретін, қоршаған ортадағы заттардың бақылаусыз жануы.

Өрт қауіпсіздігі – өрт болу мүмкіндігін болдырмау және оның пайда болған кезінде адамдарға, құрылыс және материалдық құндылықтарға қауіпті факторларының жағымсыз әсерлерін жою үшін қажетті шараларды қолдану болып саналады. Өрт қауіпсіздігі өрттің алдын алу шаралары мен және белсенді қорғаныспен қамтамасыз етіледі. Өрттің алдын алу болып, оны болдырмау немесе салдарын азайтуға бағытталған іс-шаралардың кешені саналады.

Өрт қауіпті кезеңде, жаз айларында орманда мына нәрселеге қатаң тыйым салынады: мангал жағуға, тамақ дайындауға арналған басқа да құралдарды пайдалануға; темекі шегуге, жанып тұрған сіріңкені, темекі тұқылын тастауға, темекі шегетін түтіктерден ыстық күлді сілкіп тастауға; қарудан ату, пиротехникалық бұйымдарды пайдалану; орманда бензинмен, керосинмен және өзге де жанғыш заттармен майланған немесе сіңірілген сүрту материалын қалдыруға; күн сәулесі түскен орман алқабында бөтелкелер, шыны сынықтарын, басқа да қоқыстарды қалдыруға болмайды.

Жаз айлары орман үшін өте қауіпті. Орман өртін болдырмас үшін әр адамзат жауапкершілікті сезіне білуі керек деп ойлаймын. «Халқыңа орман салғаның, өзіңе қорған салғаның» – деп ата бабамыз бекер айтпаса керек. Сондықтан табиғатымыздың бір бөлшегі – орман ресурстарын өрт жағдайына жеткізбей қорғау әр адамның міндеті деп білемін.

Кенже ДҮЙСЕМБЕКОВ,
Жоңғар орман шаруашылығы
коммуналдық мемлекеттік мекемесінің
орман күтушісі.

Алатау
Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

КЛУБ БУХГАЛТЕРОВ

ЧТО ИЗМЕНИЛОСЬ В НАЛОГОВОМ КОДЕКСЕ ДЛЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ

Как сообщает пресс-служба региональной палаты предпринимателей, вТалдыкорганена очередномзаседании Клуба бухгалтеров обсуждены новшества в Налоговом кодексе и предложения предпринимателей.

В ходе заседания заместитель УГД по городу ТалдыкорганДархан Майлыбаев и представители ДГД области разъяснили основные изменения и дополнения в Налоговом кодексе. На вопросы и предложения предпринимателей ответили начальник отдела сопровождения проектов Дана Жамбулатова и руководитель Клуба бухгалтеров Алматинской области Санат Тусипов.

По словам Дархана Майлыбаева, внедрено понятие«паспорта налогоплательщика». Паспорт размещается налогоплательщиками, осуществляющими деятельность в сфере общественного питания и торговли, в местах непосредственного нахождения контрольно-кассовых машин и общедоступных для информирования населения.

Введено понятие «налоговое мобильное приложение», посредством которого физическим лицам будет предоставляться сведения об исчисленных суммах налоговых обязательств по налогу на имущество, земельному налогу и налогу на транспортные средства физических лиц и (или) об имеющейся сумме налоговой задолженности, а также вручаться уведомления о сумме исчисленных налоговым органом налогов.

Упрощен порядок прекращения деятельности плательщиков налога на добавленную стоимость. Предусмотрено применение упрощенного порядка ликвидации к плательщикам НДС, которые согласно данным налоговой отчетности не осуществляли предпринимательскую деятельность в период срока исковой давности.

В целях снижения затрат малого и среднего бизнеса в условиях пандемии предусмотрено отнесение малогабаритных фургонов к грузовым автомобилям с порядком налогообложения в зависимости от грузоподъемности.Так транспортные средства категории «В» с максимальной разрешенной массой менее 3 500 килограмм будут отнесены к грузовым автомобилям, по которым исчисление налога производится по ставкам, установленным подпунктом 2) пункта 1 статьи 492 Налогового кодекса.

Представители ассоциации предпринимателей «Вместе мы – сила» озвучили руководству городского управления госдоходовпроблемные вопросы и предложения. В ближайшее время предложения будут проработанысовместно с Региональной палатой предпринимателей и ДГД.

«Большинство новшеств касается физических лиц, однако изменения в части отнесениямалогабаритных фургонов к грузовым автомобилям является хорошим решением для снижения налоговой нагрузки. В прошлом году благодаря совместным усилиям с НППрозничную торговлю освободили от СНТ, мы только подтверждаем СНТ по подакцизному товару. На сегодня самым важным вопросом является маркировка. 1 апреля заканчивается пилотный проект по СНТ и маркировке табачных изделий. Мы ожидаем уведомления от органов госдоходов на предмет нарушения, в части не подтверждения актов приема-передач. Мы еще раз заявляем, что акты приема-передач являются ненужным цифровым дополнительным документооборотом. Поскольку вся необходимая информация, начиная от поставщика и дономера госномераего транспорта указывается в СНТ, что достаточноподтверждать там», – заявил глава ассоциации предпринимателей «Вместе мы – сила» ЭдильКазакпаев.

Предприниматели также предлагают повысить порог НДС до 100 тысяч МРП. Тогда как с 1 января текущего года для бизнеса порог НДС снижен до 20 тысяч МРП. По их словам, в момент инфляции и удорожания всех товаров и услуг, предпринимателей«загоняют» с упрощенного режима перейти в общеустановленный режим, что предполагаетнаем дополнительных сотрудников и покупки оборудования. Кроме того, представители «магазинов у дома» рассказали опроблемах по ставке ИПН, необоснованного повышения коммунальных платежей.

Ш. ХАМИТОВ.

ГЕНДЕР

КАЗАХСТАН ДОСТИГ ОПРЕДЕЛЕННОГО ПРОГРЕССА

В целом следует отметить, что одним из важных направлений современной политике по обеспечению гендерного равенства является демократизация политической системы. Социально-экономическое трансформация нашего общества требует от государства формирования политике, в большей степени учитывающей вектор изменений в международной политике гендерного равенства.Главным критерием развития человека должны стать не признак пола, расы или этноса, а профессионализм, компетентность, ответственность и инициативность. Реализация этой стратегической задачи перехода к новой модели социально-экономического и технологического развития невозможна без активного и всестороннего участия женщин в экономической и политической деятельности.

За годы независимости Казахстан достиг определенного прогресса в реализации гендерной политики. На сегодня в Казахстане сформировалась целостная институциональная система гендерной и семейно-демографической политики, создана серьезная правовая база. Отличительной особенностью гендерной политики Казахстана является то, что инициатором гендерных проектов выступает, в первую очередь, государство, которое принимает превентивные и опережающие меры в областях гендерного развития.

Концептуальной базой гендерной политики в Казахстане является Концепция государственной политики улучшения положения женщин. Концепция определяет основные принципы, приоритеты и задачи гендерной политики в Казахстане. К задачам гендерной политики в Казахстане относятся: достижение сбалансированного участия женщин и мужчин во властных структурах; обеспечение равных возможностей для экономической независимости, развития своего бизнеса и продвижения по службе; создание условий для равного осуществления прав и обязанностей в семье; свобода от насилия по признаку пола. Концепция гендерной политики в Республике Казахстан рассчитана на современный период , а также на долгосрочную перспективу (до 2030 г.).

Марлен КИРГАБАКОВ,
судья Талдыкорганского городского суда.

НОВИНКА

С 1 МАРТА ВВОДЯТ «ПАСПОРТ НАЛОГОПЛАТЕЛЬЩИКА»

Документ должны размещать компании сферы общественного питания и торговли на видном месте.

Департамент государственных доходов по Алматы сообщает, что 1 марта 2022 года в Налоговый кодекс вводится понятие «паспорта налогоплательщика». Это — информационная карта субъекта предпринимательства, она не является налоговой тайной и содержится в штрих-коде (QR-код). Код формирует орган государственных доходов, сообщает корреспондент центра деловой информации Kapital.kz со ссылкой на пресс-службу департамента.

Паспорт налогоплательщика должны разместить компании сферы общественного питания и торговли в местах непосредственного нахождения контрольно-кассовых машин и общедоступных для информирования населения.

Какие сведения должен содержать паспорт:

— ИИН/БИН;

— наименование налогоплательщика;

— ФИО индивидуального предпринимателя или руководителя юридического лица;

— статус налогоплательщика;

— дату постановки на регистрационный учет;

— регистрационный номер ККМ;

— наличие лицензий на алкогольную продукцию.

«Понятие вводится для предоставления открытого доступа к данным налогоплательщика, сформированным налоговыми органами, об исполнении им налоговых обязательств и для информирования населения (покупателей, пользователей услуг) и контрагентов. Паспорт налогоплательщика формируется налоговым органом 1 раз в месяц в срок не позднее 15 числа второго месяца, следующего за отчетным месяцем», — пояснили в департаменте.

«WorldSkillsKazakhstan – 2021»

Обучаясь в колледже, я на протяжении двух лет обучения слышал о движении WorldSkills, с помощью которого выявляют наиболее подготовленных профессионалов по каждой компетенции. Посоветовавшись с мастером, я решил попробовать свои силы на региональном чемпионате WorldSkills по компетенции «Кузовной ремонт». На чемпионате регионального уровня было немного участников и, как мне показалось, не очень сложные задания, благодаря чему я занял первое место и получил путевку на национальный чемпионат.

ПОЧУВСТВОВАЛ УВЕРЕННОСТЬ В СЕБЕ

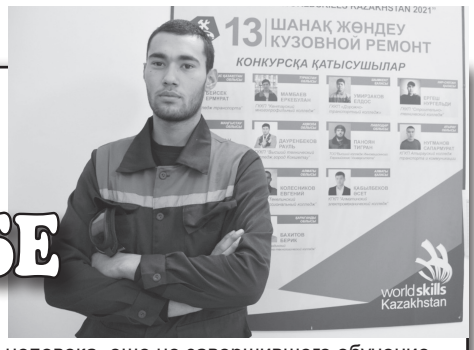

На национальном чемпионате «WorldSkillsKazakhstan – 2021» наша компетенция не была в числе основных компетенций, но все равно организаторы конкурса сделали все от них зависящее, чтобы чемпионат прошел на высоком уровне.

Задания были подобраны достаточно сложные, но, на мой взгляд, вполне выполнимые. Чтобы продемонстрировать профессиональные навыки, нам было дано 5 модулей:

Модуль А: Диагностика геометрии кузова. В ходе выполнения этого модуля мы показывали навыки работы по измерению геометрии кузова с помощью электронной и механической измерительной системы.

Модуль В: Замена структурного элемента кузова автомобиля. Цель этого модуля -продемонстрировать навыки работы по ремонту структурного элемента. Мы меняли панели нижней части боковины кузова (порог) автомобиля, усилитель порога и демонстрировали навыки работы, необходимые при частичной замене структурного элемента с использованием различных типов сварки.

Модуль С: Замена неструктурного элемента кузова автомобиля Цель этого модуля - продемонстрировать навыки работы по технологии частичной замены неструктурного элемента кузова.

Модуль D: Ремонт пластиковых элементов кузова автомобиля. В результате выполнения этого модуля мы применяли навыки работы по ремонту пластиковых кузовных элементов.

Модуль Е: Демонтаж и монтаж съемных навесных элементов кузова. Здесь мы осуществляли демонтаж и монтаж съемных элементов кузова.

На выполнение каждого модуля отводилось определенное время. И за этот конкретный промежуток времени надо было не просто выполнить задание, а выполнить его качественно под зорким наблюдением множества квалифицированных экспертов. К тому же, психологическое напряжение было еще из-за того, что рядом работали лучшие из лучших молодые профессионалы из разных областей нашей страны.

Для победы мне не хватило совсем чуть-чуть, но я очень доволен своим результатом! Медальон «Үздікмаман», на национальном чемпионате - это очень хороший результат для человека, еще не завершившего обучение.

Огромное спасибо организаторам этого чемпионата, способствующего развитию и росту наших профессий и людей, занимающихся в этой сфере. Благодаря этому чемпионату я много чему научился, познакомился с интересными людьми и, наверное, самое главное — почувствовал уверенность в себе и в том, что выбрал правильную специальность, у которой есть будущее и востребованность.

Всем победителям желаю успехов на международных чемпионатах!

Евгений КОЛЕСНИКОВ,
студент 3-курса ГККП «Текелийский-профессиональный колледж».

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

БЕЙЖІҢ - 2022

ҚАЗАҚ СПОРТЫНА ҒЫЛЫМ ҚАЖЕТ ЕКЕНІН ҰҚТЫРДЫ

Аспанасты елінде алауы тұтанған қысқы Олимпиада ойындарымен де қош айтысатын күн жетті. Төрткүл дүниенің басын қосқан бәсеке несімен есте қалды деген сауал санамыздан қылаң берді. Не десек те Қазақстан үшін жүлдесіз қайтқан жарыс болып тарих қойнауына кететіні анық. Рас, сонау жылғы В.Смирновтың жетістігінен кейін қысқы спортта асығымыз алшысынан түспей тұр. Одан бергі өткен Олимпиада ойындарында саф алтынды ала алмасақ та қоңыр күрең қола мен күміспен күптеліп қайтқан жаңалықтар бар еді. Бұл жолғы бәсекеде басымыз төмен салбырап, жанарымызбен жер шұқып отырғанымыз жасырын емес.

Сонымен, Қытай еліне аттанған отыз төрт спортшымыз қоржынды бос арқалап, шетінен елге оралып жатыр. Олардың арасында ерекше тоқталатын бір-екі спорт түрі бар. Мәселен, шорт-трек, фристайл-могул, фристайл-акробатика. Осыған қатысқан спортшыларымыздың еңбегі ерен. Бар күштерін салды, әттегенайы – жүлделі бола алмағаны.

Бірінші болып Ю. Галышевадан бастайын. Бұл спортшы әлемнің алтынын, 2018 жылы Пхёнчхан Олимпиадасының қола жүлдесін алған. Бұл жолы қоланы алтынға алмастырады деп ойлағанбыз. Өкінішке орай, жүлдеден тыс қалды. Әрине, Галышеваға өкпе жоқ. Бұған дейін әлемдік сындарда елімізге уыстап жүлде әкелді. Қытайда сәттілік серік болмады деп айтайық. Оның үстіне төрешілер де Юлья қыздың жолына бөгет бола берді. Жаттығуды сәтті орындағанымен төмен баға берді.

Акробатикадан бақ сынаған Жанбота мен Ақмаржан нағыз қайсарлық таныттты. Жанбота тамаша өнер көрсетті. Бағалауға келгенде төрешілер сараңдық таныттты. Ақмаржан финалдық сайысқа шыққанымен он бірінші орынмен түйіндеді. Сәтсіздік шыр айналдырды емес пе. Бірінші мүмкіндігін дұрыс пайдалана алмады. Екіншісінде шаңғысы шешіліп, жолдан шығып кетті. Осының барлығы психологиялық соққы болды. Нағыз намыс оты тұтанды ма, жүлденің сусып кеткеніне қапаланды ма, әйтеуір жарыс соңында берген сұхбатта көзінен жас парлап, сөйлей алмады. Елге жүлдесіз оралатынына намыстанып тұрғанын біз де сездік. Іштей қынжылғанымызбен ұлттжандылығына тамсандық, қайсарлығына қайран қалдық. Үйде отырып көңілін жұбаттық, алдағы күніне тілеулес болдық. Сәтін салса Ақмаржанның айы оңынан туатынына сеніміміз мол. Неге екенін айтайын, жеңіле тұрып, сылтау емес, өкінішін көрсете білді, кінәні өзгеден емес, өзінен іздеді. Бір сөзбен айтқанда, өзін қамшылау деп қабылдадық.

Дәл осындай жайт шорт-тректен сынға түскендердің де бойынан байқадық. Шіркін, ту көтеріп елден аттанған Абзал Әжіғалиев қола жүлдеге қол созым жерден қайтқаны өзекті өртеп кетті. Топтық кезеңде бірінші орын алғанда Абзал жүлдеге қол созады деп ойладық. Бұйырғаны төртінші орын болды. Оның да берген жауабы жүрегімізді тілгілеп өтті. Шағым емес, ұлтты қамшылау болды. Абзалдың арқалаған жүгі ауыр еді. Екі бірдей Олимпиадада көк туымызды көтеріп шыққан қазақ ұлы жатса да, тұрса да ел сенімін ақтауды ойлады. Тек күрес пен бокс емес, қазақ баласы қысқы спорттан да мықты екенін дәлелдегісі келді. Асқазан жарақатынан кейін сегіз ай бойы үлкен жарыстардан сырт қалса да аз уақыттың ішінде шүмектеп тер төгіп бабына келіп үлгерді. Өкініштісі, соңғы сәтте сәл ғана сәттілік жетіспеді. Ал шаңғышыларымыздың өнері көңіл көншітпеді. Елдің соңында келіп жатса да жүздерінен қынжылудың, өкінудің реңін байқамадық.

Осы тұста мына проблемаларды айта кеткенді жөн санадым: біріншіден, спортшылардың бойында рух жоқ. Жеңілісті мойындай білмейді. Өздерінің әлсіздігін, шамасының шалалығын біліп тұрса да өзгеге арта салғанды әдетке айналдырған. Қит етсе, мемлекеттік тұрғыда жағдай дұрыс жасалмаған деп шығады. Осы бір сыңаржақ пікірді спортшылардың бойынан мүлде жою керек. Бұл спортшының жеңіске деген жігерін жоятын кері процесс. Мұны мен басты проблема деп есептеймін.

Екіншіден, жауапты орындардан спортшыларға мейлінше жағдай жасалуы керек. Мойындау керек, дамыған мемлекеттердің қатарында біздің жасап жатқан жағдайымыз түкке тұрмайды. Азын-аулақ алынған арнайы дәрумендер, ұлттық құрамадағы спортшыларға жоқтан бар етіп алып берген сапасы орталау құрал-жабдықтар, санаулы жерде таласа-тармаса жаттығу өткізетін спорттық инфрақұрылымдармен жүлдеге қол жеткізе алмаймыз. Ірі қалаларда салынған қысқы спорт түрлеріне арналған ғимараттарға спортшылар жеткіліксіз дайындалады. Олардың сапасы әлемдік стандартқа сай дегенімізбен, жүз пайыз келеді деу қателік. Оның үстіне бұл нысандардың саны өте аз. Сонымен қатар, әр өңірге қысқы спорт түріне арналған спорт нысандарын салу қажет. Және оған жас жеткіншектерді тартып, арнайы спорт мектептерін ашуды қолға алу керек. Қазір бізде қысқы спортқа ден қойған санаулы ғана өңір бар. Олар солтүстік, шығыс және Алматы қаласы мен Алматы облысы. Қалған аймақтарда қысқы спортқа айтарлықтай көңіл бөлінбейді. Сондықтан, республикамыздың барлық жеріне осындай нысандарды тұрғызу керек. Әсіресе, мұз айдындары. Қазақ баласын шорт-трек, конькимен жүгіру спортына көптеп тартқан абзал. Арнайы қысқы спорт мектептері ашылып, олардың жұмысын жүйелендірген жөн.

Үшіншіден, ішкі бәсекелестікті арттырған тиімді болады. Жастар мен жасөспірімдердің санын арттырып, ішкі біріншілік пен халықаралық жарыстарды өткізген көп септігін тигізетіні сөзсіз. Сырттан білікті мамандар тартылып, тәжірибе алмасу да артық етпейді.

Төртіншіден, қысқы спортты насихаттауда кемшін қалып жатырмыз. Жалпы, халықтың назарын аудару үшін, жастарды осы спортқа тарту үшін толықтай насихат керек. Ақпараттық-насихат жұмысы аз болғасын жастардың құлшынысы төмен болатыны айдан анық. Отандық телеарналар осыны қолға алса, нәтиже болады.

Бесіншіден, әлемдік жарыстарға қатысу, қысқы спорты дамыған мемлекеттерге оқу-жаттығу жиынына жиі қатысу үлкен рөл атқарады.

Ал, ең негізгісі, тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйіні – спорттың жілігін шағып, майын ішкен ағаларымыз жетерлік. Сол ағаларымыздың бірі Қыдырбек Рысбектің мына бір жазбасын келтірейін: Қазақ спорты Токио Олимпиадасынан күйреп қайтқандағы жазған жазбасы оқыған адамның жүрегін шымырлатады. Онда Қыдырбек ағам: «Елдосты жыққан Такато емес, жапонның дзюдо ғылымы», – дейді. Спорт журналисінің толық мақаласын келтіріп отырғаным жоқ. Соның ішіндегі бір сөйлемін ғана мысалға алып отырмын. Менің де айтпағым осы болатын. Негізгісі деп отырғаным да сол. Бізге ең бірінші жалпы спортқа арналған ғылыми институт, академия керек. Иә, Алматыда Спорт туризм академиясы бар ғой деуіңіз мүмкін. Бірақ оның шамасы шамалы болып тұр. Ол жерде бұрынғы Кеңес дәуіріндегідей емес, тек қана бапкер мен дене шынықтыру мұғалімін ғана дайындап жатқандай әсер қалдырады.

Бізге арнайы ғылыми-зерттеу институты керек. Оған нағыз сақа спорт мамандарын тартып, спорттың проблемаларын, ұңғыл-шұңғылына дейін зерттеу қажет. Арнайы методикалар әзірлейтін мамандар болуы тиіс. Спортшы жеңіліп қалса қателік неден болды, не жетіспеді, кемшін тұсы қайысы, неліктен шаршап қалды, міне, осыны саралайтын мамандарды топтастыру керек. Қазір бізде қалай, дүбірлі додаға кілең спорттың басында отырған шенеуніктер топырлап барып қайтады. Олар қандай анализ жасап қайтады? Спорттың иісі мұрындарына бармайтын шолақ басшылардан нені талап етесің? Сізге спортшының жай-күйін түсіндіріп бере ала ма? Жоқ, олар тек мемлекеттің қаражатын шашып, турист болып қайтатындар. Сондықтан қазақ спортына ғылыми тұрғыдан зерттеу қажет және ғалымдар жұмыс істеу керек. Бұнысыз біздің спорт алға баспайды, қолдау білдіріп жатырмыз деп құр босқа қаражатты бөле беру бос әурешілік.

Дамыған мемлекетте жалпы спорт тұрмақ жекелеген спортшыға бүтін бір институт жұмыс істейтінін білеміз. Олар не істейді десеңіз, әр маманның өз міндеті бар. Бірі ішкен тамағын, екіншісі бапкерімен қосылып жаттығуын, үшіншісі көңіл-күйін, төртіншісі спортшының ағзасындағы ақаулықты анықтап, оған керекті дәрумендер беріп, қайта қалпына келуін қадағалайды. Міне, осылай олардың мамандары бесінші, алтыншы деп жалғаса береді. Ал бізде бір бапкер мен спортшыдан басқа ешкім жоқ. Жеке спортшы емес, бүтін құрамаға бір массажист пен психолог бар деп мақтанамыз. Осыдан кейін спортшыдан қандай жеңіс күтеміз. Сондықтан мемлекет осыны қолға алу керек.

Сөз соңында тағы бір мәселені қозғай кеткенді жөн санап отырмын. Бізде арнайы спорт мектептері бар деп айтқанымызбен оларға қабылданып жатқан балалардың сапасына қатты көңіл бөлген абзал. Жаттықтырушылар ауыл-ауылды аралап, нағыз таланттарды іздеуі керек. Бұл жұмыс мүлде атқарылмайды десем қателеспейтін шығармын.

P.S: Бейжіңнен бос қайттық деп тағы да дабыл қағатынымыз анық. Жаппай спортшыға кінә арта берудің қажеті жоқ. Егер әлемдік сыннан жүлде күтсеңіз, жоғарыдағы аталған мәселелерді қолға алу керек. Онсыз алтын тұрмақ, бақыр да жоқ. Бұл – өз пікірім!

Ришад ТҰРҒАНБАЙ

ФУТБОЛ

БАХТИЕРДІҢ БАҒАСЫ ШАРЫҚТАП ТҰР

НЕМІСТЕРДІҢ TRANSFERMARKT ПОРТАЛЫ ШЕТЕЛДЕ ӨНЕР КӨРСЕТІП ЖҮРГЕН ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЕҢ ҚҰНДЫ ФУТБОЛШЫЛАРЫНЫҢ РЕЙТИНГІН ЖАРИЯЛАДЫ. БҰЛ ТІЗІМДЕ РЕСЕЙ ПРЕМЬЕР-ЛИГАСЫНДАҒЫ МӘСКЕУДІҢ ЦСКА КЛУБЫНЫҢ НАМЫСЫН ҚОРҒАП ЖҮРГЕН БАХТИЕР ЗАЙНУТДИНОВ КӨШ БАСТАП ТҰР.

23 жастағы Бахтиер Жамбыл облысының орталығында дүниеге келді. Әр жылдары еліміздің жасөспірімдер мен жастар құрамасында ойнаған ол 2017 жылы «Тараздың» жейдесін киіп, Қазақстан чемпионатының алғашқы маусымында премьер-лиганың ең үздік жас ойыншысына тиесілі арнайы сыйлықты иеленді. Сол жылы «Астанаға» ауысып, Суперкубоктың иегері атанды. Көп ұзамай жасыл алаңда жасындай жарқылдаған Зайнутдиновке Ресейдің «Ростов» клубы бапкерлерінің көзі түсті. Бір маусымды Дондағы Ростовта өткізген жартылай қорғаушы 2020 жылы ЦСКА-мен келсімшартқа отырды. Қазіргі кезде Бахтиер Зайнутдинов – Қазақстан ұлттық құрамасы мен Мәскеудің әйгілі әскерилер командасының белді ойыншысы. Жерлесіміздің трансферлік құны – 4 000 000 еуро.

Екінші орында – Александр Меркель. 29 жастағы Алматының тумасы кезінде атаанасымен бірге Жетісу өңірінен Германияға қоныс аударған. Спорттық мансабын өзінің тарихи отанында бастаған ол кейіннен Италия, Англия, Швейцария, Германия, Аустрия, Нидерланд және Сауд Арабиясының чемпионаттарында бақ сынады. 2015 жылдан бері халықаралық додаларда Қазақстанның намысын қорғауда. Бұл күндері Меркель Түркияның «Газиантепінде» ойнауда. Амплуасы – жартылай қорғаушы. Александр 2 000 000 еуроға бағаланып отыр. Үздік үштікті Нұрәлі Әліп түйіндеуде. Ол Ақтау қаласында туып-өсті. Бірер жыл Алматының «Қайратында» ойнаған 22 жастағы қорғаушыны биыл Санкт-Петербургтің «Зенит» клубы басшылары аттай қалап алды. Нева жағалауына қоныс аударған бетте қазақтың ұлы шеберлігімен көзге түсіп, жолдастық кездесулер барысында қарсыластар қақпасына маңызды голдар соқты. Қазіргі кезде Нұрәлінің трансферлік құны 1 700 000 еуроны құрап отыр. Егер ол дәл осы бетінен таймаса, онда алдағы уақытта қандасымыздың бағасы шарықтай түсетіні анық.

Сондай-ақ ең құнды «ТОП-10» футболшының қатарына мына ойыншылар еніп отыр: Марат Быстров («Ахмат», Ресей) – 900 мың, Ян Вороговский («Моленбек», Бельгия – 750 мың, Георгий Жуков («Висла», Польша) – 500 мың, Алексей Щёткин («Ротор», Ресей) – 400 мың, Акмаль Бақтияров («Олимп-Долгопрудный», Ресей) – 200 мың, Магамед Узденов («Абдыш-Ата», Қырғызстан) – 175 мың, Алексей Родионов («Алашкерт», Армения» – 150 мың, Арген Жұматаев («Нефтчи», Қырғызстан) – 150 мың және Ирисдавлат Хакимов («Алға», Қырғызстан) – 150.

Egemen.kz сайтынынан алынды.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел. : 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail. ru, www. alatau. kz@mail. ru

ӨНЕРГЕ ҚАНАТ ҚАҚҚАНДАР

КӨПТІҢ КӨҢІЛІНЕН ШЫҚҚАН ОРТАЛЫҚ

Айгүл ДАНИЯРОВА: *«Қызымның есімі – Айнұр, жеті жаста. Қаладағы №28 IT лицейінде оқиды. Отбасында екінші бала. Алдында үлкен бауыры бар. Ағасының ерке қарындасы, әрқашан артынан қалмай білмейтін дүиелерін үйреніп жүреді.*

Қызым кішкене кезінен бері пысық, қабілетті болды. Көптеген байқау, жарыстарға қатысып, мектепшілік дипломдар мен сертификаттар алған болатын. Бос уақытында ютуб қосымшасына кіріп, ән айтқанды жақсы көреді. Сонымен қатар бассейнге барғанды ұнатады.

Әкесі екеуміз қызымыздың таңдауына шектеу қоймауға тырысамыз. Соның арқасында өз бетінше көп ізденіске жүреді. «Мейірім» шығармашылық орталығын да бізге көрсеткен Айнұр болатын. Өзі қызығушылық танытқан соң бізде келісім бердік. Содан бері орталықтағы «Батик» үйірмесіне қатысады. Ең қатты жақсы көретін үйірмесі де осы. Кейіннен ағылшын және шешендік өнер үйірмелеріне де баратын болды.

«Мейірім» шығармашылық орталығына келетін оқушы көп. Он бес шақты үйірмемен сусындап жатқан балаларда арман жоқ шығар сірә.. Неге қызығушылық танытса, соған мүмкіндігі бар. Ұстаздары да өте жақсы кісілер. Балаларға үлкен мүмкіндік сыйлап отырған «Мейірім» шығармашылық орталығының ұстаздарына алғыс айтамын!»

* * *

Аида АЙТБАЕВА: *«Мен төрт баланың анасымын. Үш ұл, бір қыз. Қызым – Алина, сол үш ұлдың ортасында жалғыз қыз. Екі үлкен бауыры және кішкентай інісі бар. Жасы сегізде. Қаладағы №28 IT мектеп лицейінің 2 сыныбында оқиды. Қызымның хоббиі сурет салу. Қаншама уақыт болсада отырып алып, сурет сала береді. Орталыққа барғалы аз уақыт ішінде көп нәрсені үйренді. Ол сурет салу үйірмесіне қатысады. Бұрындары суретті карандаштармен салып отыратын. Ал, қазір болса, гуашпен сурет салуды үйреніпті. «Қолыма бояды қалай ұстау керек екенін, суретті қалай әдемі бояуға болатынын ұстазым жақсы үйретті» деп мәз болып келеді. Үйге келген соң бос уақыты бола қалса, қолына қағаз, қарандашын алып бір нәрселерді сала бастайды. Үйірмеде үйренген әдіс-тәсілдерін достарына да көрсетіп, оларды да үйретіп жүр. Қызымның шығармашылық сезімінің ояна бастағанына дән ризамын. Бұның барлығы – «Мейірім» шығармашылық орталығының арқасы».*

* * *

Назым АКЕМБАЕВА: *«Қызым - Бағым Жарасқызы он жаста. Отбасында - тұңғышымыз. Артынан ерген екі інісі бар. Оларға өте жақсы қарайды. Өзі кішкентай болса да сондай мейірімді, бауырмал, қамқор әпке. Қаладағы №17 мектепте оқиды. Сыныбында оқу озаты. Мектепте де өте белсенді апталықтарға, олимпиадаларға қатысып жүреді. Жеткен жетістіктері де біршама. Атап айтсам, «Зерделі» орталығының математика пәнінен ұйымдастырған «Алтын сақа» олимпиадасының 1-ші дәрежелі дипломымен марапатталған. Сабақтан келе салысымен үй тапсырмаларын жіті қадағалап, көңіл бөледі. Сабақ оқыған кезде ешкімнің мазалағанын қаламайды. Тапсырмаларын орындап болған соң маған келіп тексертіп алады. Бос уақытында кітаптар оқиды.*

«Мейірім» шығармашылық орталығында Батик және ағылшын үйірмелеріне қатысады. Үйірмеге орталық ашылғалы бері барып жүр. Ағылшыннан жаттаған жаңа сөздерін үйге келіп қайталаймыз.

Мен «Мейірім» шығармашылық орталығының ұжымына көп рахмет айтамын. Жүрген жерімізде осындай жақсы бір орталық бар, балаларыңды апарыңдар деп айтып жүреміз. Бұл біздің ол жерді жарнамалағанымыз емес, тек қана сапалы, пайдалы ілім өзгелердің де игілігіне жараса деген ниетіміз. Баланың бос уақытында осындай қажетті нәрселермен айналысқаны жақсы ғой. Мектепте сабақ оқып білім алады, ал үйірмеде өзіне сүйікті бір іс табады».

Дайындаған: А. НҰРЖАПАР.

ПАЙДАЛЫ КЕҢЕС

БӨЛМЕ ГҮЛДЕРІНЕ АРНАЛҒАН ТЫҢАЙТҚЫШ

Терезе алдындағы кішкене бақшамыз көз қуантып, көтеріңкі көңіл сыйлайды. Оларды дұрыс күтіп, гүлдер өздерін жақсы сезінуі үшін барлық жағдайды жасауымыз керек. Бүгінгі материалда гүлдерді өсіруде қандай тыңайтқыштар қолдануға болатынын жазамыз.

Қант

Қант — бөлме гүлдерін құнарландыру үшін қолданылатын табиғи тыңайтқыштардың бірі. Қантты топыраққа себеді немесе сумен араластырады. Егер сумен араластыратын болсаңыз, 10 гр қантты 200 мл суда ерітіңіз. Бұл ерітіндімен гүлді аптасына екі рет суару қажет. Сонымен қатар, дәріханадан глюкоза сатып алып, 1 таблетка глюкозаны 1 л суда ерітіп, бөлме гүлдерін суаруға болады. Мұндай ерітінділерді гүлдердің жапырақтарына шашуға да болады. Бұл ерітінділер әлсіз және ауырып тұрған гүлдерге жақсы көмектеседі. Ал мықты бөлме өсімдіктері мұндай тыңайтқышты қажет етпейді.

Кофе

Кофе ішкен соң қалдығын төкпеңіз, оны топырақпен араластырыңыз. Бұл тыңайтқыштан соң топырақ борпылдақ бола түседі. Сонымен қатар, топырақтың қышқылдығы артып, гүлде де қышқыл болады. Тыңайтқыш ретінде тек кофе емес, шай қайнатымын да пайдаланады. Алайда абай болу қажет. Себебі, топырақтағы шайды шіркейлер жақсы көреді.

Цитрус тұқымдас және басқа да жемістер

Бөлме гүлдерін өсіруде апельсин, мандарин және бананның қабығы жақсы тыңайтқыш болады. Мұндай тыңайтқышты дайындау үшін апельсиннің немесе мандариннің қабығын ұсақтап турап, 1 литрлік құтыға салып, туралған қабықтар бататындай етіп қайнаған су құясыз. Бір күн тұрған соң құтының ішіндегі қабықтарды алып тастап, оның шырынына 1 л құты толғанша таза су құясыз. Содан соң гүлдерді суара беруге болады.

Күл

Күл — магний, темір, фосфор, кальций және күкірт секілді пайдалы химиялық элементтерден тұрады. Гүлдерді құнарландыру үшін күлді топырақпен араластыру керек. Сонымен қатар, күлден сұйық тыңайтқыш дайындауға болады. Ол үшін 20 гр күлді 1000 мл суда ерітіңіз.

Ашытқы

Ашытқы — бөлме өсімдіктерінің жылдам өсуіне жақсы әсерін тигізетін тыңайтқыш. Топырақты ашытқымен суару кезінде микроағзалардың белсенділігі бірден артып, көмірқышқылды бөлуі жоғарылап, азот пен фосфор бөле отырып, жылдам минералмен құнарландыру процесі жүзеге асады. Топыраққа 1 пайыздық ашытқы тұнбасын құйғанның өзі стандартты тыңайтқыш комплексінің әсерімен теңеседі. Ашытқы тыңайтқышын дайындау үшін 10 гр ашытқы мен 1 ас қасық қантты 1 л жылы суда ерітіңіз. Егер үйіңізде тек құрғақ ашытқы болса, 10 гр құрғақ ашытқы мен 3 ас қасық қантты 10 л суда ерітесіз. Ашытқы тұнбасы 2 сағат туру қажет. Одан соң сол тұнбаны 1:5 қатынаста сумен араластырып, бөлме өсімдіктерін суара беріңіз.

Пияз қабығы

Пияздың қабығы көптеген микроэлементтерге бай болғандықтан, одан тыңайтқыш дайындауға болады. Ол үшін 50 гр пияз қабығына 2 л су құйып, қайнатыңыз. Қайнаған соң, отты сөндіріп, суытыңыз. Суыған соң, сұйығын сүзіп алып, залалсыздандыру мақсатында сол сұйықтықпен өсімдіктерге және топырақтың бетіне шашыңыз.

Жарма жуылған су

Жарма (күріш, қарақұмық және т.б.) жуылған суды тыңайтқыш ретінде қолдануға болады. Мұндай судың құрамында күкірт, темір, магний, фосфор болады.

Бөлме гүлдеріне тыңайтқыш қолдану үшін төмендегі ережелерді сақтаңыз:

- *Өсімдікті жаңа топыраққа көшіріп отырғызу кезінде 2 ай уақыт өтпей, құнарландырмаңыз. Себебі, жаңа құнарлы топырақта өзінің тыңайтқышы болады. Ал топырақта тыңайтқыштың мөлшерден тыс көп болуы да өсімдіктің өлуіне алып келеді;*
- *Өсімдікті құнарландырар алдында оны қарапайым сумен суарып алыңыз. Себебі, тыңайтқыштың концентрациясы жоғары болып кетсе, өсімдіктің өлуінен сақтайды;*
- *Барлық әлсіз және ауру өсімдіктерді мұқият тыңайту керек. Ол кезде тыңайтқыштың концентрациясы аз болуын бақылаңыз;*
- *Тыңайтқышты жыл бойы қолданудың қажеті жоқ. Бөлме гүлдері тыңайтқышты көктем-жаз мезгілінде ғана қажет етеді.*

massaget.kz сайтынан алынды.

Құрылтайшы "АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ

Баспахана директоры Бақберген ТҮКІБАЕВ

Бас редактор Айтақын БҰЛҒАҚОВ

Редакция алқасы:
Сарби ӘЙТЕНОВА – редактордың орынбасары
Арайлым НҰРЖАПАР – тілші

Кезекші редактор: А. НҰРЖАПАР.

Алатау

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп, № 8639-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады. Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде "Алматы-Болашақ" АҚ филиалы "Офсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;
E-mail: alatau_offset@mail. ru, www.alatau.kz@mail. ru
Сайты: alatau_gazeti

Газет 07.08.2000 жылдан бастап шығады.

Таралымы 2500
Тапсырыс № 182
Индекс 15534